

“Kresnice sijejo, kresovi užigajo se nad vrhovi ...”

Kresovanje na Vrhu Sv. Mihaela

foto dpt

SLOVENSKI PRIMOREC

IZIDE VSAKO SREDO
KATOLIŠKI TEDNIK
GORICA, DNE 29. AVGUSTA 1945. Cena L. 3.-

70-letnica Slovenskega Primorca

V tem poletju se s ponosom in hvaležnostjo spominjamo 70. obletnice ustanovitve enega izmed predhodnikov Novega glasa. Slovenski Primorec je bil tednik, ki je v Gorici izhajal od leta 1945 do 1948. Nasledil ga je Katoliški glas, ki je izhajal do leta 1995, ko se je združil s tržaškim Novim listom; januarja 1996 je tako nastal Novi glas. Slovenski Primorec je začel izhajati 29.8.1945 kot medij katoliških in demokratičnih Slovencev na Goriškem in Primorskem. List so izdajali slovenski duhovniki, po obsegu in obliki je bil sicer skromen, saj je obsegal dve do štiri strani. Objavljal je poročila o cerkvenem dogajanju na Primorskem, a tudi širše, ob tem tudi leposlovne in esejistične zapise. Zelo odločen je bil v načelnih vprašanjih s pogumnimi posegi, ki so si jih takrat privoščili le duhovniki in redki laiki; članki so bili večkrat nepodpisani, časopis je poročal tudi o nelahkih povojnih letih, o ugrabitvah in nasilju. Tednik je bil vseskozi pod pozornim drobnogledom jugoslovanskih oblasti. Zadruga Goriška Mohorjeva je s projektom Digitisk, ki ga je financirala dežela FJK, omogočila, da je tudi Slovenski Primorec dostopen vsakomur na spletu v Digitalni knjižnici Slovenije dLib (www.dlib.si). Z omenjenim projektom je specializirano podjetje namreč digitaliziralo 40 tisoč strani demokratičnega slovenskega povojnega tiska Slovencev v Italiji. Pred dvema tednoma, 8. junija, so odgovorni pri Zadrugi pobje predstavili v Trstu časopisa Demokracija in Novi list; na goriški predstavitvi - 23. junija - pa je bil govor prav o Slovenskem Primorcu. Torkovo srečanje so sooblikovali prof. Irena Brumat, nečakinja msgr. Mirka Brumata, prof. Lojzka Bratuž, dr. Karl Bonutti, msgr. Oskar Simčič in predsednik Zadruga Goriška Mohorjeva Peter Černic. O večeru, ki so ga v nizu “srečanj pod lipami” organizirali Kulturni center Lojze Bratuž, Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič in Zadruga Goriška Mohorjeva, bomo poročali prihodnjič.

V Gorici ob 24. proslavi dneva državnosti **Janša: Ne smemo izgubiti vere v Slovence!**

Mesec junij je čas, ko se pomlad prevesi v poletje, ko v naravi pride do spremembe - ali vsaj je prihajalo do spremembe - in ko prebujanje narave preide v bujnost življenja. Tako nekako lahko pomislimo na dogodke, ki so se zvrstili v matični domovini Sloveniji pred četrto stoletje ali še kaj več. Slovenski narod, bolj kot njegovo takratno vodstvo, je razumel čas pomladi in prihajajoče spremembe ter se na plebiscitu enotno in številčno izrekel za samostojnost in državnost. Na prvih svobodnih volitvah so takrat zmagale pomladne stranke združene v Demokratični opoziciji Slovenije in osnovala pot, ki je peljala v poletni čas slovenskega naroda. Ta čas se je začel 24. junija 1991 v Ljubljani in se nadaljeval z zmagovito desetdnevno vojno, v kateri je slovenska teritorialna obramba premagala jugoslovansko armijo. Rodila se je svobodna in demokratična Republika Slovenija. Med glavnimi protagonisti te izredne zgodbe slovenskega naroda, ki ni bila brez dramatičnih trenutkov in senčnih strani, je bil Janez Janša, bорец za slovensko državnost in človekove pravice, dvakratni predsednik slovenske vlade, večkratni obrambni minister in sedanjí predsednik Slovenske demokratske stranke. Dvakrat je moral krivično v zapor: prvič so ga aretirali 31. maja 1988, ker je izvedel za priprave napada jugoslovanske armije na Slovenijo, drugič pa 20. junija 2014 zaradi krivične in neosnovane obtožbe korupcije, ki jo je pred kakšnim mesecem razveljavilo slovensko ustavno sodišče. Ob njegovi prisotnosti je bila v petek, 19. junija 2015, 24. proslava osamosvojitve Slovenije ali dneva državnosti, ki jo prireja Svetovni slovenski kongres - Konferenca za Italijo v sodelovanju s Krožkom Anton Gregorčič. Za letošnje prireditve je k organizatorjem pristopil tudi Kulturni center Lojze Bratuž, saj je bila proslava vključena v sklop Srečanj pod lipami. Petkova proslava se je začela s slovensko himno v izvedbi goriškega okteta Vrtnica iz Nove Gorice, ki je večer obogatil s kulturnim programom domovinskih pesmi, med katerimi je bila še posebej cenjena znana pesem Simona Gregorčiča Soči. Ta pesem je sklenila petkov večer s spominom na tragične dogodke izpred 100 let, ko je na Goriškem divjala prva svetovna vojna.

/str. 3
Julijan Čavdek

Tržaško knjižno središče **Izjemen dogodek za Trst in ne samo za Slovence!**

Ta zapis smo zapisali v torek, 23. junija, tik pred oddajo našega tednika v tiskarno, tudi zato, spoštovane bralke in bralci, ne boste našli v njem poročila o slovesnem odprtju Tržaškega knjižnega središča (TKS), na katerem je imel osrednji govor minister Republike Slovenije za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc. Slovesno odprtje je sovpadalo tudi s sprejemom ob Dnevu državnosti naše domovine in je zato dogodek privabil v Trst veliko ljudi. Prav zaradi tega, ker smo vedeli, da o dogodku ne bomo mogli poročati ta teden, smo šli v Trst, da smo se pogovorili s podjetnikom, mecenom Vanjo Lokarjem, ki je bil izjemno vesel, saj nam je povedal, da je presrečen, ker je do odprtja novega kulturnega hrama na Oberdankovem trgu sploh prišlo. Povedal nam je, da so se z ženo in svakinjo, s katerima je delničar podjetja, ki upravlja družinsko premoženje, odločili za nakup prostorov na Oberdankovem trgu, ki jih dajo podjetju TS360 na razpolago po zmerni najemniški ceni. Izjemno vesel je bil dr. Lokar tudi dejstva, da je sedanjí minister za Slovence v zamejstvu in po svetu Gorazd Žmavc pokazal zanimanje za zamisel in tako je prišlo do tesnega sodelovanja med Uradom za Slovence, obema krovnicima organizacijama, tržaškima založbama, posebej pa je dr. Vanja Lokar izpostavil imenitno vlogo, ki jo je odigral Ivo Corva kot organizator.

Ilda Košuta (foto JMP)

/str. 8
Jurij Paljč

Oseben pogled čez "lužo"

Med Beneškimi Slovenci v Thunder Bayju v Kanadi

Udeleženci večerje so me medse zelo prijazno sprejeli in bili veseli mojega obiska in zanimanja. Z mano so delili številne zanimive, pogosto tudi zelo tragične zgodbe o izredni revščini v "starem kraju", ki je nad njimi visela kot Demoklejev meč, in o

"Ne, jaz sem Italijan, ki govori slovensko". Pri tem ni bilo nobene polemike ali "političnosti izjave", ampak je preprosto takšno razumevanje njegovega izvora, "saj starši prihajajo iz Italije". Glede na to, da je med člani društva tudi nekaj Furlanov, sem med pogovorom

ne zanima. Duhovnikov ni več na obisk, farmo so morali prodati, društvo pa zapreti. A intenza, da bi se lahko udeležili tudi prireditve beneškega društva, pa med njimi ni. Kdo ve, ali je to tragičnost našega naroda ali običajnega življenja, da prepogosto kar tako živimo drug mimo drugega. Mojega obiska so se zelo razveselili in zato tudi precej podaljšali svojo kavo. Na koncu so me vsi prosili, naj še pridem, kar naslednjo soboto najraje naj pridem, se bomo še kaj pogovorili. Pred odhodom iz mesta sva se, na njeno željo, z Giannijem morala nujno ustaviti še pri starejši gospe, ki mi je ponosno razkazala svoj košček Benečije v novi domovini – sama izdeluje klobase in vino, kakor se je kot otrok naučila v rodni vasi. Med prijetnim obiskom pa je

težkih časih po prihodu v novo domovino. Besede je prevevala melanholija ob misli, da so njihove nekdanje domačije, kraj otroških spominov, kjer je včasih vrelo življenje, le še ruševine ali zapuščeni zidovi in nič ne kaže, da bi v te odmaknjene vasi spet prišlo življenje. Skupna so jim bila tudi razmišljanja o tem, kako se mladi zaradi služb selijo po vsej Kanadi, kako vse manj zanimanja kažejo za izvor prednikov, njihove navade in jezik. Kljub temu smo večer končali prešerno, nekaj starejših možakarjev je z navdušenjem ugotovilo, da poznam kar nekaj ljudskih pesmi, in prepevanje seveda ni moglo uiti. Mladi pesmi niso več poznali, a jih je vzdušje nagovorilo in so dogajanje vestno snemali na svoje telefone. Kako pa je z identiteto in zavednostjo Beneških Slovencev na tem koncu sveta? Lahko si mislimo, da težava, ki se je niti doma ne more rešiti, tudi tako daleč, kjer se pri posamezniku priložnosti še odnos do nove domovine, ne more biti preprosto rešljiva. Ko sva s predsednikom

z dekletom svojih let, ko mi je povedala, da ona govori angleško in italijansko, babica pa z mamo vedno govori v "svojem narečju", vprašal, ali gre za slovenščino ali furlanščino (glede na to, da babica prihaja iz furlanske vasi). Odgovora ni vedela. Ko sem jo vprašal, ali se mogoče spomni kakšne besede tega narečja, da bi to sam ugotovil, ji tudi to ni uspelo. Si pa želi obiskati vasi, iz katerih izhajajo njeni predniki, mogoče bo to povečalo njeno zanimanje za iskanje korenin. Starejši možakar, Giannijev stric, me je ta večer povabil, naj naslednje jutro pridem v McDonald's, kjer se vsako soboto na kavi dobijo s "pravimi Slovenci", kot Benečani pravijo rojakom iz osrednje Slovenije. Prijatelj Gianni, mladi predsednik društva, je na to preseščeno odvrnil, da mu stric še nikoli ni povedal, da pozna kakšne Slovence v Thunder Bayju. Naslednji dan sem na srečanju seveda šel in med petimi starejšimi gospodi zaznal veliko grenkobe. Precej Slovencev je živel v Thunder Bayju, imeli

sledil šok. Pri tej gospe kot najemodajalec živi tudi starejši gospod iz Dobravelj v Vipavski dolini. Na vprašanje, kaj ga je pripeljalo v Kanado, je sledil odgovor: "O, fant, če bi ti vedel, koliko sem jih jaz pobil!" in življenjska zgodba: leta 1946 ga je še mladoletnega v svoje vrste kot miličnika mobilizirala nova oblast. Najprej so hodili po vaseh pobijati domnevne nasprotnike komunizma, nato pa so streljali prebežnike čez mejo. Njegove "dobesedne" besede so bile: "Kot da bi klali svinje, je tekla kri". Leta 1950 njegova vest ni več zdržala in je zbežal čez mejo. Domov se niti na obisk ni nikoli več vrnil, prepričan je, da bi se vedno obračunali z njim, ker je pobegnil in ker preveč ve. Med vožnjo proti slovenski skupnosti v Winnipegu je v mojem srcu prevladovala grenkoba. Poleg pretresljive zgodbe o krutem pobijanju, ki človeka ne more pustiti hladnega in me je spremljala še nekaj dni, se tudi nisem mogel znebiti misli, da se v Thunder Bayju najverjetneje piše epilog tako beneške

društva Giannijem naslednji dan še malo pohajkovala po mestu, me je ta povsod ponosno predstavljal kot "profesorja iz Slovenije, ki je prišel včeraj na našo večerjo". Sledilo je preneseno vprašanje znancev, ali je tudi on Slovenec, da tega niso vedeli, in nato odgovor:

so svoje društvo in "farmo", to je prireditveni prostor izven mesta. Sem sta prišla koncertirat tudi ansambla Lojzeta Slaka in Slavka Avsenika. Pred Božičem in Veliko nočjo so jih obiskovali slovenski duhovniki. A od tega ni ostalo nič več, saj starejši umirajo, mlajših pa to

kot "prave slovenske" skupnosti. Koliko življenjskih zgodb, spominov in prostovoljnih ur za slovenstvo, ki tiho tonejo v pozabo in jih nihče več ne ceni. Kdo ve, mogoče pa tudi ne, usoda ubira nepredvidljive poti.

Dejan Valentincič

Izrecno politično vprašanje

Za kakšno predstavništvo nam gre

Slovenska narodna skupnost v FJK nujno potrebuje učinkovito in legitimirano predstavništvo, to je jasno že več časa. Gre za izrecno politično vprašanje, ker je v igri ne le predstavniška funkcija, ampak tudi odločanje o temah, ki so temeljnega pomena za življenje slovenske narodne skupnosti v FJK, njene organizirane strukture, predstavništva v izvoljenih telesih javne uprave, sodelovanja v organih čezmejnega sodelovanja itd. Prav zaradi tega mora predstavništvo uživati čim širšo podporo.

Volitve v manjšini so lahko sredstvo, s katerim je možno oblikovati predvsem legitimirano predstavništvo. Res pa je tudi, da danes določena legitimacija že obstaja in je ni mogoče spregledati. Za obe krovni organizaciji velja, da imata legitimacijo včlanjenih društev in organizacij, ki vodstvo izberejo na volitvah. SSO je občni zbor imel v mesecu aprilu, jeseni

pa bo tudi kongres SKGZ. Politični predstavniki skupnega zastopstva tudi že imajo legitimacijo, saj so na tistem mestu na podlagi državnih ali deželnih volitev, kar je potrebno upoštevati. Pri tem ima svojo težo tudi prisotnost stranke Slovenska skupnost kot edine politične stranke Slovencev v FJK. Zaradi tega bi bilo le nekoliko preveč ozko in tudi politično šibko, če bi predstavništvo slovenske narodne skupnosti v FJK omejili le na dve krovni organizaciji. Taka zasedba, pa čeprav začasna, bi bila nepravilna do predstavnikov političnih strank, še posebej, ko so na ta mesta prišli z volitvami, ki potekajo po načelu en človek en glas. Niti ni mogoče spregledati, da le SSO, SKGZ in SSK delujejo kot samostojni slovenski subjekti. Kar nekaj elementov je torej, ki so pomembni pri oblikovanju predstavniškega organa Slovencev v Italiji. O tem gre vsekakor še naprej razmišljati. Pri tem

pa želim izpostaviti svoje pomisleke glede tistih predlogov, pri katerih se zazna pristop, ki omenjenega stanja ne upošteva oziroma ga "a priori" odklanja. Krovni organizaciji in politične stranke niso zaprti subjekti in vsakdo od teh lahko najde svoj prostor pri sooblikovanju družbenopolitičnega življenja naše stvarnosti.

Pomembno pa je vprašanje, ki se postavlja, ko se omenjenim subjektom dodajajo še drugi predstavniki, kot se je zgodilo, čeprav to ni prvi primer, ob sprejemu pri predsedniku italijanske republike Sergiu Mattarelli. S tem ne trdim, da so predstavniki družbe Prae, Primorskega dnevnika in Slovenskega stalnega gledališča odvečni, saj predstavljajo pomemben del slovenske civilne družbe v FJK. A popolnoma razumem pomisleke in kritike, ki so se pojavili v sklopu manjšine s strani tistih ustanov, ki se takih dogodkov ne morejo udeležiti in niso nikoli povabljeni nanje, pa čeprav so pomemben del naše bogate in razvejene stvarnosti.

Deželni predsednik SSO
Walter Bandelj

Kugyjeva nagrada Letošnji dobitnik je župan Brd Franc Mužič

Letošnji dobitnik Kugyjeve nagrade, ki jo podeljuje Skupnost koroških Slovencev in Slovenk (SKS), je župan občine Brda Franc Mužič. Nagrado bo prejel za pionirsko delo na področju čezmejnega in regijskega sodelovanja, zlasti se pri povezovanju in sodelovanju občin v alpsko - jadranskem prostoru. Nagrado bodo letos podelili 12. junija na gradu Dobrovo v Goriških Brdih. Franc Mužič se je rodil 15. 10. 1946 v Medani. Leta 1980 je bil izvoljen za predsednika krajevne

skupnosti Medana in bil njen predsednik vse do nastanka občine Brda. Na prvih volitvah za župana občine Brdo je bil z veliko večino izvoljen za župana. Od leta 1995 do 1997 je bil župan občine Brda in vodja enote transporta in mehanične delavnice v Zadružni kleti Dobrovo. Od leta 1997 do danes je župan občine Brda. SKS Kugyjevo nagrado podeljuje v rednih presledkih uglednim osebnostim, ki bistveno prispevajo k uresničevanju kulturnega,

vzgojnega, političnega, gospodarskega, športnega in splošnočloveškega zблиževanja narodov sosedov na avstrijskem Koroškem in v celotni alpsko - jadranski regiji.

Ideja Kugyjeve nagrade sloni na zamisli o alpsko-jadranskem zблиževanju v trikotniku avstrijska Koroška - Slovenija - Furlanija in na želji po znanju štirih jezikov tega prostora (slovenščine, nemščine, italijanščine in furlanščine) ter na spoznavanju kultur na stičišču treh evropskih jezikovnih družin.

Povejmo na glas

Vse najboljše, Slovenija!

Te dni praznujemo rojstni dan matične države, česar se je še kako vredno spomniti in toliko bolj počastiti. Res je 25. junij 1991 že daleč in so daleč tisti vznemirjeni časi, vendar je v življenju države tovrstno obdobje pravzaprav kratko. Kratko, kljub temu da je v teh letih zrasla povsem nova generacija in se je znotraj mlade države in v Evropi ter svetu zgodilo ogromno stvari. Tako da lahko rečemo, da danes ni nič, kot je bilo tedaj, kar seveda ne pomeni, da praznovanje tega rojstnega dneva ni več kot umestno in celo nujno. Ne sme nas namreč zapeljati ugotovitev, da se je Slovenija po vzhicenuju in zgodovinski složenosti polagoma znašla sredi notranjih pa tudi zunanjih težav. Zaradi tega povsem logičnega dejstva, da po nobenem rojstvu vzhicenje ne traja večno, ne bi smeli podlegati mišljenju, da so se zadeve obrnile povsem v drugo smer in ni več razlogov za slavje in praznovanje nastanka naše države. Osamosvojenost in samostojna Slovenija je, ostaja in bo ostala enkratno svetla in dragocena dobrina, brez katere bi bili danes skrajno osiromašeni in nevidni na zemljevidu sveta. Kot rečeno, pa se bodisi oseba bodisi narod ali država po dnevih velike srečnosti slej ko prej znajdejo v objemu tiste nelepe resnice, ki se ji pravi neizprosna stvarnost življenja. In tudi s Slovenijo ni moglo biti drugače. Osamosvojitvena slova je sčasoma pričela odstopati prostor siceršnjim notranjim delitvam, sporom, nesporazumom in tudi mržnjam, ki smo jih podedovali iz časa

druge svetovne vojne, ko se je slovenski narod krvavo razdelil v dva dela. Povojno socialistično obdobje je imenovani razkol na videz izbrisalo, vendar ga izbrisati seveda ni moglo, le potisnilo ga je v narodovo podzavest. Prav v zadnjem času pa je zatrta in zamolčana preteklost osupljivo spet zaživela, kar se zdi slabo znamenje, v resnici pa je ravno obratno: dala je in daje ta zamolčana preteklost Sloveniji priložnost, da končno odpre in ozdravi stare rane in na ta način odvrže veliko breme preteklosti. To zahteva prihodnost in prav nujna, da se obrnemo v prihodnost, je porodila nedavno močno izraženo misel, naj se notranje zblizamo, priznamo drugačnega od sebe kot nepogrešljiv del lastnega naroda, torej sebe, čemur se pravi pomiritev oziroma sprava. V tej smeri velja storiti vse in še več, saj ne bo manjkalo odporov in utegne biti vztrajanje na utečeni preoddaljeni narodovi dvotirnosti močno, vendar od zblizevanja v nobenem primeru ne bi smeli odnehati. Zunanja dogajanja so dosti večja težava, zaradi katere bi bilo dobro, da bi bili složni. Vsemogočni veliki kapitali ogrožajo ekonomsko majhne in tukaj mora biti Slovenija zelo pozorna in aktivirati vse obstoječe znanje, ki ga nedvomno ima. Druga težava so pribežniki, kjer ne bi smeli zavreči etičnega odnosa do ljudi, ki so morali zapustiti svoje domove. Evropa tukaj žal močno niha, stališče Slovenije pa je več kot častno in dokazuje njeno človeško dostojanstvo.

Janez Povše

S 1. strani

Janša: Ne smemo izgubiti ...

Kultura in še posebej književnost pa sta bili tudi predmet prvega vprašanja, ki ga je časnikarka Erika Jazbar postavila slavnostnemu gostu Janezu Janši. Pred dvema letoma je namreč v polnem času, prav v sklopu Srečanj pod lipami, potekala predstavitev Janševih knjige *Za kulturo življenja*. Sledile so še druge knjige in nazadnje prvi zgodovinski roman *Noriško kraljestvo, beli panter*. Na mestu je bilo torej vprašanje, kako je z njegovim članstvom v slovenskem PEN klubu, ki naj bi Janša izključil marca 2013. Odločitev je takrat izzvala hude proteste in osrednje društvo slovenskih pisateljev je zapustilo več uglednih imen, med temi tudi Boris Pahor.

Janez Janša je potrdil pomembnost slovenskih književnikov, ki so bili med gonilnimi silami slovenske pomladi in tudi med podpisniki Majniške deklaracije. V tistih časih je tudi evropski PEN klub zelo pritiskal na jugoslovanske pisatelje in književnike, da bi se bolj zavzeli za človekove pravice, ki jih je sistematično kršil takratni komunistični režim. Pri tem je Janša tudi omenil pomenljivo vlogo študijskih dnevov Draga. Slovenska kultura je tako postala eden ključnih dejavnikov za demokratični preboj v Sloveniji. Žal so se potem v sklopu slovenskega PEN kluba uveljavile drugačne težnje, ki so slovensko pomlad postavljale v ozadje in izpostavljale zasluge NOB. Vedno manj je bilo pozornosti za slovensko zavest, kar se je predvsem poznalo pri težnjah financiranja kinematografije, gledališča ipd. Opozoril je tudi na hudo krčenje finančnih sredstev Slovencev v zamejstvu in po svetu, do katerega je prišlo v zadnjih letih, in ocenil, da je to neprimerno, za kar so se določene slovenske skupnosti znašle v slabšem položaju kot pred osamosvojitvijo. Problem so tudi proslave "rojstnega dneva" Slovenije, ki ne poudarjajo zdrave nacionalne zavesti. Prav zaradi tega se bo moral sedanji PEN klub postaviti na nove noge, ker se je v tistem žalostnem trenutku ni še prejel nobenega sklepa, nad katerim bi se lahko pritožil. V zvezi z dejstvom, da je v Sloveniji veliko vprašanje narodna zavest, je bilo pred leti ustanovljeno društvo za vrednote slovenske osamosvojitve. Čas, ki je Slovence najbolj združil, je slovenska osamosvojitve, ko je bil slovenski narod enoten, in tako je še danes. To bi moral biti vir trajne energije, na podlagi katerega bi morali reševati tudi najbolj zahtevna vprašanja. Žal, se danes ta veliki trenutek zapostavlja in proslave ob osamosvojitvi so bolj pristne v zamejstvu in po svetu kot v matici. V Sloveniji ne delajo tega in ta domovinski trenutek je zapostavljen. Verjetno je to tudi posledica razklanosti v slovenski politiki, že v času Majniške deklaracije, ki so jo pod-

Drago Štoka, Erika Jazbar in Janez Janša (foto dpd)

pisali pomladniki, je v levem taboru nastala Temeljna listina, v kateri je bila prihodnost Slovenije še vedno v Jugoslaviji in v samoupravnem socialističnem sistemu.

Pogovor z Janšo se je nato navezal na zgodovinski roman *Noriško kraljestvo, beli panter*, ki je doživel že tretjo izdajo. Povod za tak knjižni podvig je bila sporna zgodovinska teorija o izvoru Slovencev za Karpati. Na to opozarja tudi genetska raziskava, ki so jo na evropski ravni izvedli v preteklih letih in kaže, da smo Slovenci potomci staroselcev, ki so nekoč živeli v teh krajih. Žal, je sporna zgodovinska teorija še danes uveljavljena v šolskih učbenikih. Nastala je na Dunaju, kjer so predvsem nemški zgodovinarji hoteli prepričati, da je neki drug narod večji staroselec kot Germani. Na to napako oziroma manipulacijo so opozorili že France Prešeren, Valentin Vodnik, Jože Plečnik, Henrik Tuma, p. Tomažič in venetologa Jožko Savli in Matej Bor. Posebno zanimivo je bilo to, kar je Janša povedal o Henrikumu Tumi, ki je ugotovil povezanost staroselskih nazivov s slovenskim jezikom in mu to ni nikoli nobeden oporekal. Vse je tudi zapisano v Jadranskem zborniku, ki bo letos prvič ponatisnjen in predstavljen julija v Bovcu.

Ravno v sklopu teh raziskovanj je Janez Janša navedel na fenomen Noriškega kraljestva, ki je obstajal skoraj tisoč let pred Karantanijo, po uradnem zgodovinsko je bila to prva slovenska država. Noriško kraljestvo je med Slovenci popolnoma neznano. Nastalo je na začetku 2. stoletja pred Kristusom in z zelo podobnimi razlogi, zaradi katerih se je pred četrto stoletje osamosvojila Slovenija. Kraljestvo se je oblikovalo zaradi varnosti, saj so bili staroselci pod pritiskom Rimljanov, ki

so prihajali z zahoda, in severnih ljudstev, ki so se umikali ledeni dobi. Obstalo je 200 let in kot zadnja državna tvorba ostalo samostojno, potem ko so vse ostalo že podjarmili Rimljani. Dilema je bila v vprašanju, ali to raziskavo objaviti kot zgodovinsko delo, ki bi bilo dostopno le ožjemu krogu ljudi, zgodovinarjem. Prevladala je tako izbira za zgodovinski roman, saj je na tak način zgodba o Noriškem kraljestvu na voljo širši publiki.

Zgodba o Noriškem kraljestvu je za nas Slovence zelo pomembna, ker je lahko osnova za trdno zavest, za naše korenine in za identiteto trdnega naroda, ki ni v nevarnosti zaradi zunanjih vplivov in ideološkega pogojevanja, kot se je dogajalo pod Jugoslavijo. Ob trdni zavesti o sebi je manipulacija težja. Pogovor z Janezom Janšo ni mogel mimo vprašanja o praznovanju 70. obletnice osvoboditve. Razdvojenost slovenskega naroda je bila za

tihi delal v muzeju v Kranju. Italijanski in nemški okupator sta v času druge svetovne vojne imela na Slovenskem 3.900 padlih. Prišli pa so tudi do podatka, da je bilo več kot 4.200 civilnih žrtev, ki jih je zakrivila NOB. To pa postavlja veliko vprašanje, ki bi ga bilo potrebno razčistiti najprej iz dolžnosti do vseh tistih partizanov, ki so se pridružili NOB iz narodnostnih razlogov, in nato do mladih generacij. Žal, še vedno nekateri niso pripravljeni se soočiti s temi številkami in zaradi tega ostajajo še vedno nepokopane žrtve povojnih pobojev, ki ležijo na 600 moriščih, posejanih po slovenskem ozemlju. Osamosvojitve Slovenije in njeno postopno vključevanje v evropske institucije sta izjemna priložnost, da se rešijo vsa ta vprašanja, ki izhajajo iz vojnih in povojnih časov.

V nadaljevanju pogovora z Janezom Janšo sta stopila v ospredje še afera o Telekomu in Cerarjeva vla-

Oktet Vrtnica

Tamara Kosič

Janšo očitno. Bile pa so nekatere novosti, ki postavljajo bistvena vprašanja, kot npr. intervju, ki ga

je časnikar Jože Možina naredil Brunu Tekavcu in je bil 17. junija letos predvajan na RTV Slovenija 1. Intervjuvanec, ki je doma iz Cerknice, je povedal, da je njegov oče, ki je bil partizanski komandant, izdal tigrovec na Mali gori nad Ribnico in 13. maja 1941 je prišlo do prvega oboroženega spopada, ko so jih italijanski orožniki napadli in zajeli. V spopadu je padel tigrovec Danilo Zelen. To predstavlja zgovern primer, kako se je v Sloveniji obravnavala povojna zgodovina, kar velja tudi za osamosvojitve Slovenije, po kateri se ideološko zavrača revizija zgodovine. Drugo zanimivost je Janša citiral iz svojih študentskih let, ko je obiskoval fakulteto za obramboslovje. Pri obravnavanju druge svetovne vojne so vedeli za število padlih partizanov, ni pa bilo podatka o izgubah na italijanski oziroma nemški strani. Do te številke je prišel s pomočjo Jožeta Dežmana, ki je v tistih le-

tudi na vzdušje v Demosovi vladi. Po slavnostnem zasedanju Državnega zbora in dvigu slovenske zastave so se po Sloveniji že premikale tankovske enote v smeri državnih mej. Takrat so prvič posegli prav ljudje, prvi so to naredili že 26. junija v Vrhpoljah, kjer so ustavili prodiranje tankov. Tam bo letos tudi slovesnost v organizaciji VSO. "Ne smemo izgubiti vere v Slovence"! je svoj poseg končal Janez Janša.

Pogovor je časnikarka Erika Jazbar usmerila še na dr. Draga Štoka, ki je podal svoje pričevanje o pomenu osamosvojitve Slovenije za Slovence v Italiji. Še prej pa se je Štoka zahvalil Janezu Janši za vse, kar je naredil za slovenski narod, in se je predvsem po božji previdnosti srečno in kot zmagovalec vrnil iz zapore. Štoka je pri tem povedal, da ga je zelo zaskrbelo pred enim letom, ko je Janša šel drugič v zapor po krivični obsodbi na neosnovanih dokazih,

kar se v Evropi ne more dogajati. To pa je bil razlog, da se je na povabilo Damijana Terpina udeležil manifestacij pred Vrhovnim sodiščem v Ljubljani za izpustitev Janez Janše. Izrazil je tudi začudenje, da Slovenci lahko še častimo rdečo zvezdo, potem ko so jugoslovanska letala z istim simbolom v času osamosvojitve bombardirala televizijski oddajnik na Nanosu. Kot Slovenci pa se moramo tudi zamisliti nad pomanjkanjem pluralnosti v medijih, ki so vsi levo usmerjeni, kar vpliva na zavest o narodni svobodi.

Štoka je svoj poseg končal s pozivom, da je treba naslednje leto slovesno praznovati 25. obletnico rojstva slovenske države. Pri tem je omenil problem odnosa med zamejstvom in maticino državo; kar nekaj časa namreč ne zaseda Svet za Slovence. Odrptih vprašanj je kar nekaj, od skupnega vodstva do ukinjanja rajonskih svetov, pokrajnin in občin, za kar je potrebno strniti moči, da se Slovenija in Slovenci čim prej rešimo tega začarane kroga, ki nas teži in utesnjuje. Večer se je končal s črtico iz knjige *Iztrgani spomini* Draga Štoke o praznovanju dneva državnosti v Števerjanu, ki jo je prebrala Tamara Kosič, in z ubranim petjem okteta Vrtnica.

SSK: skupnega predstavništva ne more biti brez edine slovenske politične stranke

V zvezi z vprašanjem o skupnem predstavništvu sta svoje stališče izpostavila tako deželni svetnik SSK Igor Gabrovec kot deželno tajništvo SSK, ki je temo obravnavala na drugem zasedanju po deželnem kongresu. Vprašanje je postalo aktualno po sprejemu manjšinske delegacije pri predsedniku Sergiu Mattarelli. Podpredsednik Deželnega sveta FJK Gabrovec je poudaril, da poteka razprava o vodstvu manjšine že nekaj let in pripravljenih je bilo več predlogov. V prejšnji zakonodajni dobi pa sta skupaj s kolegom Kocijančičem pripravila zakonski predlog izvoljenega zastopstva po načelu "en človek en glas". Po besedah deželnega svetnika SSK je "predlog predvideval izvolitev predstavništva slovenske jezikovne in narodne manjšine, ki ga sestavljajo Svet slovenske manjšine (33-članski, ki ga izvolijo pripadniki manjšine, vpisani v poseben volilni seznam), Predsedstvo sveta slovenske manjšine in trije njegovi pokrajinski odseki". Deželno tajništvo SSK je podčrtalo, da je stranka že v 90. letih izdelala model za izvoljeno zastopstvo in opravila anketo med naslovniki časopisa Skupnost ter prejela več tisoč odgovorov, večinoma pozitivnih. Žal so ostale politične komponente predlog zavrnile. SSK se že vse povojno obdobje demokratično preštevava ob vsakih volitvah in zase nima dvomov, da je demokratično legitimirana. V pričakovanju nekega novega zastopstva pa naj še naprej velja dosedanje, ki ob krovnih organizacijah civilne družbe upošteva tudi tradicionalne politične komponente in v ta sklop nesporno sodi edina slovenska stranka. SSK je zavrnila predlog metropolitanske občine in ožiglasala nespoštivi odnos, ki ga Rim izkazuje v odnosu do politično-upravne avtonomije FJK.

EU slovarček: Evropski ekonomsko socialni odbor (EESO)

Evropski ekonomsko socialni odbor je bil ustanovljen leta 1957 kot posvetovalno telo za glavne institucije EU. Njegova glavna vloga je ta, da posreduje mnenja o predlagani zakonodaji. Lahko pa zavzame aktivno vlogo in sam pripravi mnenje ali poročilo o določeni temi, ki bi jo bilo potrebno obravnavati v sklopu EU. Druga glavna vloga, zaradi katere je bil ustanovljen EESO, je povezovanje med evropskimi institucijami in civilno družbo. Pri tem ima kot glavni cilj, da krepi vlogo civilne družbe v državah članicah in spodbuja udeležbo pri demokratičnem življenju v EU. Bolj konkretno bi lahko delo EESO strnilo v tri ključne naloge: skrb, da politika in pravo EU upošteva ekonomske in socialne pogoje, spodbujanje sodelovanja pri demokratičnem sodelovanju v EU in uveljavljanje vrednot evropske povezave med evropskimi institucijami in civilno družbo.

Delo EESO in njegovih članov je neodvisno od lastnih vlad. Sestajajo se dvakrat na leto in mnenja izglasujejo z navadno večino. Pomemben je stalen stik, ki ga EESO ima z regionalnimi in nacionalnimi ekonomskimi in socialnimi sveti v EU. V mandatu 2010-2015 je v EESO vključenih 353 članov iz držav članic. Predseduje jim Francoz korziških korenin Henri Malosse, ki je član EESO od leta 1995 v skupini delodajalcev. Člani EESO so namreč razdeljeni v tri skupine: delodajalci, delojemalci in druge interesne skupine (kmetje, potrošniki, okoljevarstveniki, organizacije družin, nevladne organizacije ipd.). Sedaj je italijanskih članov 24, slovenskih pa 7. Člane imenuje Svet EU na predlog držav članic. Mandat traja pet let z možnostjo podaljšanja. Vsaka država članica ima tolikšno število članov v razmerju s številom prebivalstva. Sedež EESO je v Bruslju. Pred kratkim je EESO posegel na področju evropske skupne valute. Po mnenju njegove pristojne sekcije za monetarno politiko je problematično dejstvo, da upravlja območje evra tehnična struktura. Na podlagi evropske demokratične tradicije bi morali biti za to zadolžen politični organ v sklopu Evropskega parlamenta, ki bi deloval na podlagi demokratičnosti, transparentnosti in pravne osnove. Vir: www.europa.eu in www.eesc.europa.eu

Okrožnica papeža Frančiška "Laudato si' (Bodi hvaljen)"

Kakšen svet želimo posredovati zanamcem?

18. junija je izšla okrožnica papeža Frančiška z naslovom *Laudato si' (Bodi hvaljen)*. O skrbi za skupen dom. Kot je poročal Radio Vatikan, so dokument v novi sinodalni dvorani v Vatikanu predstavili kard. Peter Turkson, predsednik Papeškega sveta za pravičnost in mir, metropolit John Zizioulas kot predstavnik ekumenskega patriarhata in pravoslavne Cerkve, prof. John Schellnhuber, ustanovitelj in direktor Potsdam inštituta za raziskovanje klimatskih vplivov. Kot je na tiskovni konferenci pojasnil kard. Turkson, nas sveti Frančišek spominja, da je zemlja naš skupen dom, da nam je

izgradnji našega skupnega doma ... človek je še vedno sposoben pozitivno delovati". Kard. Turkson je zatrdil, da ravno v luči te poti spreobrnjenja in upanja v prihodnost papež postavi v sre-

nebnih sprememb so globalni problem, ki prinaša tudi različne socialne, ekonomske in politične spremembe. Če je podnebje skupno dobro, last vseh, potem so posledice podnebnih sprememb najbolj deležni najrevnejši. V sklopu etike mednarodnih odnosov okrožnica nakazuje obstoj pravega ekološkega dolga, predvsem na ravni svetovne-ega severa in juga.

Drugo poglavje – Evangelij stvarjenja. Papež Frančišek v luči Svetega pisma ugotavlja "izredno odgovornost" človeka v odnosu do

dišče okrožnice pojem "celostne ekologije". Ta je kot paradigma, ki lahko artikulira temeljni odnos osebe z Bogom, s sabo, z drugimi ljudmi in s stvarstvom. Na vseh nivojih družbenega, gospodarskega in političnega življenja naj se vzpostavi pošten dialog, ki bo pripeljal do učinkovitih odločitev.

Okrožnico sestavlja šest poglavij in se dotika trenutnega ekološkega stanja tako z znanstvenega vidika kakor tudi primerjave s Svetim pismom ter judovsko-krščanskim izročilom. Besedilo okrožnice obravnava različne tematske sklope, ki jih papež obravnava z različnih zornih kotov: povezava med revnimi in krhkostjo planeta; prepričanje, da je ves svet notranje povezan; kritika paradigme in oblike moči, ki izhajajo iz tehnologij; povabilo k iskanju drugačnih načinov razumevanja gospodarstva in napredka; neprecenljiva vrednost vsakega živega bitja; človeški smisel varovanja narave; potreba po iskrenih in poštenih razpravah; resna odgovornost mednarodne in lokalne politike; kultura odpadkov in oblikovanje novega življenjskega sloga.

Prvo poglavje – Tisto, kar se dogaja naši hiši. Prvo poglavje okrožnice povzema najsodobnejša znanstvena dognanja o okolju z namenom, da bi prisluhnili "kriku stvarstva". Pod-

stvarstva. V Svetem pismu je Bog tisti, ki je ustvaril stvarstvo ter ga tudi osvobaja in odrešuje. Ljudje nismo lastniki stvarstva, zato je v tej luči vsako mučenje in trpinčenje kateregakoli bitja nasprotno človekovemu dostojanstvu. Kljub temu pa ne more biti pristno sočustvovanje do drugih bitij v naravi, če hkrati v srcu nimamo spoštovanja, sočutnosti in skrbi za ljudi. Jezus je v času svojega zemeljskega življenja preko konkretnega odnosa do sveta vstal od mrtvih in je prisoten v vsem stvarstvu.

Tretje poglavje – Človeška korenina ekološke krize. Tretje poglavje izpostavlja analizo sedanjega časa, zajema simptome in vzroke ekološke krize. Papež izpostavlja, da gospodarstvo in trg ne moreta sama urejati in zagotavljati celostnega človeškega razvoja in socialne vključenosti. Jedro diagnostike sodobne dobe je pretirana stopnja antropocentrizma, ki prinaša mišljenje "za enkratno uporabo", ta pa opravičuje vsako obliko odpadkov, tako naravnih kakor človeških. "Tako mišljenje prinaša izkoriščanje otrok, izključevanje ostarelih, suženjstvo, trgovino z ljudmi ... to je logika mafije, trgovcev z orožjem ali človeškimi organi ter uboja nerojenih otrok, ki ne odgovarjajo načrtom staršev". Okrožnica v tem poglavju obravnava dve pomembni temi: delo

in meje znanstvenega napredka z jasnim poudarkom na genetsko spremenjenih organizmih.

Četrto poglavje – Celostna ekologija. Osrednja tema enciklike je predlog za celostno ekologijo, ki je del nove paradigme pravičnosti. Narave ne moremo dojemati samo kot nečesa, kar nas obkroža ali je okrog nas, ampak kot nekaj, kar je del nas. Zato je potrebno vzpostaviti ekologijo ustanov, kajti če je vse med seboj povezano, potem tudi stanje v ustanovah prinaša posledice za celotno družbo. Vsaka poškodba solidarnosti ali družbenega prijateljstva povzroča okoljsko škodo. Frančišek dodaja, da je potrebno poleg medgeneracijske solidarnosti razviti tudi solidarnost znotraj iste generacije in moralne prenovne družbe.

Peto poglavje – Nekaj smernic za delovanje. To poglavje obravnava vprašanje, kaj lahko naredimo. Analize niso dovolj, potrebujemo konkretne predloge za dejanja, ki bodo zajela vsakega od nas in mednarodno politiko. Cerkev ne more določati strokovnih ali znanstvenih vprašanj, niti ne more nadomestiti politike o okoljskih temah, vendar vabi k poštenemu in preglednemu dialogu zato, da ne bi delni interesi ali ideologije škodili skupnemu dobremu. Papež odločno ocenjuje mednarodno dogajanje z besedami: "Svetovna srečanja o okolju v zadnjih letih zaradi pomanjkanja politične volje niso odgovorila na pričakovanja; zato niso dosegli uspešnih ali učinkovitih podnebnih dogovorov".

Šesto poglavje – Ekološka vzgoja in duhovnost. Frančišek poziva k ekološkemu spreobrnjenju. Mnemja je, da se korenine kulturne krize nahajajo globoko, zato je za vsako spremembo potrebna motivacija, dolgotrajna vzgojna pot. V to je potrebno vključiti vse člane družbe: družino, šolo, sredstva družbenega obveščanja in katehezo. Potrebno je začeti s spremembo življenjskega sloga, ki odpira možnost, da izvajamo "zdrav pritisk" na tiste, ki imajo moč odločanja. Celostna ekologija gre preko preprostih vsakdanjih dejanj, s katerimi pretrgamo logiko nasilja, izkoriščanja in egoizma. Verem človek sveta ne more občudovati "od zunaj", ampak od znotraj, tako da prizna vezi, s katerimi nas je Oče združil z vsemi bitji. Na tej poti nas spremljajo svetniki, prvi med njimi je sv. Frančišek, ki je v besedilu okrožnice večkrat omenjen. S svojim zgledom in skrbjo za najbolj ranljive je podal primer celostne ekologije. To je vzorec, ki dokazuje, kako so skrbi za naravo, pravičnost do revnih, družbena angažiranost in notranji mir neolčljivo povezani.

OTROK MOJ (Bog moli očenaš za nas)

Otrok moj, ki si na zemlji in si zaskrbljen, zmeden, neurejen, sam, žalosten, izmučen.

Dobro poznam tvoje ime, izgovarjam ga in ga blagoslovljam, ker te imam rad, zato te spremljam, tolažim...

Skupaj bova gradila Moje Kraljestvo, katerega dedič si ti.

V njem ne boš sam, ker sem jaz v Tebi, kolikor si ti v Meni.

Želim, da vedno izpolnjuješ Mojo voljo, ker je Moja volja, da si srečen.

Imel boš vsakdanji kruh ... Ne skrbi.

A spomni se, da kruh ni samo tvoj. Deli ga vedno s svojimi bližnjim.

Prav zato ti ga dajem, ker vem, da veš, da je zate in za vse tvoje brate ...

Vselej odpuščam tvoje žalitve, celo prej, kot se pokesaš,

ker vem, da jih boš storil, a vem tudi, da je to edini način, da se česa naučiš, da rasteš in se mi približaš in postaneš to, kar si - Božji človek!

Samo te prosim, da prav tako odpuščaš samemu sebi in tistim, ki te ranijo.

Vem, da boš imel skušnjave, in zato vem, da jih boš premagal.

Stisni me za roko, vedno se me oklepaj in jaz ti bom pomagal, da ločuješ dobro od hudega. Dal ti bom moč, da se rešiš zla!

Nikoli ne pozabi, da sem TE VZLJUBIL, še preden si se rodil, in da te bom ljubil onstran števila tvojih dni, KER SEM V TEBI ... KAKOR SI TI V MENI ...

Naj te moj blagoslov doseže in naj ostane na tebi vedno. Moj mir in večna luč naj zate sveti. Amen.

Ambrož Kodolja

Dvojna slovesnost na Sveti Gori Pri Svetogorski Kraljici ob njenem prazniku

Vabilu bratov frančiškanih s Svete Gore se je v soboto, 13., in v nedeljo, 14. junija, odzvalo lepo število vernikov, ki so poromali na Sveti Goro na dvojno slovesnost ob obletnici prikazovanja Matere Božje in kronanja milostne podobe. V soboto so s slovesno sveto mašo, ki jo je daroval msgr. Vinko Paljk, župnik v Portorožu, obhajali obletnico prikazovanja Matere Božje Uršuli Ferligoj. Med sveto mašo je pel mešani pevski zbor iz župnije Šempas pod vodstvom Marjetke Bensa. Sledila je procesija z milostno podobo in lučkami po samostanskem vrtu okrog bazilike. Sveto mašo so naznanjali pritrkovalci iz Ljubljane in okolice. Bazilika je bila odprta vso noč za molitve pred Najsvetejšim. V nedeljo, 14. junija, pa so praznovali obletnico kronanja milostne podobe, ki jo imenujejo

kronanca. Pred popoldansko mašo so se na zvonik svetogorske bazilike povzpeli pritrkovalci iz Gorice in okolice. Ob somaševanju več duhovnikov je slovesno bogoslužje vodil metropolit in ljubljanski nadškof msgr. Stanislav Zore, ofm. Vstop procesije mašnikov skozi glavna vrata je naznanil pevski zbor, ki je uvodoma zapel na čast Svetogorski Kraljici. Pri sveti maši je s petjem sodeloval dekanjski pevski zbor Štandrež pod vodstvom Tiziane Zavadlav in ob orgelski spremljavi Silvana Zavadlava. Nadškof Zore je pred obredom pozdravil sobrate, ki so sodelovali pri bogoslužju, pevce na koru in prisotne vernike. Po sveti maši so blagoslovili še pitnik, ki stoji na severni strani cerkve in kjer se bodo obiskovalci svetišča lahko odžejali.

DP

Ob obletnici goriške organizacije

Pomen skavtov pri nas

Letos se na Goriškem vrstijo prireditve ob 50. obletnici nastanka slovenskega skavtizma. Pravzaprav so se prvi sestanki začeli že leta 1964, za dekleta še eno leto prej. V Sloveniji, kjer se je organizacija razvila kasneje, prav po zgledu goriških skavtov in skavtini, se je uveljavil izraz skavtstvo; slovar slovenskega jezika dopušča rabo obeh izrazov. Gre pa za prevod angleske besede "scouting", ki jo je uporabil lord Baden-Powell, ko je to organizacijo ustanovil in napisal zanjo knjigo "Scouting for boys". V prvotnem pomenu je ustanovitelj zlasti poudarjal po-

men natančnega opazovanja narave in vadbo v veščinah, ki omogočajo preživetje v naravi in odkrivanje njenih lepot in zanimivosti. Prvotni cilj organizacije, ki je bila namenjena predvsem fantom iz revnih družin, je bil ta, da bi zrasli kot dobri državljani in vojaki. V Angliji in v ZDA je v skavtizmu še vedno zelo močno prisotna ta raziskovalna komponenta. V naših krajih, tako v zamejstvu kot v Italiji, pa je skavtizem postal predvsem vzgojna metoda, ki je močno poudarjala versko izbiro, socialno pravičnost, pozornost do iskanja miru ipd. Pri nas pa je bila vedno močno pri-

sotna tudi narodnostna vsebina. Prav zaradi tega so v Italiji nekdanji skavti aktivno prisotni v dogajanju v družbi, od politike do družbenoangažiranih in karitativnih dejavnosti. V sedemdesetih letih so bili nekateri skavti tudi med pripadniki rdečih teroristov. Pri nas pa najdemo med vodilni-

mi ljudmi, ki delujejo v organizacijah, veliko število nekdanjih skavtov. Sicer pa velja, da, če si bil enkrat skavt, to ostaneš celo življenje. Spremeni se samo okolje, v katerem človek izraža svoje prepričanje. Da je skavtizem močno zaznamoval življenje naše skupnosti, dokazuje podatek, da je šlo skozi organizacijo v 50 letih delovanja približno 300 se jih je zbralo v nedeljo, 7. junija, na proslavi in ob pogledu nanje je bilo zelo jasno, da večina še vedno aktivno sodeluje v organizacijah naše skupnosti. Prihodnost prinaša za starejše skavte nov izziv, in sicer ponovno vključitev v delo organizacije s podporo sedanjim mladim članom na nekaterih področjih dejavnosti.

B. S.

Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice

Romanje v Kočevski rog ob 70-letnici zločina nad slovenskim ljudstvom

V nedeljo, 14. junija 2015, sta Kulturni center Lojze Bratuž in Krožek za družbena vprašanja Anton Gregorčič iz Gorice v okviru Srečanj pod lipami organizirala romarski avtobusni obisk slovesnosti v Kočevskem rogu. Organizatorjem gre vse priznanje, saj so v zametstvu prvič organizirali tovrsten obisk. Velik odziv, prevzetost prisotnih obiskovalcev v polnem avtobusu ob razlagah zgodovinarja Renata Podbersiča in umetnostnega zgodovinarja Saše

ogromno skritih podatkov, da bi lahko sestavili celotno zgodovinsko sliko. Zgodovinar Podbersič je prisotnim razkril vse znane podatke o povojnem umikanju tistih, ki se niso strinjali s komunizmom, o več valovih vračanja vojakov iz koroškega Pliberka in civilistov s strani Angležev Titu. Spregovoril je o grozljivih številkah: o 14.000 pobitih Slovencih in o do sedaj 600 znanih moriščih na slovenskih tleh. O skrivaj pobitih in mučenih naših bratih in sestrah,

stva, ki se ni moglo strinjati s komunizmom in bi jim lahko bilo v oviro. Poslušalci so se zamislili in se zavedeli, da stojijo za temi grozljivimi številkami pravzaprav življenja posameznikov, da gre za zločin nad posamičnim človekom, ki je bil v cvetu svoje mladosti, ki je imel svojo mater, svoje sanje, svoje življenjske načrte, svoje ideale. Koliko je bilo med njimi naših potencialnih izjemnih Slovencev, morda glasbenikov, pevskih talentov, umetnikov, pisateljev, svetovno znanih misijonarjev, odličnih mislecev, kulturnih delavcev ali pa le dobrih kristjanov, dobrih očetov in mater?

Umetnostni zgodovinar Saša Quinzija je v avtobusu razložil pomen mozaikov umetnika Marka Rupnika v kapeli Božjega usmiljenja. Gre za spomenik vsem tistim, ki so svoje življenje dali za slovenski narod. S pomočjo fotografij posameznih upodobljenih prizorov je razložil njihov pomen in sporočilnost. Še posebej se je zaustavil pri osrednjem delu mozaika, na katerem je upodobljena pravna božja daritev, ki predstavlja božje usmiljenje in odrešenje vseh: mučencev, trpečih žena in mater, in tudi storilcev, ki so se pokesali greha in so s tem lahko deležni pravne daritve.

Ob izstopu iz avtobusa so se na cilju ob grobišču pod Krenom v Kočevskem rogu udeleženci iz zametstva pridružili množici Slo-

vencev vseh starosti, ki so se zgrinjali, da bi prisostvovali spominski svečanosti z mašo in kulturnim programom.

Ob 70. obletnici tragičnih dogodkov se je program svečanosti začel že večer prej, z bedenjem mladih in z molitvijo v kapeli Božjega usmiljenja. Najprej so vence ob spomenik žrtvam položili predsednik Borut Pahor in delegacija

Nove slovenske zaveze ter strank Nsi in SDS. Prisotni so bili tudi: evropski poslanec Nsi Lojze Peterle, predsednik SDS Janez Janša, predsednica NSi Ljudmila Novak, vodja poslanske skupine SDS Jože Tanko, poslanka SDS Anja Bah Žibert in poslanka NSi Iva Dimić.

Mašo je daroval beograjski nadškof Stanislav Hočevar, ki sam prihaja iz Dolenjske. V pridigi se je nadškof navezal na odlomek iz Sv. pisma o Kajnu in Abelu in nadaljeval z zelo pomenljivimi besedami: "... ljudje, ki ne priznavajo očetovstva, ki nam ga daje Bog, so prepričani, da so izključno oni gospodarji

življenja in krojači zgodovine, da so samo oni gospodarji časov in prostorov /... / takrat kraljuje zakon močnejšega, ki ne prenese presežnosti, ampak se ravna po zakonu rivalstva, ubijanja, umorov".

Med mašo je bilo med zelo številnimi prisotnimi zaznati globoko zbrano in ganjenost. V trenutkih tišine se je navzočim zdelo, da slišijo molitev na tisoče mučencev, ki so bili tam v predsmrtni grozi zvezani, neoboroženi, popolnoma nemočni, mučeni, darovani na oltarju rdečih revolucionarjev. Zdelo se je, da se slišijo kriki, strelji krvnikov, udarci, poslavljanje od življenja.

Sveto mašo so s petjem sooblikovali MePZ Anton Foerster pod vodstvom Damijane Božič

Močnik in uveljavljena operna peva Bernarda Fink Inzko in Marko Fink, ki so peli tudi v kulturnem programu; sodeloval pa je še igralec Ivo Ban. Zbrane je v uvodu v slovesnost po maši v imenu Nove slovenske zaveze nagovorila Marija

Zgonc. Nato je prisotne nagovoril direktor Družine Tone Rode in v uvodu spomnil: "... na tem svetem kraju, kjer so bili pobiti tisoči, bi bilo prav samo moliti ali molčati. Zbrani smo, da se poklonimo žrtvam komunistične revolucije na Slovenskem. Spoštljivo

se spominjamo vseh naših mrtvih, predvsem vrtnjenih domobrancev, neoboroženih članov slovenske narodne vojske, mučenih in umorjenih po koncu druge svetovne vojne, zamolčanih vse do časa demokratizacije in osamosvojitve Slovenije ter še vedno obrekovanih, brez dobrega imena in časti, ki si jo za-

služijo. K njim se vsako leto vrača duh s hvaležnostjo, s prepričanjem, da je njihova žrtev izprosila milost ter je že in še bo obrodila duhovne sadove za ves slovenski narod".

Ob vrnitvi so bili udeleženci avtobusnega izleta še dolgo pod globokim vtisom vsega doživete. Vsi pa so še bolj kot prej občutili veliko hvaležnost do organizatorjev, ki so jim dali možnost, da so po 70 letih od grozljivih zločinov in po 25 letih demokratizacije storili vsaj simbolično dejanje z udeležbo na komemoraciji. S tem so morda vsaj delno dali glas tistim, ki so jim zasuli usta, njihovemu neme mu krik, ki še vedno odmeva po kočevskih gozdovih.

Anka / foto A. Breclj

Quinzija pa sta vsekakor nagradila njun zastonski trud. Prvi je prisotnim na avtobusu poglobljeno strokovno prikazal zgodovinski okvir in nova odkritja v zvezi s tragičnim poglavjem slovenske zgodovine, drugi pa je govoril o mozaikih patra Marka Rupnika v Kapeli Božjega usmiljenja ob grobišču pod Krenom. Od leta 1945 do 1990 se o teh dogodkih ni smelo govoriti; uradna zgodovina je v času komunistične diktature bila izrazito enostranska. Po dolgem večdesetletnem izkrivljanju in zamlčevanju prihaja resnica končno na dan šele v zadnjih desetletjih po zaslugi nekaterih posameznih pogumnih zgodovinarjev, kot je npr. Renato Podbersič. Našo preteklost je treba dojeti v novi luči, proces odkrivanja resnice pa se je pravzaprav šele začel, saj po besedah zgodovinarjev manjka še

o tem, kako so bili skozi ves čas vladanja komunistične partije zamolčani in psovani in so še vedno brez svojega groba, kjer bi svojci lahko končno prižgali svečo zanje. Prav v teh dneh poteka 70 let od najbolj grozljivih dogodkov v zgodovini Slovencev. Grobišče pod Krenom je simbolično izbrano, saj v njem morda ne leži pobitih največ izvensodno pobitih Slovencev, ampak gre tudi za pripadnike drugih narodnosti, npr. Hrvatov. Krivci namreč še vedno nočejo razkriti kraja, kjer leži večina pobitih bratov sonarodnjakov. Pod Krenom je eno izmed 600 morišč, kjer so po vojni, po zmagi, v času miru, na skrivaj hoteli s pokoli. Priti so hoteli do končnega cilja, do prevzema oblasti komunistične partije, za vsako ceno in z vsemi sredstvi, tudi za ceno množične likvidacije tistega dela slovenskega ljud-

stva, ki se ni moglo strinjati s komunizmom in bi jim lahko bilo v oviro. Poslušalci so se zamislili in se zavedeli, da stojijo za temi grozljivimi številkami pravzaprav življenja posameznikov, da gre za zločin nad posamičnim človekom, ki je bil v cvetu svoje mladosti, ki je imel svojo mater, svoje sanje, svoje življenjske načrte, svoje ideale. Koliko je bilo med njimi naših potencialnih izjemnih Slovencev, morda glasbenikov, pevskih talentov, umetnikov, pisateljev, svetovno znanih misijonarjev, odličnih mislecev, kulturnih delavcev ali pa le dobrih kristjanov, dobrih očetov in mater?

Umetnostni zgodovinar Saša Quinzija je v avtobusu razložil pomen mozaikov umetnika Marka Rupnika v kapeli Božjega usmiljenja. Gre za spomenik vsem tistim, ki so svoje življenje dali za slovenski narod. S pomočjo fotografij posameznih upodobljenih prizorov je razložil njihov pomen in sporočilnost. Še posebej se je zaustavil pri osrednjem delu mozaika, na katerem je upodobljena pravna božja daritev, ki predstavlja božje usmiljenje in odrešenje vseh: mučencev, trpečih žena in mater, in tudi storilcev, ki so se pokesali greha in so s tem lahko deležni pravne daritve.

Upepeljevanje umrlih in raztros (3) Upepelitev in krščanski nauk

Postavili smo si torej vprašanje, ali je upepelitev telesa umrlega sploh v skladu s krščanskim naukom. Navedli smo Zakonik cerkvenega prava in Katekizem katoliške Cerkve, kakor tudi predhodna navodila v pogrebem obredniku, ki nam zadeve ne razjasnijo dovolj. Omenjena navodila v obredniku pa smo navedli le delno, zato nadaljujmo v isti 14. točki, kjer smo končali, pa ne nadaljevali: "Kljub dovoljenju pa je Cerkev bolj zadovoljna z navado, da rajne pokopavamo, kakor je Gospod sam hotel biti pokopan"? Po načelu o ne-contradikciji bi dejali, da je rajne še vedno treba pokopati s telesom, ne pa upepeljene. Zakaj? Ker je to

"navada", torej je zadeva izročila, glede na izreke 2. vatikanskega cerkvenega zbora pa vemo in verujemo, da je Božje razodetje vsebovano ne le v Svetem pismu, ampak tudi v izročilu Cerkve, saj oboje predstavlja Božjo besedo,

bili kristjani pokopani tako, kot je bil pokopan sam Gospod Jezus Kristus, torej s telesom in ne upepeljen. Švicarski katoliški mislec Romano Amerio (1905-1997) pravi: "Pri pokopavanju so kristjani predvsem posnemali Kristusov pokop". A je vprašanje širše in obravnava prav tisto, kar smo prej dejali, če lahko sploh trdimo, da upepelitev ne nasprotuje krščanski nauku, če pa je v tako drugačen in ekskluziven primerjavi z drugimi? Kakšna je sploh razlika? "Če je nesmrtnost duše dogma vseh religij, pa je

vstajenje teles ekskluzivna dogma krščanstva in od vseh našemu razumu najteže razumljiva, saj je povsem zadeva vere, prvi in zadnji od paradoksov. Prav v nobenem verovanju, razen v krščanstvu, ne najdemo jasno napisano, da bi nekega dne telesa vstala in si ponovno privzela svojo celotno identiteto človeške osebe, v "vsej polnosti". To je seveda ena od ključnih točk katoliškega sistema, Cerkev pa je zažiganju teles vselej nasprotovala prav zato, da bi ohranila to vero v vstajenje teles. Ob smrti človeka ni več, vendar pa je telo, ki je bilo človek in ki ob koncu časov spet bo človek, vredno vsega spoštovanja in skrbi". Kot je pred časom lepo napisal postojnski župnik, tu ne gre toliko za samega pokojnega, kolikor bolj za žive. Temu še kako pritruje Amerio. Ne gre za težavo, da bi se zaradi upepelitve uničilo versko dejstvo vstajenja telesa umrlega, sploh ne. Težave vse to povzroči živim: "Cerkev je seveda vselej vedela, kako tudi tista spremenitev v prah, ki se zgodi pri upepelitvi, ne prejudicira tega, da vstala telesa spet postanejo

človeške osebe, vendar pa verstvo, v katerem je vse znamenje, ni moglo zanikati, kako je zažig trupla proti-znamenje vstajenja. Upepelitev odstrani vso simboliko, ki jo ima telesni pokop, kakor tudi odvzame pomen vsem častitljivim besedam, ki zaznamujejo telesni pokop: coemeterium (it. cimitero), ki pomeni počivališče; sveta njiva - kraj, kjer so Bogu posvečeni; depositio, ne v fizičnem smislu, da nekoga položimo v zemljo, temveč v pravnem smislu, da so trupla dana v hrambo, da bi bila vrnjena ob dnevu vstajenja. Te simbolne vrednosti so se zdele tako močne, da jih je Cerkev spremeniла v teološke vrednosti, tako da je kdo z zažigom svojega telesa sporočal svojo nevero". V tolminskem muzeju smo zadnjič dobili potrditev tega, saj se je na Tolminskem s prihodom krščanstva praksa upepeljevanja nehala. Postavi se potem vprašanje, kako to, da se potem, če naj bi bili kristjani, spet vračamo k poganskim praksam? O tem prihodnjic.

/ dalje
Andrej Vončina

zato pa: "Sveto izročilo in Sveto pismo sestavljata en sam Cerkev izročeni sveti zaklad Božje besede" (DV 10). Kot rečeno, naj bi

Doberdob

Stoletnica prve svetovne vojne privablja v Doberdob vedno več romarjev, kot tudi turistov. Tokrat nas je obiskala romarska skupina s tremi avtobusi iz župnij Sv. Rešnjeh Telo in Sv. Križ iz Maribora. Tamkajšnja župnika g. Franček Bertolini in g. Tonček Majc sta najprej somaševala v naši župnijski cerkvi. Po kosilu iz nahrbtnika pa so se odpravili v Redipuljo. Pot so nadaljevali še v Trst, tako da so si ogledali morje in se nazadnje vrnili domov.

Thomas Peric

Kratke

SCGV Emil Komel - podružnica Plešivo
Nastop učencev in otroškega zbora

Na kmetji Picech v Pradežu v občini Krmin je bilo v nedeljo, 21. junija, v popoldanskih urah zelo živahno. Zbrali so se mladi gojenci glasbene šole E. Komel, ki so v lepo urejenem parku domačije Alessie in Roberta Picech oblikovali prijeten glasbeni in zborovski program. Pod vodstvom ravnateljice Slovenskega

Foto DP

glasbenega centra E. Komel, Alessandre Schettino, so mladi pevci lepo odpeli venček narodnih ob spremljavi raznih glasbil, s katerimi so otroci nastopili tudi v solističnih vlogah. Na kitaro je igrala Eva Blažič, za prijetne zvoke harfe je poskrbela Valentina Drius, na violončelo pa je zaigral Leonardo Medeot. Hčerka prijaznih gostiteljev Athena Picech je obvladala violino, Karol Vitale pa klarinet. Glasno je zadonela tudi trobenta Tobie Vitaleja. Nastopajoči zborček je na klavir spremljala Fabrizia Persoglia. Med petjem zborčka je na prizorišče pripeljala rumena vespa z dvema potnikoma, ki sta se vključila v dogajanje. Ko sta odločila čeladi, smo jih prepoznali. Bila sta Majda Zavadlav in Božidar Tabaj, člana štandreškega dramskega odseka, ki sta se na duhovit način pogovarjala s prisotnimi in razodela marsikatero značilnost kraja in prijaznih ljudi, ki živijo v tem briškem predelu. Za to priložnost je Joško Sirk pripeljal na prireditveni prostor voziček s posodami, v katerih je bil odličen domač sladolead, ki ga je delil številnim prisotnim, posebno še otrokom. Taki vozički so prihajali v razne naše kraje pred petdesetimi leti. Ob koncu se je Alessandra Schettino zahvalila družini Picech za gostoljubnost in vsem nastopajočim, ki so oblikovali res prijeten in doživet kulturni program. / DP

SCGV Emil Komel / Kitarska revija

V komorni dvorani Kulturnega centra Lojze Bratuž je bila 15. junija zvečer v organizaciji Slovenskega centra za glasbeno vzgojo Emil Komel kitarska revija. Šlo je za srečanje mladih gojencev kitare treh šol: glasbene šole iz Šlovrenca, šole ArteGioia iz Remanzacca in Centra Komel. Prijetni večer, na katerem so se z najrazličnejšimi skladbami, od Bacha do Bon Jovija, na klasično, akustično ali električno kitaro izkazali mladi kitaristi kot solisti ali v manjših oz. večjih zasedbah, je organizirala prof. Martina Gereon ob sodelovanju kolegov Marje Feinig, Marca Fantinija in Franka Reje. To naj bo prvo izmed številnih podobnih srečanj, ki naj bodo tudi v prihodnje priložnost za srečanje, soočanje in rast mladih, je dejala ravnateljica šole Komel Alessandra Schettino.

Marilka Koršič posegla za čiščenje odtočnih cevi na Oslavju

V prejšnjih dneh so se na občinsko svetnico SSK Marilko Koršič obrnili občani z Oslavja. Zaradi obilnega deževja in verjetno ne prav rednega čiščenja so se zapolnile odtočne cevi na Oslavju v ul. Del Pozzo. To je povzročalo težave pri obilnem deževju, ker je voda preplavljala cestišče, ki je na tistem odseku strmo. Šlo je predvsem za varnost v prometu. Občani z Oslavja bi tudi sami počistili zapolnjene odtočne cevi, če te ne bi bile trdno zatisnjene s posebnimi vijaki.

Občinska svetnica SSK Koršičeva se je na opozorilo občanov nemudoma obrnila do pristojnih občinskih uradov, jih opozorila na problem in jih spodbudila, da se stvar čim prej uredi. To se je v prejšnjih dneh tudi zgodilo in odtočne cevi so sedaj spet čiste v zadovoljstvo Koršičeve in občanov z Oslavja.

Katoliška knjigarna / Na kavi s knjigo

O Soči, krasotici naših krajev

Očarljiva protagonistka srečanja *Na kavi s knjigo*, ki ga je v četrtek, 11. junija 2015, Katoliška knjigarna ob dišeči skodelici kave, ki jo ponuja PrimoAroma, priredila v sodelovanju z Goriško Mohorjevo družbo in založbo LEG iz Gorice, je bila naša "krasna hči planin", Soča. Prav vanjo se je zagledal Andrea Bellavite, ki je njene lepote in kraje, po katerih teče, spoznaval že kot otrok, ko je s starši hodil na počitnice v Bovec. S fotografom Massimom Crivellarijem je v besedi in sliki napisal knjigo, v italijanskem jeziku seveda, z naslovom *Isonzo*. To je zgodba reke, ki se rojeva v Julijskih Alpah in, preden se izliva v Jadransko morje, teče po raznoliki pokrajini in sama ustvarja zanimive naravne pojave. Fotografu Massimu Crivellariju je Bellavite predlagal sto tem in ta je s svojim fotografskim aparatom šel na odkrivanje čudovitih kotičkov vzdolž toka reke Soče in pri tem ujel v objektiv enkratne krajinske izseke, čudovite barve v različnih letnih časih, kulturne biserčke, od cerkvic do tipičnih hiš, kritih s skodlami, znamenj, pa žal tudi križev in grobov, ki spominjajo na gozote prve svetovne vojne, katerih priča je bila naša čudovita Soča. Od Trente do Gradške lagune se vije njena pot čezmejne in evropske reke, ob

bregovih katere živijo Slovenci, Furlani in Italijani. Vsaki sliki je Andrea Bellavite pridal liričen opis, v katerem se resničnost prepleta z domišljijo, poetična čustvenost pa s proznimi opisi.

V tej lepi publikaciji se Bellavite zaustavlja tudi ob velikih osebnostih, povezanih s Sočo: Gregorčiču, Kugyju, Celsu Macorju ...

Avtorja Bellaviteja sta predstavila

Jurij Paljk, Andrea Bellavite in Igor Komel

To je tudi popotovanje skozi zgodovino, pomešano z mitološkimi primesmi, razkriva pa nam tudi lepoto in skrivnosti narave. Preko sto slik spremlja reko od njenega izvira do izliva v osrčju Evrope. Ko jo listamo, se zdi, da iz resničnosti prehajamo v sanjske privide. V njej občutimo neskončno lepoto stvarstva in Stvarnika, ki je vse tako krasno ustvaril in uskladal. Že sama naslovna nas zabi v smaragdne soške vode, ki so nekaj edinstvenega.

njegova prijatelja, urednik našega tednika Jurij Paljk in predsednik Kulturnega doma iz Gorice Igor Komel, potem ko je pozdravne besede izrekel dr. Damjan Paulin v imenu organizatorjev. Paljk je poudaril, da je Bellavite velik prijatelj Slovencev, in naglasil, da ga pri Novem glasu še vsi pogrešamo kot kolego katoliškega tednika Voce Isontina. Obudil je spomin na tiste čase, ko je bil Bellavite še urednik in sta oba časnika nagovala z enakimi vsebinami

bralce in si pogosto izmenjavala novice in sploh lepo sodelovala. Komel je zatrdil, da po njegovem pomeni ta knjiga prelomnico v italijanskem goriškem svetu in je prava promocija reke Soče, predvsem pa doline Trente. Nagovorila je namreč že marsikatero Italijana, ki se je prvič odpravil pogledat opisane lepote in tako vendarle spoznal slovenski svet. Komel je opozoril, da je knjiga izšla pri založbi LEG v 1300 izvodih, ki so kaj kmalu pošli. To pa je izredno za naš goriški prostor! Zato so ponatisnili še nad tristo izvodov, a tudi ti bodo verjetno kmalu razprodani. Ob knjigi je vzknila še marsikatera zamisel, npr. izleti v Soško dolino (marsikateri Italijan ni še nikdar bil v teh krajih), DVD ... Komel je dejal, da bi bilo treba to knjigo, kot tudi dela Celsa Macorja, kljub finančnim in prevajalskim težavam, skušati prevesti v slovenski jezik. Čeprav je Bellavite rojen v Veroni, biva v njem slovensko srce, je ugotavljal Igor Komel. In prav v tej knjigi privre na dan "njegova zaljubljenost v ta naš prostor". Knjiga je po Komelem mnenju izšla v pravem trenutku, ko se spominjamo prve svetovne vojne, prav zato, da ob njej ne govorimo samo o vojnih grozotah, ampak tudi o lepota našega čudovitega prostora.

/str. 14
Iva Koršič

V Selcah

Prijetno kresovanje

V Selcah je bilo v soboto, 20. junija, kresovanje Slovencev iz Laškega; tudi letos sta ga priredili društvi Jadro in Tržič. V parku nogometnega igrišča, na katerem potekajo čez leto "šagre" in društveni prazniki, je spet zagorel očarljiv tradicionalni svetoivanski kres, čeprav so se za to organizatorji odločili po 16. uri, ker je bil dan deževen in se zjutraj ni zdelo, da bo dež ponehal. Na tem kraju se Slovenci iz Laškega že veliko let srečujejo, da v veselem

vzdušju proslavijo najdaljši dan v letu. Njim se vedno pridružujejo tudi radovedni krajan

italijanskega jezika, ki v glavnem niso vajeni praznovati poletnega solsticija, ker vsi tradicionalno poznajo samo kres zimskega solsticija. Tudi letos so ob tej prireditvi nagradili na-

lepše venčke iz poljskega cvetja; ocenila jih je posebna komisija. Prvi nagradi sta šli v Štarančan, tretjo pa si je prislužila domačinka iz Ronk. Pokale so dobile Paola Lavrenčič Barbana, Silvana Orel Devetak in Anuška Nardin Marusič. Vseh 8 tekmovalk pa je prejelo tudi običajno priznanje organizatorjev. Nagrade sta izročila odbornica za kulturo občine Tržič Paola Benes in pokrajinski svetnik Fabio Delbello. Za glasbeno popestritev sta poskrbela glasbenika skupine Duo Bisiaco, za pijačo in sladice pa pridne domačinke.

Karlo M.

SOVODNJE Končna prireditev vrtca Čira čara
Na kmetiji je lepo!

V lanskem letu so malčki, ki obiskujejo vrtec Čira čara v Sovodnjah, spoznavali razne poklice, letos pa so vse šolsko leto v učnem projektu pod naslovom *Na kmetiji je lepo* odkrivali, kaj je pravzaprav kmetija, kaj delajo kmetje in katere živali najdemo na njej. Vse to so razkrivali na obiskih bližnjih kmetij in domačij in se pobležje srečali z domačimi živalmi in njihovimi značilnostmi. Na junjski prireditvi v sovodnjem Kulturnem domu so se kar se da živahno in razigrano še

sami spremenili v kravice, ovce, koze, konje, prašičke, muce in psičke. S pesmicami, gibom in seveda kostumskimi detajli so prikazali njihove

značilnosti. Prikupne živalice so pripravile pravi piknik in nanj povabile tudi "kranjskega Janeza", ki se je čisto na ključno potepal v naših krajih. Tako si je tudi on kot prisotno občinstvo ogledal, kako zanimivo in pristno je življenje na kmetiji. Toplo ploskanje navdušenih staršev, nonotov ... je poplačalo trud, potrpežljivost in iznajdljivost učiteljic ter nagradilo privlačen, prisrčen nastop malih navihancev, ki so gledalcem zaupali, kako radi imajo živali.

Kulturni center
Lojze Bratuž

Krožek
Anton Gregorčič

SREČANJA POD LIPAMI

Gost večera bo
TONE MIZERIT

Argentinski Slovenec, časnikar, urednik tednika Svobodna Slovenija in revije Meddobje, pesnik, publicist, družbeni in kulturni delavec, profesor na sobotnem tečaju.

Srečanje bo vodila Erika Jazbar.

Četrtek, 2. julija 2015, ob 20.30
Kulturni center Lojze Bratuž - Gorica

MePZ Lojze Bratuž / Koncert ob koncu sezone

Med sakralnimi spevi utrinki iz ljudske zakladnice

Gotovo so nič kaj dobrega obetajoči črni oblaki in dež v ponedeljek, 15. junija 2015, marsikaterega ljubitelja dobrega zborovskega petja zadržali doma, zato se je v župnijski cerkvi sv. Silvestra v Pevmi s pomenljivimi poslikavami Toneta Kralja zbralo manj poslušalcev, kot bi si jih zaslužil zelo doživljajski večer. Kot je že postala ustaljena navada, je tudi letos ob koncu sezone Mešani pevski zbor Lojze Bratuž iz Gorice priredil "poslovilni" koncert. Predsednik zboru Marko Terčič se je toplo zahvalil domačemu župniku Marijanu Markežiču, da je dal na razpolago pevsko župnijsko cerkev, v kateri so tudi zaradi dobre akustike čudovito zazvenele nabožne in posvete pesmi, ki sta jih izbrala zbor Lojze Bratuž in njegov gost Goriški komorni zbor. Gostitelji so prepuščali uvod temu zboru, ki od sezone 2013 nadaljuje tradicijo zborovskega petja v Novi Gorici oz. širši Goriški. V teh letih je deloval pod različnimi imeni in vodstvom raznih zborovodij. Sedaj večina mlade ali po srcu mlade pevce vodi zborovodkinja Mateja Černič, ki je ni treba podrobno predstavljati, saj je kot vodja Dekliške vokalne skupine Bodeča Neža bila deležna že vrste prestižnih nagrad in priznanj. Njeno stalno izobraževanje na področju zborovskega petja in ljubezen do glasbe ji prinašata vidne sadove. Tudi ta zbor se lahko ponaša z dokaj obširno repertoarno izbiro, ki zaobjema skladbe od renesančnih motetov do sodobne zborovske glasbe. Delček tega so pevci podarili poslušalcem v pevskem Božjem hramu. Najprej so se iz lepo izoblikovanih glasov zaslišale Ave

Verum (Enrico Correggia), As Torrents in Summer Edvarda Elgarja in Ubi Caritas (Ola Gjeilo). Po tem ogledu na obširno obzoro svetovne zborovske tradicije je zbor prešel na plodovito ustvar-

E. Komel v Gorici pri prof. Franki Žgavec. V letošnji sezoni je bleščeče nastopila kot zaljubljen dekle v vlogi Susanne v izboru arij Poglej, moj dragi Figaro ... S svojim polnim, kultiviranim

mel iz Gorice je že dosegel visoko priznanje na zadnjem državnem tekmovanju otroških in mladinskih zborov v Zagorju ob Savi. Spomnimo naj, da MePZ L. Bratuž deluje že od l. 1951 in ga je prvih deset let vodil vsestranski kulturnik in glasbenik prof. Mirko Filej, nato Ivo Bolčina, več kot tri desetletja skladatelj prof. Stanko Jericijo, za njim Stojan Kuret in od l. 2000 do lanske sezone Bogdan Kralj. Njihovo dediščino je sedaj v vneto prevzel David Bandelj.

Ker zbor od nekdaj goji polifonijo, so najprej zavzenele Pater noster J. A. Pamintuana, nato so si sledili Beati quorum via irskega skladatelja C. V. Stanforda (1852-1924), Ave Maria Ambroža Čopija in O lux beata Trinitas, ki so jih pevci zapeli zbrano, z jasnimi fraziranjem, zazrti v duhovno sporočilnost besedila. Ob spremljavi violončela mladega Jurija Lavrenčiča so poslušalci lahko spremljali interpretacijo skladbe Serenity (O magnum mysterium), ki jo je zložil norveški skladatelj mlajše generacije, Ola Gjeilo (Oslo 1978). Ob koncu so pevci poustvarili prijetno domače vzdušje ob podoživeto zapetih treh pesmih, odbranih iz slovenske in italijanske ljudske skrinjice, a v sodobni glasbeni problematiki, umirjeno Dekle je pralo srajčke dveje (W. Lo Nigro), Le tre sorelle (Andrej Makor) in otožno Kje so tiste stezice, ki ji je sodobnejši zven dal Hilarij Lavrenčič in spada v že preverjen repertoar tega goriškega zboru, ki je pod vodstvom novega pevovodje dobil svežega zagona in nove motivacije za nadaljnje delovanje. Za konec sta zbranim poslušalcem oba zboru pod suvereno taktirko Mateje Černič (Bandelj se je pridružil pevcem), zapeli še ganljivo Sonce že zahaja, ki vselej izzveni kot priprošnja Mariji Devici, naj nas nikdar ne pusti same na naši življenjski poti.

Iva Koršič

glasom je ob zanesljivi orgelski spremljavi Mirjam Furlan občuteno zapela Ave Mario G. Caccianija in Domine Deus A. Vivaldija in tako zapela v čast Božji Materi in našemu Stvarniku in seveda v užitek poslušalcem. Nazadnje so se v prezbitariju namestili številni člani MePZ Lojze Bratuž. Pod temperamentnim vodstvom Davida Bandlja, ki bi rad iz pevcev "iztržil" kar največ, je zbor predstavil svoj program, ki je obsegal vrsto skladb iz raznih obdobij in seveda slogov. Tudi David Bandelj je zelo dobro znano ime med zborovodji, saj je ob študiju primerjalne književnosti in literarne teorije (končal jo je z doktoratom znanosti) študiral tudi zborovsko dirigiranje najprej pri Hilariju Lavrenčiču, nato na raznih tečajih pri priznanih zborovodjih). Kot pevovodja Mladinskega zboru E. Ko-

Teden dni pred festivalom med Borovci Glasba po željah v Števerjanu

Letošnji festival narodnozabavne glasbe Števerjan 2015, 45. po vrsti, bo potekal od petka, 3., do nedelje, 5. julija. Jubilej bodo nekaj dni prej obeležili s pravim presenečenjem: Radio Trst A bo ob 70-letnici svojih oddaj organiziral v sodelovanju s Prosvetnim društvom F. B. Sedej iz Števerjana v soboto, 27.

junija, ob 20. uri, izredno in javno izdajo priljubljene radijske oddaje Glasba po željah. Oddajali bodo neposredno iz Števerjana, s festivalnega prizorišča. Glasbene želje bodo poslušalci lahko izrazili po telefonu, na običajni številki (+39) 040 362875 in 800 108533 ali direktno na prizorišču, kjer bo igral ansambel Gorenjski kvintet.

Oddajo in dogajanje bosta vodila napovedovalca Radia Trst A Anastasia Cibic in Janez Beličič. Seznam pesmi na izbiro: 1) Čas počitnic - ans. Alpski kvintet, 2) Jadraj z menoj - ans. bratov Avsenik, 3) Na Golici - ans. bratov Avsenik, 4) Na mostu - ans. bratov Avsenik, 5) Planica, Planica - ans. bratov Avsenik, 6) Pri Jožovcu - ans. bratov Avsenik, 7) Prijatelji, ostanimo prijatelji - ans. bratov Avsenik, 8) Tam, kjer murke cveto - ans. bratov Avsenik, 9) Veter nosi pesem mojo - ans. bratov Avsenik, 10) Rdeči cvet - ans. Beneški fantje, 11) Šumijo gozdovi domači - ans. Dobri znanci, 12) Ta usojena polka - Gorenjski kvintet, 13) Poslušaj svoje srce - Gorenjski kvintet, 14) Sinko moj - Gorenjski kvintet,

15) Kjer lastovke gnezdi - ans. Franca Miheliča, 16) Veseli ribičan - ans. Franca Miheliča, 17) Ajda na polju - ans. Modričari, 18) Čebelar - ans. Lojzeta Slaka s fanti s Praprotna, 19) Ljubezen je večna zvezda - ans. Lojzeta Slaka s fanti s Praprotna, 20) V dolini tih - ans. Lojzeta Slaka s fanti s Praprotna, 21) Jaka, lojtro brž - ans. Rž, 22) Ne reci nikdar - ans. Slapovi, 23) Zarja Števerjana - ans. Štajerskih 7.

Kot smo že pisali, je prireditev, s katero se društvo Sedej razlikuje od vseh ostalih, prav festival narodnozabavne glasbe. Ta je tekmovalnega značaja, ni predviden predizbor. Na prvih dveh polfinalnih večerih nastopijo vsi prijavljeni ansambli, na nedeljskem (finalnem) delu pa nastopijo najboljši ansambli prvih treh večerov. Strokovni komisiji predseduje predsednik društva, ostali člani so strokovnjaki iz Slovenije, Avstrije in Italije. Letos bo napovedovala Tjaša Hrobat, scenografijo bo izdelal Alessandro Starc.

V torek, 16. junija, je bil v Rupi pri obnovljenem vodnjaku na Frnaži lep kulturni večer, saj je sovedenjska županja v okviru niza Poletni večeri, ki se dogaja v vsaki vasi te občine, v vas povabila Jurija Paljka in se je z njim pogovarjala o njegovi zadnji knjigi Kaj sploh počnem tukaj, predvsem pa je bil večer prisrčen zaradi pevskega nastopa otrok pod vodstvom Zulejke Devetak, kitaristke Martine Gereon, pravzaprav sodelovanja vse vaše skupnosti pri prazniku na prostem, ki je ponoven dokaz, da imamo še vasi s srcem.

Obvestila

Feiglova knjižnica bo v poletnem času, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure. Zaprta bo od 10. do 14. avgusta 2015.

Mladinski dom vabi otroke od 10. do 14. leta na pripravo na šolo: ŠOLA ZA ŠALO (1. - 11. september), UVOD V SREDNJO (7. - 11. september). Informacije na tel. 0481-280857, 366-6861441, e-mail: mladinskidom@libero.it

Mednarodni poletni jezikovni kamp 2015: DC Hiša pravljic v sodelovanju z Jezikovnim centrom Poliglot iz Nove Gorice in Rogosom vabi na jezikovne počitnice v Doberdob od 29. junija do 4. septembra. Otrokom od 4. do 13. leta ponujamo veliko zabave ter kvaliteten in pester program: jezikovne delavnice in tečaje, tematske in ustvarjalne delavnice, sproščanje v naravi, športne aktivnosti vseh vrst, glasbo in ples. INFO: hisaprajljic@gmail.com ali 334-1243766 od 18.30 do 20.30 (Martina Šolc).

Društvo slovenskih upokoencev za Goriško sporoča, da je za potovanje v Rim od 5. do 10. oktobra še nekaj razpoložljivih mest na avtobusu. Prijava čim prej na društvenem sedežu na korzu Verdi 51/int. ob sredah od 10. do 11. ure; informacije po tel. 0481 531383 ali 0481 532092.

Zadruga Goriška Mohorjeva išče za dobo 6 mesecev stažista (od 19. do 29. leta starosti) z naslednjimi kompetencami: končana tehnična industrijska šola, napredno znanje informatike, sposobnost upravljanja spletnih strani in računalniške mreže. Kandidat mora biti brezposeln in biti vpisan v program "Garanzia giovani". Kurikulum naj pošlje na e-naslov: zadruha_gm@gmail.com, najkasneje do petka, 26. junija 2015.

Pisarna svetovalcev za delo išče vestnega kandidata/ko za upravljanje osebja in vodenje plač. Zaželena je najmanj dvoletna izkušnja v tem sektorju. Zahteva se znanje slovenskega in angleškega jezika ter uporabe računalnika. Življenjepis pošljite na mail: info@consulenzelavoro.it

Prispevke za Slovenski center za glasbeno vzgojo Emil Komel v spomin na ravnatelja prof. Silvana Kerševana lahko nakazete na bančni tekoči račun: Banca di Cividale (Via Kugy, 2, Gorica) IBAN IT 30 C 05484 12402 003 570 036 225; SWIFT CIVIT2C s pripisom: za SKLAD SILVANA KERSEVANA. Informacije na tajništvo SCGV Emil Komel, tel. št. 0481 532163 ali 0481 547569.

Gospa z večletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam za 24 ur na dan. Tel. št. 00386 40 432304.

Zanesljiva in izkušena gospa pomaga pri likanju in čiščenju stanovanj. Tel. št. 00386 4053213.

Resna gospa nudi pomoč v gospodinjstvu in nego starejšim

osebam od 4 do 6 ur na dan. Tel. št. 0038641390244.

20-letna študentka z izkušnjami nudi lekcije slovensčine, angleščine, nemščine ter varstvo otrok. Tel.: 0038631478807.

Urejena gospa išče delo za čiščenje in likanje na območju Gorice. Tel. št. 0038631449311.

Masaže: protistresna - relaks, protibolečinska, refleksna masaža stopal, tajska masaža itd. Zelo ugodno, blizu meje. Pokličite na 00386 40 575805.

Resna gospa s petnajstletno izkušnjo nudi nego in pomoč starejšim osebam tudi 24 ur na dan. Tel. št. 0038640484339.

Resna in odgovorna medicinska sestra nudi nego in pomoč starejšim osebam. Tel. št. 00386 30 325 558.

Varujem starejše, pomoci potrebne osebe, in sicer 24 ur ali pa samo čez dan ali varstvo ponoči. Sem človek dobrega srca in imam nekajletne izkušnje! Sem upokojenka, vse ostalo (vrednotnice) in vprašanja na št. 040 621 424 (v pošte pride celotno primorsko in goriško območje).

Urejena in zaupanja vredna 54-letna gospa išče delo za čiščenje vašega stanovanja, lahko tudi kuhanje kosila ali odhod v trgovino. Želela bi delati za izobražene, spoštljive in čustveno inteligentne osebe na območju Gorice. Lahko pokličete v dopoldanskem času na GSM: 041 787 506.

RADIO SPAZIO

Vrata proti vzhodu (od 26.6.2015 do 2.7.2015)

Radijska postaja iz Vidma oddaja na ultrakratkem valu s frekvencami za Goriško 97.5, 91.9 Mhz; za Furlanijo 103.7, 103.9 Mhz; za Kanalsko dolino 95.7, 99.5 Mhz; za spodnjo dolino Bele 98.2 Mhz; za Karnijo 97.4, 91.1, 103.6 Mhz; na internetu www.radiospazio103.it. Slovenske oddaje so na sporedu vsak dan od 20.00 do 21.00. Spored:

Petek, 26. junija (v studiu Niko Klanjšček): Zvočni zapis: posnetki z naših kulturnih prireditev - Glasba iz studia 2.

Sobota, 27. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v slovensčini ter v benečanskem in rezijanskem narečju.

Nedelja, 28. junija (vodi Ilaria Banchig): Okno v Benečijo: oddaja v benečanskem in rezijanskem narečju.

Ponedeljek, 29. junija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z narodnozabavno in zabavno glasbo - Novice iz Slovenije - Humor.

Torek, 30. junija (v studiu Matjaž Pintar): Utrinki v našem prostoru - Glasbena oddaja z Matjažem.

Sreda, 1. julija (v studiu Danilo Čotar): Pogled v dušo in svet: Lišaji in mahovi - Izbor melodij.

Četrtek, 2. julija (v studiu Andrej Baucon): V poletje z vročo lahko glasbo - Zanimivosti iz sveta glasbe, filma in britanskega dvora - Humor.

POZDRAV POLETJU

PROSVETNO DRUŠTVO ŠTANDREŽ
KD STANKO VUK MIREN-OREHOVLJE

vabita na veseloigro

"AH, TI KAVALIRJI"

besedilo Mojca Dolinšek
režija Božidar Tabaj

sobota, 27. junija 2015, ob 21. uri
Štandrež, župnijski park pod lipami

če bo slabo vreme, bo predstava
v župnijskem domu Anton Gregorčič

S 1. strani

Izjemen dogodek ...

I meli pa smo srečo, saj so se v četrtek, 18. t. m., v Trstu na Oberdankovem trgu zbrali vsi tisti, ki so TKS in samo odprtje pripravljali. Tudi zato objavljamo fotografije zbranih s tega srečanja, ki se ga je za kratek čas udeležil tudi deželni odbor za kulturo Gianni Torrenti. Generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš je s konzulko Eliško Kersnič Zmavc vodila usklajevanje med

tržaškimi organizatorji in Uradom za Slovence, ki ga je v Trstu zastopalo več funkcionarjev, med njimi sta bila tudi Dejan Podgoršek, ki je vodil dela s slovenske strani, in Irena Vadnjal, srečali pa smo tudi vodjo podjetja TS360 Marija Maverja, kot tudi izvajalca in koordinatorja vseh priprav in izvedb Iva Corvo, arhitekta Plesničarja, ki je kot eden od treh arhitektov, ki so pripravili načrt notranjo-

Dr. Vanja Lokar

sti TKS, dajal še zadnja navodila izvajalcem prenove lokala, kjer bo odslej TKS. Predvsem

skovnem sporočilu deželni predsednik SSO Walter Bandelj in nadaljeval: "Svet slovenskih

pa so se v TKS zbrali tudi predstavniki založb, ki so od blizu gledali, kako bodo napolnili knjižne police. Ilde Košuta, ki bo dejansko vodila TKS, je žarela sredi praznih polic. Zaželeli smo ji srečo, kot smo jo tudi Mariju Maverju, predsedniku pod-

Deželni odbor za kulturo Gianni Torrenti s sodelavko in z gen. konzulko RS v Trstu Ingrid Sergaš ter z upraviteljico TKS Ilde Košuta

Generalna konzulka RS v Trstu Ingrid Sergaš na obisku (prva z desne)

Predsednik podjetja TS360 Marij Maver s sodelavci

organizacij pozdravlja odprtje Tržaškega knjižnega središča in izreka zahvalo vsem ustanovam, ki so sodelovale pri urensničevanju tega pomembnega projekta. Zahvala gre najprej Uradu za Slovence v zamejstvu in po svetu, predvsem ministru, gospodu Gorazdu Zmavcu, Ministrstvu za kulturo, Javni Agenciji za knji-

fizični prostor, v naslednjih dneh pa mora zaživeti z lastno dejavnostjo in dušo. Vsem izrekamo iskrene čestitke in voščimo obilo uspeha pri delu!"

Organizacijski vodja prenove prostorov TKS Ivo Corva

Dogodek so oplemenitili vrhunski slovenski alpinisti

Dan slovenskih gora na Expoju

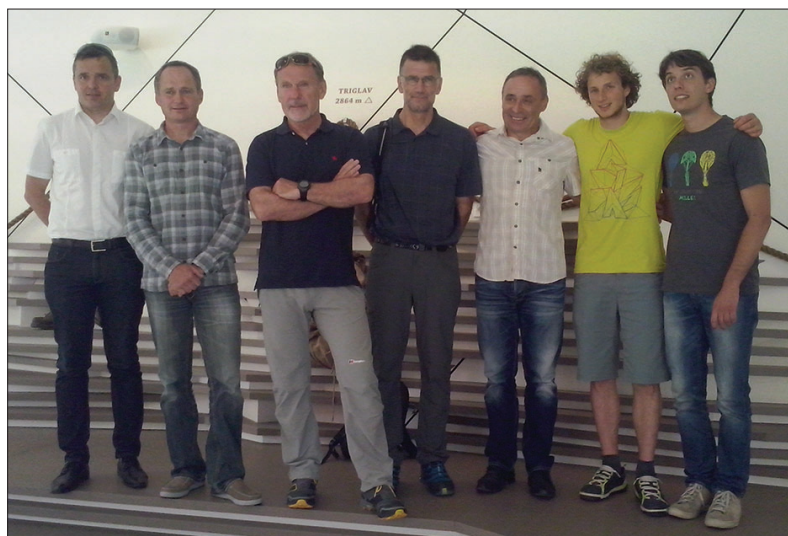
V četrtek, 11. junija 2015, je slovenski paviljon svetovne razstave Expo 2015 v Milanu gostil dan slovenske gorske kulture. Pohodništvo, kolesarstvo, alpinizem in druge dejavnosti v Alpah in predalpah, preko gričev tja do morja, so nedvomno

11. maja potekal v organizaciji SPIRIT, javne agencije RS za spodbujanje podjetništva, inovativnosti, razvoja, investicij in turizma, v sodelovanju z organizacijo Hiking&Biking Slovenia in Planinsko zvezo Slovenije. Predstavitev pohodniške in kolesarske ponud-

evropsko - Slovensko planinsko pot, ki s svojimi 599 kilometri povezuje Maribor in Ankarano, ter nam najbližjo kolesarsko atrakcijo Porečanko, ki po stari ozkotirnici povezuje Trst s Porečem. Med novostmi je odmevala prenovljena pot Alpe-Adria trail, ki po razglednih in lažjih poteh teče od ledenikov Grossglocknerja preko alpskih vrhov in Krasa do Jadrana pri Miljah. Poseben prostor so pobudniki namenili Planinski zvezi Slovenije, ki jo je na Expoju predstavljala generalni sekretar Matej Planko. Organizacija z več kot 120-letno tradicijo je med najbolj množičnimi nevladnimi in prostovoljnimi organizacijami v Sloveniji in promovira planinstvo kot način življenja, od množičnosti k vrhunskosti. Slovenske gore letno obišče preko 1,4 milijona prebivalcev, redno pa v hribe zahaja več kot 315 tisoč Slovencev, ki so včlanjeni v 283 planinskih društev. Ob alpinistični dejavnosti in tekmovalnih športih PZS

skrbi za izobraževanje obiskovalcev gora na različnih ravneh ter za ozaveščanje javnosti o trajnostnem odnosu do sveta višin, ki je bistvenega pomena za slovensko geopolitično celovitost. Najglasneje so se med obiskovalci in novinarji slišale besede alpinistične elite, ki je ovenčala ta posebni dan. Slovenske velikane je

uvedel obetavni alpinist Luca Schiera iz skupine I ragni della Grignetta, društva iz Lecca, v katerem sta delovala, denimo, svetovni legendi Walter Bonatti in Cesare Maestri. Italijanska srenja ima slovensko alpinistično zgodovino in like za neizpodbitno referenco: mladi italijanski plezalci do potankosti poznajo našo zgodovino, protagonisti in njihove dosežke, pa tudi organiziranost planinskega izobraževanja, ki je pravi unikum za vso kontinentalno Evropo. Svoje izkušnje so z obiskovalci delili Viktor "Viki" Grošelj, himalajec, gorski vodnik in reševalec, avtor številnih knjig in dokumentarcev. V več kot 30 ekspedicijah se je dotaknil 11 vrhov nad 8000 metri in kot prvi stopil na najvišje vrhove vseh celin. Pred dobrim mesecem je v Nepal doživel uničevalni potres, zato se bo še letos vrnil s pobudami za humanitarno pomoč. Matevža Lenarčiča poznamo kot alpinista, vrhunskega pilota in fotografa. S svojim ultralahkim "pistolom" je večkrat preletel svet, vključno z vrhom Everesta, za kar je leta 2013 prejel nagrado za najboljšega pilota sveta. Svetovne slave je bil deležen kot avtor 13 knjig s fotografijami narave z neba. Slovenski paviljon je imel v gosteh tudi Silva Kara, alpinistično legendo, ki je v tridesetih letih aktivnosti opravil več kot 2000 vzponov, 170 prvenstvenih in 29 ekspedicij. V 80. letih je s Frančkom Knezom in Janezom Jegličem krojil zlato dobo slovenskega alpinizma, je tudi eden največjih poznavalcev argentinske Patagonije na svetu. Karo, ki biva v bližnjem Ospu, je direktor priznanega Festivala gorniškega filma Domžale, ki bo februarja 2016 praznoval 10. obletnico. Srečanje je zaokrožil Marko Prezelj, edini alpinist na svetu, ki je za svoje dosežke prejel tri Zlate cepine, prestižno nagrado Pioletts d'Or v Chamonixu. Danes okrog sveta vodi skupino, ki ji ni para na svetu - SMAR, slovensko mladinsko alpinistično reprezentanco.

ena največjih turističnih atrakcij, ki vsako leto v našo deželo privabljajo na tisoče ljubiteljev narave z vsega sveta. Preko 10 tisoč km markiranih in opremljenih pešpoti, 2 tisoč km tematskih poti in 8 tisoč km kolesarskih stez se pridružuje gosti mreži specializiranih namestitev za pohodništvo in kolesarjenje. Visokim evropskim standardom s petimi zvezdicami je zadostilo petdeset hotelov, hostlov in apartmajev, dolgo tradicijo pa ima 174 planinskih koč, ki jih upravlja Planinska zveza Slovenije. Ti ponujajo strokovne informacije, prilagojene programe, vodene z licenciranimi vodniki, nakup oz. najem opreme, prilagojeno prehrano, prostor za sušenje in shranbo opreme, urejene prometne povezave itd. Dan pohodništva in kolesarstva na Expoju je

be in pogovor z vrhunskimi alpinisti je vodil tržaški kulturni delavec, tudi sodelavec Novega glasa in dober poznavalec slovenske ter italijanske gorniške kulture Jernej Šček. Zanimive besede so tekale na račun slavnih veznih pohodniških in kolesarskih poti, med katerimi omenjamo najstarejšo

prizadeval, da se je ta projekt dejansko realiziral, in njegovemu predsedniku Dejanu Podgoršku in podpredsedniku Ivu Corvi, ki sta koordinirala dejavnosti. Pred dobrim letom nas je prizadelo zaprtje Tržaške knjigarnice. Bil je trenutek, ko nismo verjeli, da se kaj takega lahko zgodi, in na to ne smemo pozabiti. Hvala Bogu pa so se v naši skupnosti našle moči, ki so z odločilnim doprinosom naše matične države poskrbele, da smo na to veliko izgubo pozitivno reagirali. Skupno delo in podpora Slovenije sta omogočila začetek projekta Tržaškega knjižnega središča, ki danes stoji pred nami in nam nudi enkratno priložnost, da imamo v središču deželne prestolnice odprto okno na široko obzorje slovenske kulture. In ker je kultura odprt pojem, ki išče plodne odnose, bo gotovo središče prostor kulturne in širše izmenjave s tržaško in obsežnejšo deželno stvarnostjo. Tržaško knjižno središče pa terja od nas tudi odgovornost, predvsem v tem, da bomo znali biti skrbni upravitelji in aktivni sooblikovalci novih kulturnih vsebin. Eno in drugo morata skupaj stopati in na teh dveh postavkah naj sloni prihodnje sodelovanje v sklopu projekta, ki je danes dobil svoj

Dr. Vanja Lokar nam je zaupal, da si je sam želel prostore v strogem mestnem središču, Oberdankov trg je prav to in tudi zato je vesel, da je Slovenija dejavno sodelovala in finančno podprla TKS, ki naj bo ogledalo slovenskega kulturnega sveta. Ivo Corva nam je dejal, da so si zamislili skupaj z arhitekti tak prostor, ki bo večnamenski, ne samo knjigarna. Visoka okna naj nudijo pogled na knjige in iz knjigarnice naj bo pogled uprt v mestno jedro; svečanost prostora je prepoznavna in zaznavna. Jasno je, da bodo in bomo glavno besedo imeli kupci knjig, čas bo pokazal, če še zmoremo v sebi toliko kulturne moči, da smo sposobni sami upravljati tako lepo kulturno središče. Zaželimo lahko samo veliko sreče vsem. Iskrena hvala tistim, ki so TKS uredili, povabilo na ogled in nakup slovenskih knjig pa velja prav vsem!

foto: Jurij Paljč

SNG Nova Gorica na festivalu v Zagrebu

Nagrajena tudi Helena Peršuh in Gojmir Lešnjak Gojc

V tekmovalni program 39. Festivala Dnevi satire Fadila Hadžića, ki je bil od 5. do 20. junija 2015 v Satiričnem gledališču Kerempuh v Zagrebu, je bilo med 56 prijavljenimi predstavami iz šestih držav v tekmovalni del uvrščenih dvanajst predstav, med njimi tudi dve iz Slovenije: Molierev Tartuffe v izvedbi Slovenskega narodnega gledališča Nova Gorica in režiji Vita Tauferja ter Švejk Mestnega gledališča ljubljanskega v režiji Jake Ivanca; žal se MGL zaradi bolezni v ansamblu ni moglo udeležiti festivala. Strokovna žirija je dve od petih enakovrednih nagrad za igro podelila dvema igralcema iz predstave Tartuffe, in sicer Heleni Peršuh za vlogo Elmire, Orgonove žene, in Gojmirju Lešnjaku Gojcu, ki je v uprizoritvi nastopil kot gost, za vlogo Orgona. Selektor festivala Darko Lukić je na festival uvrstil raznolike igre od velikih klasikov komediografije do sodobnih avtorjev družbene kritike in satire ter tudi avtorske projekte v režiji uveljavljenih režiserjev.

Foto: SNG Nova Gorica/Manja Zore

Slovesna podelitev priznanj mladim umetnikom Igorju Pisonu nagrada Zlato zrno

“Vi sami ste nam življenjska nagrada!” Tako je nekdanji predsednik Slovenskega visokošolskega sklada Sergij Tončič, Marko Kravos, v ponedeljek, 22. junija,

pospremil svečano podelitev priznanj in razglasitev glavnega dobitnika šeste nagrade Zlato zrno 2015. Pretesna mala dvorana Narodnega doma v Trstu je imela v gosteh štiri mlade slovenske kulturnike iz dežele Furlanije Julijske krajine, ki jim je strokovna komisija med devetimi kandidaturami podelila nominacije za umetniške dosežke. Zborovodkinja in skladateljica Petra Grassi, gledališki igralec Jure Kopušar in skladatelj ter tolkalist Patrick Quaggiato so nazadnje zaploskali dobitniku, režiserju in pisatelju Igorju Pisonu, ki je mlade ustvarjalce spodbudil k temu, naj se nikdar ne zadovoljijo z doseženim.

Moderatorica večera prof. Barbara Zlobec je glasbeno besedo namenila hornistki Jasni Komar, ki je nagrado Zlato zrno prejela pred dve letoma. Kratak klepet s tržaško glasbenico, ki deluje v Nemčiji, je vodila Katja Kralj. Daljši in nadvse prodoren poseg je izvedla prof. Marija Pirjevec, novoizvoljena predsednica sklada. Pogled na mlade umetnike, ki se ne zadovoljijo z rutino preživetja, a ciljajo k duhovnemu bogatstvu, jo navdaja z upanjem

in pozitivnostjo, hkrati pa Pirjevčeva ni štedila s kritiko naše resničnosti. Dejstvo, da je vse manj mladih (in ne samo) jezikovno in literarno ambicioznih, je skrb vzbujajo

soje mednarodne projekte, ki jo z vokalnimi zasedbami in z dirigentsko paličico peljejo po kontinentu, tako da se danes počuti prava Slovenka v Evropi. Jure Kopušar,

joče, tudi nasploh pa pri nas vladajo pomanjkljiva jezikovna samozavest, domačijski populizem in provincialnost. Oba predsednika sta si bila složna v prepričanju, da se skrb za obstoj izraža tudi in predvsem po umetnosti, prav mladi pa naj bodo humus nove slovenske prepoznavnosti.

Komisijo so ob že omenjenem Marku Kravosu sestavljali Katja Kralj, Marjan Kravos, Poljanka Dolhar in Aleš Doktorič. Kandidature za izredne umetniške dosežke, skupno jih je dospelo devet, je Sklad sprejemal do konca maja, nato je potekala selekcija.

Ob utemeljitvi so nominiranci imeli priložnost spregovoriti o svoji izkušnji. Petra Grassi se je sprehodila skozi

poznano glasovnem razponu in celoviti izrazni govornici, je poudaril pomen gledališke kritike za svobodnega igralca. Umetniško pretanjen in zrel, Igor Pison je primer režiserja, ki tako gledališke kot prozne zgodbe sestavlja v obliki pripovedi, tudi in predvsem na podlagi asociacij. Patrick Quaggiato se je spomnil začetkov svoje glasbene poti in se zavzel za tradicionalen slog, s katerim ljudske napeve in slovensko glasbeno zakladnico prevaja v zvočni jezik, ki je vsem razumljiv.

Pa še Kravos, seveda, za konec. Kljub plitvosti in nečloveškosti vsakdanjih problemov se svet ne bo podrl, dokler bomo trdno stali vsak na svojem oblaku.

Jernej Šček

Slike, fotografija in film v Vili Manin Ruska avantgarda

Še ta teden do nedelje (od 10. do 19. ure) je na ogled velika pregledna razstava o ruski avantgardi, *Od Maleviča do Rodčenkina*, ki jo je Dežela FJK postavila v prekrasni Vili Manin pri Passarianu. Gre v prvi vrsti za izbor kakih 300 slik, risb, fotografij in drugih arhivskih eksponatov zbirke Costakis, ki jo hranijo v državnem muzeju za sodobno umetnost v Solunu.

Ko si priča eksploziji živih, močno kontrastiranih in cel svetlobni diapazon razcefranih barv, arbitrarnih kompozicij in struktur, ki se raztezajo v nedopovedljive dimenzije izrisanih kolobarjev, rešet črt in kontur, fantastičnih mnogokotniških likov in teles, kjer se geometrija percepcije spaja s filozofijo duha, kjer se slovanski čut za iskanje svetega in neracionalnega bije s prevratnostjo revolucije, ne zgolj estetske, tudi družbene... Ko se sprehajaš po vsem tem bogastvu, se ne moreš načuditi skoraj neverjetni okoliščini, da se je vse to ohranilo po zaslugi vizionarnega navdiha in trdovratnosti nepoklic(a)nega zbiratelja.

Georgij Dionisovič Kostaki (George Costakis), rojen v Moskvi 1913 grškemu trgovcu iz Zakintosu, je po vojni kot uslužbenec kanadske ambasade v dobrih 30 letih zbral kakih dva tisoč del znanih in manj znanih umetnikov, ki so zrevolucionirali (ne le rusko) slikarstvo dvajsetega stoletja, od vodilnih, kot so Filonov, Kljun, Malevič, Matjušin, Popova, Rozanova, Tatlin, El Lisički, do učencev, prav tako izrazitih, kot so npr. bratje Boris, Jurij, Ksenija in Marija Ender...

Njihova dela, tudi rokopisi, umetniške knjige, osnutki in študije za dela, ki jih ni več, vsa ta produkcija, ki je nastala v prvih 30 letih prejšnjega stoletja, bi bila gotovo izgubljena, ko ne bi Georgij Dionisovič, "nori Grk", poiskal preživele umetnike, njihove sorodnike in dediče, od njih vse te umetnine ter z njimi napolnil svoje slovito moskovsko stano-

vanje, ki je postalo neuradni muzej pozabljen in prepovedane umetnosti v Stalinovi in po-Stalinovi Sovjetski zvezi. V 70. letih je zbiralec, ki je ohranil grški potni list, dosegel sporazum z oblastmi, manjši del zbirke je podaril Galeriji Tretjakov, glavni del pa (okrog 1700 enot) prenesel v Solun. Glavni korpus te zbirke je bil za osnovo razstavi Pariz - Moskva iz let 1979-1981, ki je dokončno kanonizirala vlogo ruske avantgarde v vseevropski prenovi sodobne umetnosti.

V lepi postavitvi kustosinje Marie Tsantsanoglou in Angelike Haristu so na ogled dela, ki dokumentirajo različne smeri in gibanja, od novega impresionizma in simbolizma do ruskega kubo-futurizma, od "analitske" umetnosti Pavla Filonova do Malevičevega supre-

matizma, od materialov umetniškega inštituta INCHUK do predbauhausovskega Kandinskega, od konstruktivizma do raziskav "organske kulture", elektroorganizma, kozmizma, prociocionizma... Ne bom našteval posameznih imen, saj so ti umetniki prehajali iz ene usmeritve v drugo. Rdečeoranžni neimpresionistični portret, izbran za simbol

razstave, je npr. delo Kazimirja Maleviča, ki je potem postal simbol evropskega abstraktizma... in kdo bi rekel, da je pod barvitimi vinjetami za propagandne plakate ob omenjenem Maleviču zaslediti tudi podpis slovenskega pesnika revolucije Majakovskega...

V zgornjih prostorih vile je na ogled še več kot 100 fotografskih kreacij vsestranskega medijskega umetnika Aleksandra Rodčenkina, ki je kmalu zavrnil slikanje (tudi njegova dela so prisotna na razstavi) in se lotil fotografije, umetniške, eksperimentalne, reportažne, reklamne, kolaža, a tudi grafike, oblikovanja, založništva... Svojo izredno umetniško-življenjsko izkušnjo podoživlja v Gavinovem filmu Costakis the Collector (1983) sam protagonist, ko se spominja nesrečnih velikih umetnikov, ki jih je režim pohodil in ki so se po obdobju avantgarde vrnili k naturalizmu ali potonili v sivini uradnega socrealizma,

pomrli v gulagih, ko nam npr. pokaže dragocene umetniške zvezke, ki so "anticipirali" koloristične inovacije, denimo pop arta ali Warhola (tudi slovenskega rodu). Na razpolago je tudi Craigov dokumentarec *Alexander Rodchenko and the Russian Avantgarde* iz l. 1999. Med razstavo so predvajali velike črno-bele filme mojstrov nemega sovjetskega filma - Dovženko, Kulešov, Pudovkin, Vertov, Kozinčev in Trauberg, Barnet in Kaufman. V nedeljo, na zadnji dan razstave, bodo vrteli Ejzenštejnov celovečerec *Staro in novo* (1929). Kustosinja Rodčenkove razstave je

Olga Sviblova iz moskovske Hiše filma, medtem ko so filmsko retrospektivo uredili krajevni izvedenci Lorenzo Codelli, Piero Colussi (tudi nadzornik Vile Manin) in Livio Iacob, pod splošno organizacijo Cinetece del Friuli iz Gumina in Mediatece del nemazero iz Pordenona in v sodelovanju še z drugimi ustanovami.

Davorin Devetak

Knjižni prvenec mladega avtorja Marca Manina iz Trsta

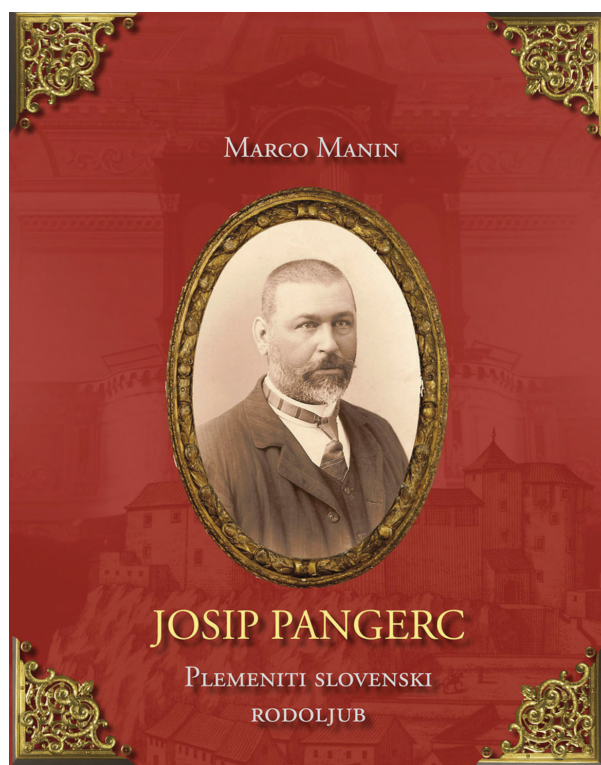
Josip Pangerc, plemeniti slovenski rodoljub

V tokratnem zapisu bomo našim bralcem predstavili knjižni prvenec mladega avtorja Marca Manina iz Trsta, ki je v naši javnosti znan predvsem po odkrivanju in predstavljanju zgodbe svojega prednika Josipa Pangercu iz Doline. Njegova življenjska zgodba in usoda sta namreč dolgo časa ždeli pozabljeni v družinskem arhivu, dokler je omenjeni Manin pred nekaj leti ni začel raziskovati. Prvi vidnejši sad njegovega dela je bilo poimenovanje dolinskega večstopenjskega zavoda prav po Josipu Pangercu, kateremu so sledile priložnostna razstava in radijske oddaje, tokrat pa še (naj) bolj otipljiva monografija, ki je hkrati avtorjev knjižni prvenec.

Že na prvi pogled bomo opazili, da je bogastvo publikacije, ki je izšla pri založbi Mladika, predvsem dokumentarno gradivo, torej zgodovinske fotografije, reprodukcije knjig, dokumentov, citati in še bi lahko naštevali. Tudi sama popotnica knjigi je kar se da obetajoča, svoje spremne besede so namreč avtorjevemu delu prispevali Georg von Habsburg Lothringen, ki je podpisan kot avstrijski nadvojvoda in ogrski kraljevi princ, torej nadaljevalec nekdanjega dunajskega oziroma ogrskega dvora, sledi mu prispevek mag. Andreja Rahtena, ne samo zgodovinarja, ampak tudi veleposlanika Republike Slovenije na Dunaju oziroma v Avstriji, trojico uvodnih besed pa sklepa

pisen nagovor ljubljanskega nadškofa v pokoju Alojza Urana. Prvi poseg je seveda uglasen na habsburško izročilo in preteklost naših krajev, s katerima je tesno povezana Pangercova dediščina. V drugem pisec poudarja predvsem pomen obletnice, ne samo 100-letnice začetka prve svetovne vojne, ampak tudi 90-letnice Pangercove smrti, tretji pa naglašča vraščeno le-tega v religiozno sfero, a ne samo. Krajši zapis je prispeval tudi sam avtor in urednik zbirke Marco Manin. Čeprav je knjiga izšla v letošnjem letu (2015), je večina zapisov nastala že lansko leto, kar najbrž priča o tehnični zahtevnosti pri njeni postavitvi. Publikacija na straneh z gladkim papirjem in velikim formatom papirja je namreč za naše založništvo nevsakdanji podvig.

V začetku prispevka smo zapisali, da je velik del zbirke o Josipu Pangercu, ki je živel od 1868 do 1925 in je bil zaradi tega priča najbolj živahnemu obdobju narodne prebuje in preporoda Slovencev v naših krajih, dokumentarnega značaja. Avtor sicer svoj zgodovinski pregled umešča v samo izročilo kraja Dolina, v katerem se je Pangerc rodil, pa tudi njegove rodbine. Uveljavljen je bil namreč že njegov oče Josip Pangerc starejši, njegova družina je namreč že v tistem času premoгла krajevni poštni urad oziroma ga je upravljala. Iz dokumentacije izvemo, da so starši za sina leta 1878 izbrali šolanje v Ljubljani, od ko-

der pa se je Pangerc po končanem študiju vrnil ter se vključil v dolinsko družbeno, kulturno in versko življenje. Tretje poglavje knjige posebno pozornost obravnava njegovo glasbeno delovanje.

Naslednji razdelki publikacije so sicer krajši, osvetljujejo namreč kulturno življenje v Dolini in narodni preporod Slovencev, predvsem pa Pangercovo zasebno oziroma poklicno sfero.

Njegova družinska hiša je namreč bila tudi vaška trgovina oziroma gostilna. Zelo pomembno je bilo obdobje Pangercovega županovanja, ta je namreč občino kot nadžupan vodil med letoma 1901 in 1914, in sicer za kar štiri mandatne dobe. V tem času je poskrbel za nekatere prostorske posege v vasi, predvsem pa za uradno rabo slovenskih krajevnih imen, ob vsem ostalem pa še za nekatere ženske pravice. Josip Pangerc nosi posebne zasluge za izgradnjo sedanjega sedeža večstopenjskega šolskega zavoda, ki od marca lani nosi po njem ime. Pangercovo politično delovanje pa se ni omejevalo le na domačo občino, ampak je seglo tudi širše, na tedanji istrski deželni zbor, kjer je deloval v sklopu političnega gibanja Edinost. Posebno pomembno obdobje je za Pangercu čas prve svetovne vojne, ko je deloval kot oficir ter se družini redno oglašal, denimo iz Gradca, Budimpešte oziroma iz kraja Nadvorna, ki je danes v Ukrajini. Čas po prvi svetovni vojni predstavlja obdobje Pangercovega političnega zatona, saj je na oblast prihajajoči fašizem nasprotoval tako rekoč vsakomur in vsemu, kar je bilo slovenskega.

Monografsko publikacijo z naslovom *Josip Pangerc, plemeniti slovenski rodoljub* sklepajo zapisi mag. Anje Fabiani, Sama Pahorja in Vojka Kocjančiča. Gradiva je v knjigi seveda še veliko, prav gotovo pa spada ta v zbirko krajevne zgodovine, ki naj bo naši stvarnosti in našim ljudem še posebej pri srcu, saj smo njeni edini varuhi.

Primož Sturman

Kratke

Spomin na žrtve nasilja v Rižarni

Slovensko pastoralno središče se vsako leto, in to že nad dve desetletji, v tem letnem času spominja na vse žrtve druge svetovne vojne s spominsko mašo, ki je letos bila 14. junija. V soparnem popoldnevu so se verniki in pevci združenega zbora ZCPZ zbrali v Rižarni, da bi počastili spomin na vse, ki so tu trpeli in umirali. Po vseh teh letih, odkar so te spominske daritve, ki jih je navadno vodil pok. msgr. Gerdol, se je njegov namestnik, vikar g. Klemen Zalar, odločil za novo lokacijo, in sicer v dvorani komemoracij. Sv. mašo je daroval

koprski stolni župnik g. Primož Krečič ob asistenci g. Zalarja. Vodilni misli g. Krečiča, s katerima je nagovoril vernike, sta bili gorje in nasilje človeka nad človekom. Oblastniki so

od nekdanj izkoriščali in še vedno izkoriščajo revne ljudi za svoje cilje. To se je dogajalo tudi tu v teh prostorih, kjer so trpeli in umirali mladi ljudje. Drugi so bili od tod premeščeni v druga uničevalna taborišča, vse zaradi človeške krutosti in sprevrženega odnosa do sočloveka zaradi pohlepa in egoizma oblastnikov tedanjega režima. Spominsko daritev je spremljal, kot vsa ta leta, združeni zbor ZCPZ pod vodstvom Edija Raceta ob orgelski spremljavi Andreja Pegana. Občutno so zazvenele Tretja maša Ubalda Vrabca in druge mašne pesmi. Prvič je bila tudi uradno zastopana občinska uprava, zastopal jo je svetnik Igor Švab, ki je ob tej priložnosti imel na sebi razpoznavno lentno. Po daritvi so se prisotni zbrali ob ploščadi, kjer je bila krematorijska peč, ki je požirala izmučena telesa teh nesrečnikov, ki so končali v tem taborišču. Njim v spomin je zbor zapel K tebi želim, moj Bog, Stanka Premrla. Nato je spregovoril g. Krečič, ki je ponovno spomnil na gorje in vojne, ki še vedno divjajo po svetu. Z molitvijo Oče naš in s pesmijo V nebesih sem doma Gregorja Zafošnika se je sklenil spominski obred. Pogled na celice in mračno zidovje, ki nemo priča o usodi toliko nedolžnih človeških življenj, pušča v človeku zagrenjene občutke tesnobe in nemoči ob misli na nasilje, s katerim so se morali soočati taboriščniki za temi zidovi. Z neba so tu pa tam razpršeno pričele padati kaplje dežja; od morja je pričel zavijati močan veter, ki je podil temne oblake po nebu. V hipu se je ulila ploha in marsikoga presenetila, ki se je znašel tedaj na cesti. Kljub slabemu vremenu se je na povabilo prijazne družine Debelis, ki vsako leto ob tej priložnosti poskrbi za družabno srečanje, zbrala cela družina pevcev in prijateljev na domačiji pri obujanju spominov na pretekle čase. / Pavel Vidau

Pet tisočink davka na dohodke lahko namenite Skladu Sergija Tončiča

Tudi v letošnji davčni prijavi (obrazec 730 ali Unico za fizične osebe) lahko namenite pet tisočink davka na dohodke fizičnih oseb Visokoškemu skladu Sergija Tončiča, ki vsako leto podeljuje štipendije zaslužnim in manj premožnim slovenskim študentom, mlade ustvarjalce in umetnike pa podpira z nagrado Zlato zrno. Postopek je preprost: v polje, ki je namenjeno dobrodelnim organizacijam in neprofitnim ustanovam (Izbira za namenitev petih tisočink davka Irpef - Podpora prostovoljnih in drugih neprofitnih družbeno koristnih organizacij), vpišete davčno številko Sklada Sergija Tončiča in se podpišete. Davčna številka Sklada je 80032290324.

Sklad Sergija Tončiča se zahvaljuje vsem, ki s svojim prispevkom omogočajo, da uspešno podpira slovensko mladino in nadaljuje že 60-letno tradicijo, ki jo osmišljajo novi izzivi današnjih časov.

V Finžgarjevem domu na Opčinah

Mala gledališka šola Matejke Peterlin je navdušila mlade gojence

Ko otrokom med nastopom na odru žarijo oči, pomeni, da jih je čar gledališča prevzel. Morda jih nikoli več ne bo zapustil, tako da se bodo še leta radi vračali v dvorane - tako kot gledalci ali morda tudi v vlogi igralcev, režiserjev in drugih gledaliških ustvarjalcev. Veliko je takih, ki so odrske deske vzljubili v Mali gledališki šoli Matejke Peterlin. Radijski oder jo je letos - v sodelovanju s Slovensko prosveto - v Finžgarjevem domu na Opčinah priredil od 15. do 19. junija.

Letošnjega tedna, namenjenega gledališču, se je udeležilo kar 52 otrok iz cele tržaške pokrajine. Stari so bili od 6. do 12. leta. Ko so sredi maja zbirali prijave, so izčrpali razpoložljiva mesta v samih dveh urah, kar priča o velikem zanimanju za to pobudo.

Pričakovanja tako staršev kot otrok samih so se na koncu v vsem izpolnila.

Otroci so cel teden pridno delali v skupinah, v katerih so pod vodstvom mladih animatorjev (vsi so bili člani gledaliških skupin, ki spadajo pod okrilje Slovenske prosvete) in pod vodstvom vadiateljev Radijskega odra pridobivali znanje v gibu in mimiki, pa petju in plesu, predvsem pa v pravilni izgovorjavi. V samih petih dneh so tako naštvirali pravo gledališko predstavo, ki so jo v petek, 19. junija, v dveh izmenah predstavili staršem, prijateljem in sploh številni publiki, ki se je zbrala v dvorani Finžgarjevega doma.

Uspeh Male gledališke šole Matejke Peterlin ni samo v končni produkciji, ki je resnici na ljubo stekla kot po olju in v kateri so se

otroci - nekateri so prvič nastopili na odrskih deskah - res izkazali! Uspeh je predvsem v tem, da se otroci v tem tednu približajo gledališču na nevsiljiv, prijazen način, ob študiju gledališkega besedila se zabavajo, sprostitjo in pridobijo nekatere spretnosti kar med igro. Velike zasluge za vse to ima koordinatorka in mentorica Male gledališke šole, Lučka Peterlin. Ona je tista, ki že mesece prej izbere besedilo igre, predvsem pa ga potem pili in prilagaja tako, da lahko vsak otrok - od najmlajšega in najbolj neizkušnega do večjih in že vpeljanih gojencev - v njem najde sebi primerno vlogo. Tako so v priredbi *Trnjulke*, ki jo je Lučka Peterlin pripravila in prikrojila nalašč za letošnje udeležence, ob

Ponedeljkov večer DSI / Gost dr. Aleš Bučar Ručman

Govor je bil o kriminaliteti in priseljeništvu

Italija je trenutno zelo aktualna za debato o migraciji, kriminaliteti in strukturni kriminaliteti, saj smo priča začetku solidarnosti v Evropski uniji. Prav to je spodbudilo Društvo slovenskih izobražencev, da je medse povabilo dr. Aleša Bučarja Ručmana, docenta na Fakulteti za varnostne vede Univerze v Mariboru in avtorja treh znanstvenih monografij. Najnovejša nosi naslov *Migracije in kriminaliteta*, izšla je kot del zbirke *Migracije pri ZRC SAZU*, katere urednik je zgodovinar in prof. Aleksij Kalc. Ta je na rednem ponedeljkovem večeru tudi predstavil gosta.

Dr. Bučar Ručman se ukvarja predvsem z odklonskimi pojavi kriminalitete, s stanjem v sodobni družbi, z migracijo in kriminalom. Pričujoča monografija je predelana in dopolnjena doktorska disertacija, v kateri so terenska spoznanja uokvirjena v širši kontekst. Med raziskavo je bil en mesec na terenu, in sicer v Velenju, ki je po zadnjem popisu v Sloveniji na prvem mestu zaradi priseljencev oz. ljudi, ki so druge narodnosti, kot je slovenska. Velenje nam nudi prikaz razmer v celi Sloveniji, saj so ravno priseljenci žrtve nasil-

nih dejanj. Tako so jih slovenski delodajalci zlorabljali in jih niso plačevali, pri viktimizaciji pa je sodelovala tudi slovenska država. Dejstvo je, da so člove-

predstavlja prelomnico države glede na migrante, saj so države začele upravljati z delovno silo. To so bile kontrolirane migracije kot sad dogovorov. Od fran-

Foto Damj@n

kove pravice vedno manj pomembne v vsakdanjem življenju. Družba se je spremenila iz vključujoče, po drugi svetovni vojni, v izključujočo.

Kot je dejal prof. Aleksij Kalc, zgodovinski razvoj sistemov zadnjih dvesto let ni dopuščal svobodnega premikanja. Na začetku ni bilo državljanov, temveč so bili to podaniki, last države. Prva svetovna vojna

coske revolucije dalje je razviden razvoj odnosa države do državljanov, ki pa še vedno določa našo svobodo premikanja in jo močno omejuje.

Preko izjemne izkušnje - metode opazovanja z udeležbo je bil dr. Aleš Bučar Ručman lansko jesen na Japonskem s štipendijo. Raziskoval je položaj evropskih priseljencev na Japonskem. Poudaril je predvsem to: kar se

dogaja danes, ne smemo razumeti ločeno od širšega družbenega konteksta. Človekove pravice so vedno manj pomembne v vsakdanjem življenju. Življenje ljudi se presoja po interesu kapitala in dobička. Tako se je v zadnjih petdesetih letih na primer v Veliki Britaniji v privatnih zaporih povečalo število zaprtih ljudi za 200%, v ZDA pa kar 580%. Ceno plačuje seveda revno temnopolno prebivalstvo, v Evropi pa priseljenci in njihovi potomci.

Povezava sprememb v družbi je na dveh nivojih: strukturne kriminalitete in nasilja, kar označuje proces in politiko, ki nima točno določenega morilca, npr. sistem, ki pušča ljudi, da utonejo v morju, in pa direktno nasilje oz. pobesnelega morilca. Večkrat je prav kriminaliteta vzrok za migracijo, takoj zatem so vojne, spopadi, etnični in verski konflikti, trgovina z ljudmi, izkoriščanje, sovraštvo do priseljencev in njihovih potomcev. V ozadju so socialni dejavniki, ne pa kriminalni geni.

V Sloveniji so v letih 2002-2003 zabeležili bistven vzpon priseljevanja, zaradi vala gradbeništvu, ko so v Sloveniji veliko zidali in so potrebovali delovno silo. V povezavi kriminalitete in priseljencev je dr. Aleš Bučar Ručman primerjal podatke in spoznal, da v tistem času kljub tujim delavcem kriminaliteta rahlo upada. Do kriminalitete pa pride v najbolj urbanem okolju, to je v najbolj poseljenih predelih.

Šin

Na kraškem borjaču v Repnu

Junjski večer z Marijem Čukom

Na kraškem borjaču v Repnu so v torek, 9. junija, priredili srečanje z Marijem Čukom ob njegovi najnovejši pesniški zbirki *Ko na jeziku kopni sneg*. S tržaškimi pesnikom in pisateljem se je pogovarjala prof. Vilma Purič, ki se je dotaknila glavnih tematskih sklopov njegove najnovejše, devete pesniške zbirke. Posebnost te zbirke je v tem, je poudarila Puričeva, da je

tematsko in slogovno prelomna v Čukovem opusu, kot je v spremni besedi zapisal prof. Boris Paternu. Pesnik v zbirki prehaja iz narodnostne v ljubezensko in eksistencialno tematiko, vendar s takimi formalnimi prijemi in vsebinskimi poudarki, da izstopa v sodobni slovenski poeziji. Vilma Purič si je srečanje s pesnikom zamislila tako, da so poglobljenim in tu pa tam izzivalnim esejističnim uvo-

dom sledila vprašanja, na katera je Čuk odgovarjal izčrpno in sproščeno ter široko zajemal tudi iz sodobnih družbenih pojavov. Pogovor je pesnik prekinil in prebral nekatere poezije (*Včasih, Po Prešernu, Morje zori, Sončnica, Iгла in še druge*), branju je dal podlago nežni zvok harmonike Deana Rebecchija. Predstavitve na borjaču kmetije Pri Branovih se je v junij-

ski noči sklenila s avtorjevimi podpisovanjem pesniških izvodov številnim obsikovalcem.

glavni junakinji, princu in Črni vili nastopile še čisto majhne miške, majhne in malo večje vile, pa dvorne dame, paž, ministri, kuharska ekipa in pa kraljeva družina v popolni postavi. Da je tako številčna igralska zasedba usvojila besedilo, se naučila pevskih in plesnih vložkov, so - kot že rečeno - odločilno pripomogli številni va-

sbil in otroke naučil Aljoša Saksida. Glavni režiser je bil letos mladi diplomirani igralec Jure Kopušar, ki je o svoji izkušnji takole povedal: "Vsekakor je bilo prvič, da sem delal s kar 52 otroki. Moram reči, da sem po petkovih predstavah prišel domov popolnoma izmučen. Predvsem je bilo najtežje ohraniti koncentracijo in hkrati vzbujati veselje do na-

kljub naporu sem neizmerno užival v režiranju, veliko so me namučili, a ogromno naučili. Verjamem, da to ni moje zadnje srečanje z otroki".

Jure Kopušar je bil tudi sam pred mnogo leti eden izmed mladih animatorjev na Mali gledališki šoli Matejke Peterlin, saj je začel in vzljubil gledališče prav v dramski skupini Slovenskega kulturnega kluba, ki jo je takrat vodila Lučka Peterlin. Kasneje je svoje znanje nadgradil v gledališki šoli Studio Art, nato pa se vpisal in diplomiral na AGRFT v Ljubljani. Podobno kot on so bili tudi vsi ostali mladi animatorji, ki so mu letos pomagali, pred leti tudi sami gojenci Male gledališke šole.

Čarobni krog pristnega veselja in navdušenja nad gledališčem se je tako tudi letos sklenil in bo jeseni - z novo sezono Gledališkega vrtiljaka, ki ga pripravlja Radijski oder - nadaljeval svoje magične popotovanje med generacijami otrok, mladih in tistih, ki celo življenje ostajajo očarani ...

ditelji in animatorji. Koreografije si je zamislila Kim Furlan, sceno Veronika Škerlavaj, songe je ugla-

stopanja na odru. Znano je, da so otroci najzahtevnejša publika, kaj šele, ko jih moraš voditi! A

Glasbena matica ob koncu sezone

Veliko nastopov in podeljevanje priznanj

Redkokdaj je Glasbena matica doživela toliko izjemnih glasbenih dogodkov v tako kratkem obdobju in v času, ki je ob koncu šolskega leta in rednih lekcij povezan predvsem z izpiti ali z zaslužnimi počitnicami. Pred poletnim premorom imajo učenci in profesorji šole namreč še veliko načrtov, saj se začnajo kar štirje področni festivali serije Kras, do sedaj pa je cela vrsta nastopov ponudila veliko več kot navadno revijo najboljših učencev. Natrpan koncertni koledar se je začel z vsakoletnimi, končnimi akademijami, na katerih so solisti in komorne skupine igrali na tržaških, goriških in špeterskih odrih. Na teh koncertih je ravnatelj šole Bogdan Kralj podelil posebna priznanja učencem, ki so se med letom odlikovali z izrednimi tekmovalnimi ali koncertnimi dosežki, a tudi diplome in spričevala tistim, ki so uspešno opravili izpite v okviru konven-

cije z videmskim konservatorijem, ki omogoča učencem Glasbene matice opraviti izpite v slovenskem jeziku. Po akademijah, ki so združile vse oddelke in so bile po celi deželi, so se s svojimi projekti in dosežki postavili v ospredje posamezni razredi, kot je šola za violino Armina Seška. Njegovi nadarjeni učenci iz Glasbene matice in z ljubljanskega konservatorija so skupaj oblikovali bogat koncert v dvorani palače Gopčević v Trstu. Učenci flavte Erike Slama pa so tudi letos pozdravili poletje v gostoljubnem okviru društva Barkovlje, kjer je bilo njihovo vsakoletno srečanje z naslovom *S flavto v poletno noč*. Prva javna predstavitev udeležencev tečaja kompozicije, ki ga je šola uvedla letos pod vodstvom Bojana Glavine, pa je bil razredni nastop, ki je dobre in odlične izvedbe nadgradil z izjemno dodano vrednostjo. Želja po izražanju lastnih glasbenih idej in po obvladanju

kompozicijske govornice je očitno precej razširjena v učilnicah šole, saj so se tečaja udeležili tako učenci kot profesorji. Njihova ustvarjalnost je sestavila celo zbirko skladb za različne zasedbe, ki bodo kmalu objavljene in jih je občinstvo "premierno" poslušalo na lepem koncertnem večeru v Barkovljah. Dogodek je na poseben način nagovoril poslušalce z vrsto novih del, ki so prvič zazvenela v izvedbi samih avtorjev in drugih kolegov Glasbene matice. Skladbe za solo glasbilo, za duo, trio ali vokalno skupino so podpisali Simon Kravos, Max in Vanja Zuliani, Rok Dolenc, Lorenzo Dari in profesorji Ambra Cossutta, Davide Tomasetig, Fulvio Jurinčič, Manuel Figlioli, Franko Reja, Kristijan Stopar. Pri izvedbi vokalnih oz. zborovskih skladb je sodelovala skupina Vikra, ki jo vodi Petra Grassi. Dodatno presenečenje je sledilo le nekaj dni kasneje, ko je šola

krstila novo koncertno ponudbo, ki bo postala tradicija, in nov šolski komorni orkester, ki ga sestavljajo učenci in profesorji šole ter nekateri gostje. Vodstvo je bilo zaupano priznanemu harmonikarju Igorju Zobinu, profesorju šole, ki je pred kratkim diplomiral iz dirigiranja. Prvi del koncerta je oblikoval mešani zbor Jacobus Gallus, saj je nova pobuda nastala kot poletni koncert zborov in orkestru šole in bo v prihodnjih izvedbah zagotovo ponudila marsikatero zanimivo presenečenje, saj naj bi to področje delovanja šole doživelo zanimiv razvoj. Naslednji, poletni koncert Glasbene matice bodo imeli festivalski pečat. Začela se je namreč nova izvedba Festivala kitare Kras, kateremu bodo julija sledili še Mednarodna poletna šola za godala, festivala za klavir in za harfo. Vsi bodo ponujali tudi tečaje s priznanimi koncertanti in pedagogi (med katerimi Stefan Milenković in Marko Feri).

PAL

Obvestila

Narodna in študijska knjižnica bo v poletnih dneh, od 29. junija do 28. avgusta, odprta po naslednjem urniku: pon., sre., pet: od 8. do 16. ure; tor., čet.: od 11. do 19. ure; Oddelek za mlade bralce: pon., tor.: od 9. do 13.30; sre., čet., pet. od 13.30 do 18. ure; zaprto bo od 3. do 21. avgusta.

Odsek za zgodovino in etnografijo: obisk po predhodnem dogovoru. Zaprto: od 22. do 29. junija in od 10. do 14. avgusta 2015. **Narodna in študijska knjižnica** v Trstu išče dva sodelavca za določen čas na Odseku za zgodovino in etnografijo. Razpis z opisom delovnih mest in pogoji za prijavo je dosegljiv na spletni strani www.knjiznica.it.

ZVEZA CERKVENIH PEVSKIH ZBOROV TRST
V SODELOVANJU Z ŽUPNIJO SV. JERNEJA AP.

vabi na

ZAKLJUČNI NASTOP GOJENCEV ORGELSKEGA TEČAJA

mentor Matej Lazar

splet pesmi bo izvedel ŽePZ Prosek - Kontovel
zborovodja Marko Štoka

petek, 26. junija 2015, ob 20. uri
župnijska cerkev sv. Jerneja na Opčinah

Ob osebnem jubileju iz srca čestitamo svojemu igralcu, režiserju in dolgoletnemu blagajniku

IVANU BUZEČANU

VSI PRI RADIJSKEM
ODRU

Naš dragi dolgoletni odbornik

IVAN BUZEČAN

bo 25. junija slavil okroglo obletnico rojstva. Ob zahvali za prizadevno sodelovanje mu čestitamo, želimo mnogo dobrega in veselo nazdravljam.

SLOVENSKA VINCENCIJEVA KONFERENCA

Podelitev sv. birme

Sveti Duh nad Katinaro

Po treh letih hudega pritiska in zapostavljanja je vzdušje v slovenski katinarski župnijski skupnosti vendarle boljše, izgubili smo sicer slovenskega župnika, novi itali-

jski župnik pa kaže veliko razumevanja, prejšnji, prvi italijanski, je z božjo pomočjo odšel. Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, je v nedeljo, 14. junija, podelil zakrament potrdit-

ve, sv. birmo še šestim mladim. Že lani je nadškof na Katinari podelil zakrament sesterici. Na Katinari, kjer je slovenska šola začela delovati že l. 1791, sta danes namreč osnovna in srednja

pevskega zbora Tončka Čok iz Lonjerja, ki ga vodi Manuel Purger. Skupina domačink in domačinov je poskrbela za pogostitev, že tretjo v mesecu dni, saj je bilo prejšnji teden prvo sveto obhajilo, na Sveto Trojico pa farni praznik s tradicionalno delitvijo kolačev in druženjem ter počastitvijo devetdesetletnika Jožka Gerdola. Sodelovale so narodne noše. V soboto, 27. junija, pa je na vrsti obisk nekaterih Kraljevih in Černigojevih cerkva v Brkinih in na Notranjskem. Töne Kralj je namreč že leta 1931 ovil katinarsko cerkev v Križev pot slovenskega naroda. Prvi mogočni spomenik bazoviškimi junakom in zatiranju pod fašizmom. Odhod s Katinare ob 8. uri. Na razpolago je še nekaj mest (040 910081).

MO

je janski župnik pa kaže veliko razumevanja, prejšnji, prvi italijanski, je z božjo pomočjo odšel. Tržaški škof, nadškof Giampaolo Crepaldi, je v nedeljo, 14. junija, podelil zakrament potrdit-

ve, sv. birmo še šestim mladim. Že lani je nadškof na Katinari podelil zakrament sesterici. Na Katinari, kjer je slovenska šola začela delovati že l. 1791, sta danes namreč osnovna in srednja

pevskega zbora Tončka Čok iz Lonjerja, ki ga vodi Manuel Purger. Skupina domačink in domačinov je poskrbela za pogostitev, že tretjo v mesecu dni, saj je bilo prejšnji teden prvo sveto obhajilo, na Sveto Trojico pa farni praznik s tradicionalno delitvijo kolačev in druženjem ter počastitvijo devetdesetletnika Jožka Gerdola. Sodelovale so narodne noše. V soboto, 27. junija, pa je na vrsti obisk nekaterih Kraljevih in Černigojevih cerkva v Brkinih in na Notranjskem. Töne Kralj je namreč že leta 1931 ovil katinarsko cerkev v Križev pot slovenskega naroda. Prvi mogočni spomenik bazoviškimi junakom in zatiranju pod fašizmom. Odhod s Katinare ob 8. uri. Na razpolago je še nekaj mest (040 910081).

MO

V cerkvi Sv. Trojice na Katinari je bilo v nedeljo, 7. junija 2015, praznično. Prvič so k obhajilni mizi pristopili letošnji prvoobhajanci, ki so se ob koncu slovesnosti nastavili fotografu z duhovnikoma Klemenom Zalarjem in p. Rafkom Ropretom ter katehistinjo Saro Matijacic. Na sliki: (z desne) Mattia, Samuele, Martina, Stella in Nina.

Prvo sv. obhajilo v Šempolaju je bilo v nedeljo, 24. maja. Jezusa so prvič prejeli: (z leve) Veronika in Sara iz zgoniške župnije; iz šempolajske župnije: Lara, Julija, Mark, Simone, Alex in Tadej. V ozadju: strežnik Mattia in župnik Jožko Markuža.

V Šempolaju je bila v soboto, 30. maja 2015, popoldne sv. birma. Po dveletni pripravi je zakrament Sv. Duha podelil nadškof Carlo Redaelli: (z leve) Davidu, Sashi, Jordanu, Kevinu, Giorgii, Martini, Ammini, Emanueleju in Štefanu. Birmanci in starši so lepo sodelovali pri sveti maši ter se zahvalili g. nadškofu in župniku Jožku Markuži za lepo slovesnost, ki so jo sklenili s pogostitvijo pred cerkvijo ob sončnem vremenu.

50 let posvečenja: msgr. Qualizza, msgr. Mateucig, g. Gariup in g. Zuanella

27. junija v Špetru praznik štirih zlatomašnikov

V soboto, 27. junija, bo v Špetru velik praznik za celo Benečijo in vse Slovence v Italiji. Ob 19.30 bodo v župnijski cerkvi peli sveto mašo po slovensko štirje zlatomašniki iz Nediških dolin, ki so bili posvečeni pred petdesetimi leti, na god svetega Petra in Pavla, 29. junija 1965 v videmski stolnici. To so msgr. Marino Qualizza, g. Mario Gariup, msgr. Dionisio Mateucig in g. Božo Zuanella. Msgr. Marino Qualizza se je rodil v Podutani leta 1940. V Rimu je doktoriral iz teologije na Gregorijanski univerzi. Od leta 1970 je profesor dogmatike v videmskem bogoslovju, kjer je bil vrsto let ravnatelj Višjega teološkega inštituta. Nekaj let je bil tudi

župnik videmske stolnice. Že vrsto let mašuje ob nedeljah pri Devici Mariji v Dreki, vsako soboto daruje v Špetru sveto mašo po slovensko. Msgr. Qualizza je tudi odgovorni urednik petnajstdnevnika Dom. Gospod Mario Gariup se je rodil leta 1940 v Topolovem v občini Grmek. Eno leto je bil kaplan v Pavii di Udine, nato župnik v Dordolli blizu Možnice. Lanskega decembra je praznoval 40 let župnikovanja v Ukvah in Ovcji vasi v Kanalski dolini. Dobrih petnajst let skrbi tudi za Naborjet in Lužnice. Msgr. Dionisio Mateucig se je rodil v Pačuhu v dreški občini leta 1937. Po

posvečenju je bil kaplan v Cussignacu blizu Vidma. Leta 1973 je postal župnik v kraju Forni di Sotto, nato je bil v Sappadi. Zatem je bil župnik in dekan v Špetru. Od leta 1998 je

G. Mario Gariup

G. Božo Zuanella

župnik v Žabnicah v Kanalski dolini in rektor svetišča na Sv. Višarjah. Gospod Božo Zuanella je Matajurac; rodil se je leta 1941 v Bijačah v podboneški občini. Po posvečenju je bil kaplan v Gallerianu v Furlaniji. Leta 1975 je postal

župnik na Tarčmunu in nato še župnik v Matajurju (kjer živi), v Savodnji in Gorenjem Barnasu.

Vsi Slovenci videmske pokrajine se jim bodo zahvalili zato, ker že petdeset let hodijo po poti čedermacev, tistih duhovnikov, ki so vse moči posvetili Bogu in domačim ljudem.

"Veseli smo, da smo si izbrali tisto pot. Vedno smo skrbeli, da ohranimo pri samih sebi in tudi pri naših ljudeh vero in

ljubezen do Benečije, do družine, do naše kulture in do našega jezika, nad katerim je tudi blagoslov Svetega Duha, tako da to, kar smo, se ne izgubi, ampak da se še bolj utrdi", pravi msgr. Qualizza tudi v imenu sobratov.

"Minilo je že skoraj petdeset let od tistega 29. junija 1965, ko smo bili v videmski stolnici posvečeni v mašnike – je dejal msgr. Qualizza –. Iz Benečije smo bili štirje. Skoraj predzadnji

Msgr. Marino Qualizza

slovenski duhovniki, saj sta za nami prišla le še msgr. Lorenzo Caucig in en misijonar. Potem so se potoki posušili. Petdeset let je pol stoletja. Ko smo začeli in sem videl pred seboj zlatomašnike, sem si mislil, kako so visoko v letih, kako so

stari. Sedaj ko sem sam prišel v tista leta, četudi sem telesno prizadet, če moram reči, se mi ne zdi, da sam tako star po pameti. Za teh petdeset let duhovništva se moram zahvaliti Bogu, posebno za vse ljudi, ki so mi v življenju naredili kaj dobrega, in tudi za tiste, ki so mi nasprotovali in ovirali na moji poti. Oboje postavim pred Boga".

Beneški zlatomašniki želijo, da bodo vsi prejeli skozi njihove roke "tisti blagoslov, ki pride iz

nebes. Ta duhovniška služba je bila lepa, četudi smo včasih dobili in še naprej dobivamo po poti veliko težav in se moramo ogniti kakšnemu kamnu, druge pa odvaliti – poudarja msgr. Qualizza. – Če imaš vero v sebe, če čutiš, da te

na kakšen način vodi Sveti Duh, tvoje življenje postane lepo življenje, svobodno življenje, ki daje vseje tebi in morebiti tudi drugim". V četrtek, 18. maja, so nekateri zlatomašniki iz videmske nadškofije somaševali s papežem Frančiškom pri jutranji maši v domu Svete Marte v Vatikanu. Med njimi sta bila tudi msgr. Mateucig in g. Zuanella, medtem ko se msgr. Qualizza in g. Gariup romanja v Rim nista mogla udeležiti.

Po maši se je papež pogovarjal tudi z msgr. Mateucigem in g. Zuanello. Povedala sta mu, od kod prihajata in da v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini živijo Slovenci, katerih krščanska vera je tesno povezana s slovenskim jezikom in kulturo.

E. G.

Pokrajinski predsednik SSO Riccardo Ruttar o velikih problemih Slovencev v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini

"Tudi mi odgovorni za težko stanje"

Predsednik Sveta slovenskih organizacij za videmsko pokrajino Riccardo Ruttar je na seji deželne posvetovalne komisije za slovensko manjšino 28. maja v Trstu imel dolgo poročilo.

Seja je bila namenjena stanju v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Kaj ste povedali?

Dejstvo je, da v letu 2015, se pravi 16 let po zakonu,

pred dvema letoma sprejeli konkretne, četudi ne popolnoma zadovoljive rešitve, bi naredili kakšen korak naprej. Sedaj pa je vse ustavljeno. Tipana, Bardo in slovenski deli občin Tavorjana, Fojda, Ah-ten in Neme predstavljajo območje, ki je nekoliko zapostavljeno tudi z naše strani. Žalostna zgodba o Reziji je poznana. V Kanalski dolini ostajajo odprta vprašanja o ustanovitvi trijezične šole, o štirjezičnih krajevnih tablah in o samih aktivnostih nekaterih slovenskih organizacij.

Na seji komisije ste podčrtali, kaj delajo Slovenci, ki se sklicujejo na krščanske vrednote. Primerno bi bilo priznati katoliški komponenti, se pravi duhovnikom in laikom, da so imeli in še imajo pomembno vlogo. Čedarmaci niso ostali zaprti v svojih cerkvah. Odprli so se svetu, ustanovili in širili kulturno verski list Dom. Nasledili so jim laiki in vsak lahko vidi aktualnost, pomembnost in viso-

ko jezikovno in kulturno vlogo tega instrumenta v časih, ko slovenske duhovnike štejemo samo na eni roki. Okrog Doma in združbe Most so društva, organizacije, je pokrajinski Svet slovenskih organizacij.

Kakšen odnos pa imate do ostalih slovenskih organizacij?

Prepričan sem, da moramo močno sodelovati za dobro Slovencev v Benečiji, Reziji in Kanalski dolini. Že na začetku mojega delovanja v slovenskih organizacijah, približno pred 40 leti, smo govorili, da je naša skrb delovati v korist, v dobro manjšine. Pa sem s časom spoznal, da si je prepogosto vsak od nas razlagal po svoje te besede. Vprašati se moramo, kaj konkretno pomeni delati za dobro manjšine. To mora biti nekaj več kot interes stranke, organizacije, društva ali interesi posameznikov. Seveda je naša komponenta za vsako sodelovanje, če je po jasnih in odkritih dogovorih.

Kaj pa mislite o teoriji, da beneška in rezijanska narečja niso slovenska?

Dokument, ki ga je podboneški župan poslal drugim občinam, deželni oblastem in političnim silam, je objektivna žalitev zdrave pameti, saj nima nobene strokovne, znanstvene osnove. Gre za izmišljotino, ki žali celo našo manjšino. Je provokacija, ki postavlja naše ljudi druge proti drugim, zato prinaša nepotrebne napetosti. Označiti slovensko narečje Nediških dolin za poseben jezik in trditi, da ni slovenski, je norost. To je treba jasno povedati oblastem, katerim so poslali tisti dokument.

ki brani jezik in kulturo Slovencev v Italiji, 24 let po razpadu Jugoslavije in osamosvojitvi Slovenije, 11 let po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, velika večina administrativnih moči na območju ni naklonjena Slovincem, čeprav naše organizacije delajo za obstoj in družbenoekonomski preporod. Da zavedni Slovenci nismo pridrli do ljudi v taki meri, ki bi nam zagotovila tudi politično moč, ni kriva samo italijanska asimilacijska politika. Del odgovornosti pripada tudi nam, našim organizacijam, ki niso znale pomagati našim ljudem, da bi se otnesli nevroze do svoje slovenske identitete. Tisti, ki nam delajo največjo škodo, so naši ljudje, ki zavračajo svojo slovensko identiteto.

Kateri je prvi problem?

Današnje stanje je kompleksno in kritično. Slovenci v videmski provinci smo na robu evtanzije. Število ljudi v slovenskih občinah neustavljivo pada. Ljudje zapuščajo vasi po gorah, tam, kjer je lažje ohranjati jezik in stare navade. Treba pa je jasno povedati, da je na območju velika večina kulturnih, civilnih, športnih, gledaliških, umetniških pobud izraz slovenskih ustanov, društev, zadrug... Brez naših organizacij bi bila situacija še slabša.

Pa vse manj se sliši slovenska beseda.

Rast dvojezične šole kaže zanimanje družin za slovenski jezik in kulturo, to pa ne pride do izraza v vsakdanjem življenju. Zakaj? Odgovor ni lahek, ker so pri nas še stari predsodki in neumni strahovi. V zvezi s šolo na smemo pozabiti problema učenja slovenskega jezika v Tipani in Bardu. Če bi nekateri naši ljudje in nekatere naše organizacije

MARIJINE BOŽJE POTI PRI NAS (102)

Mariza Perat

Cerkev Device Marije v Obršljanu

Če se zdaj povrnemo v Komen, ne smemo tu prezreti osebnosti, ki vidno izstopa v polpretekli zgodovini komenske župnije. To je Viktor Kos (1899-1987), ki je leta 1932 postal župnik in dekan v Komnu.

Dne 2. februarja 1944 so namreč partizani med Komnom in Rihemberkom (Branikom) iz zasede napadli Nemce in fašiste ter jih 82 pobili. Nemci so se maščevali, požgali Komen in še nekaj drugih vasi, preko 1.000 domačinov pa odpeljali v Neumarkt na Bavarsko. Dekanu Kosu so Nemci dali možnost, da se umakne, a ta jim je odgovoril: "Kamor gredo ovce, bo šel tudi pastir".

Dekanu se je prostovoljno pridružil tudi kaplan Mirko Rener (1919-1993).

Na Bavarskem so večino odpeljanih poslali na delo, ostarele, bolne in otroke, kakih sto oseb, pa nastanili v neke vrste "lazaretu" v taborišču, kjer so bili skoro brez oskrbe. De-

nadzorom, Udba, tajna politična policija, pa mu je namerno povzročala razne nevšečnosti. Od leta 1994 stoji na pročelju župnišča spominska plošča, ki so mu jo postavili hvaležni Kraševci. Med podružnicami komenske župnije je tudi Obršljan s svojo znamenito romarsko cerkvijo, posvečeno Devici Mariji Obršljanski.

To je osrednje romarsko svetišče spodnjega Krasa. Kdaj je cerkev bila zgrajena, ni točno znano, ampak je znana letnica 1585, ko naj bi tu bila postavljena prva cerkev. V dobi katoliške verske prenovne je namreč, kot znano, v naših krajih nastalo več Marijinih romarskih svetišč.

Cerkev je bila že takrat sloveče romarsko središče. Leta 1639 ga je sv. oče Urban VIII. za vse čase obdaril s posebnimi odpustki, kot je to razvidno iz napisa nad glavnim vhodom ob obnovitvi cerkve leta 1644. Napis je v latinščini in se v slovenskem prevodu glasi:

"Pod pokroviteljstvom Vzvišenega S. R. J. Grofa Gospoda Lavrencija de Lantery in Pa. Cerkev, imenovana v Obršljanu, posvečena blaženi Devici Mariji, obdarovana za vse čase z odpustki od sv. Očeta Papeža Urbana VIII., kakor je razvidno iz bule tam shranjene po posredovanju č. g. Pa. Ste. Pesler I. 1639.

Prenovljena l. 1644 pod upravnitvom G. Colja in Tomaža Numisel".

Kot piše msgr. Rudolf Klinec, pa naj bi cerkev v Obršljanu stala že pred letom 1585. Papežev diplomat in vizitator Bartolomej grof di Porcia (1540-1575), možniški opat, je namreč leta 1570 v svoji vizitaciji obiskal več Marijinih cerkev, med temi tudi Marijino cerkev v Obršljanu. V svojem poročilu pravi, da ima cerkev tri oltarje, vsako soboto in na vsak Marijini Praznik pa se tam bere sv. maša.

Vizitator Porcia je svojo vizitacijo opravil v prvi polovici leta 1570. V Komen je prispel prve dni meseca maja in je tam obiskal vseh 13 cerkvenih skupnosti. (A. Battistella: Memorie storiche fotografiate 1907 III.)

/ dalje

Marijina cerkev v Obršljanu

kan Kos jim je ves čas stal ob strani in jim vsestransko pomagal. Stopil je tudi v stik z nekaterimi nemškimi duhovniki in dobrimi družinami iz Neumarkta ter skupaj z njimi organiziral pomoč za svoje begunce. Bil je v pisnih stikih s svojimi župljani, ki so bili na delu v različnih krajih. Pomagal je tudi beguncem iz Nabrežine in otrokom iz Savinjske doline.

Leta 1945 se je g. Kos s pomočjo ameriške vojske skupaj s svojimi župljani vrnil v požgani Komen. Pri novi oblasti pa ni našel hvaležnosti. Bil je pod

V Sloveniji letos 12 novomašnikov

Tudi ob prazniku državnosti v politiki napeto in polemike

V Sloveniji se demokracija kaže tudi tako, da ideološko in politično opredeljena javna občila objavljajo zelo malo novic oziroma podrobnosti od tistih mnogih dejavnosti, ki jih prirejajo ali se z njimi sicer ukvarjajo opozicijske stranke in posebej zaznamovane organizacije civilne družbe. Zaradi tako ohromljene demokracije, v kateri desni del politike nima svojega dnevnega časnika, ljudje sploh ne vedo vsega, kaj se dogaja v državi. Javna TV Slovenija je, denimo, v preteklih dveh mesecih zelo pristransko poročala ali pa sploh molčala o slovesnostih za doseglo sprave, ki so potekale po vsej Sloveniji ob 70. obletnici konca druge svetovne vojne. Vendar bi tudi za bralce pretežno levo usmerjenih časopisov Delo, Dnevnik, Večer in Primorske novice, najbrž lahko bil zanimiv in aktualen pogovor s škofom dr. Antonom Jamnikom o spravi 25 let po slovesnosti v Kočevskem rogu. Dr. Anton Jamnik je ljubljanski pomožni škof, teolog in filozof, ki je Rog 1990 spremljal iz posebne bližine, saj je bil tedaj v Kočevju kaplan.

Zdaj je škof v dolgem analitičnem razglabljanju, objavljenem v novi številki Slovenskega časa, Časnika za družbo in kulturo, ki je priloga katoliškega tednika Družina, upošteva svoje znanje, izkušnje in pogovore z ljudmi raznih mnenj in prepričanj, odločno zatrdil, "da kdor trdi, da sprava ni mogoča, je obupal nad človekom. Tudi je laž, da je v tragični drugi svetovni vojni in dogodkih po njej oziroma v revoluciji in državljanski vojni šlo za konflikt med Cerkvijo in narod-

noosvobodilnim gibanjem. To je strahovita laž, prevara, saj vsi vemo, da je bila tudi večina partizanov vernih. To lahko mirne vesti povem na podlagi osebnih pogovorov iz časov kaplanske službe v Kočevju in poznejših izkušenj, še posebej v letih tajniške službe pri nadškofu Šuštarju".

Zaradi pomembnosti teme v nadaljevanju današnjega prispevka navajam svojško, dejal bi tudi zelo pogumno, misel iz komentarja Stanislava Slatineka ob razglasitvi letošnjih dvanajstih novomašnikov v Sloveniji. Po njegovem mnenju, zapisanem v katoliškem tedniku Družina, "je vsaka tožba o majhnem številu odveč. Bolj kot otožne vzdihne potrebuje Cerkev v Sloveniji veselja in hvaležnosti". Avtor komentarja je pronicljivo in očitno s prepričanjem, ki bralce ne more pustiti ravnodušne, tudi s poudarkom zapisal, "da Bog že rešuje Slovenijo, saj nam pošilja nove duhovnike". Letos se Cerkev na Slovenskem veseli dvanajstih novomašnikov. To je večje od števila novomašnikov iz prejšnjih let. Leta 2011 jih je bilo devet, leta 2012 sedem, leta 2013 enajst, lansko leto pa sedem. Povprečna starost letošnjih novomašnikov je nekaj več kot 31 let.

Alojz Cvikl, mariborski nadškof metropolit, je ob razglasitvi letošnjih novomašnikov zapisal, "da duhovnikova navzočnost mnoge spravlja v krizo, ker oznanja vrednote, ki se mnogim zdijo zastarele, preživele. Marsikdo se na duhovnika obrne šele takrat, ko pridejo težave, ko denar in poznanstva ne morejo več nič pomagati". Stane Granda je v tedni-

ku Družina zapisal, "da duhovniška služba nikoli ni bila lahka, saj prinaša več težav in bridkosti kot pa ugodja. Slovencem zdaj ničesar bolj ne manjka kot kakovostnega in prepričljivega oznanjevanja Jezusovega nauka". Pisatelj in akademik Alojz Rebuta pa je v kolonijah, ki jih redno vsak teden objavlja v slovenskem katoliškem tedniku Družina, novomašnikom namenil šest želja. Pravi, "da bi novomašnika želel videti kot človeka, ki bi bil čim bolj človeški, demokratičen, dostopen, priljuden, da o poštenosti, politični umirjenosti, nenavezanosti na denar sploh ne govorim. V tebi bi hotel videti zavednega Slovenca, ponosnega na vlogo, ki jo je imelo krščanstvo v slovenski zgodovini, srčno sledečega slovenski usodi tudi v zamejstvu in zdomstvu, zelo spoštljivega do Prešernovega jezika pri pridiganju in v katehezi sledeči slovenski kulturi. Ne boj se, slovenski novomašnik, tudi reči, da je Kristus zanimivejši in aktualnejši od Marxa in Heideggra".

Toda v Sloveniji se na političnem, družbenem in na preostalih prizoriščih, kjer se zaznamujeta naše prebivanje in življenje, dogaja še veliko drugega, kar je mogoče razumeti in opredeljevati na različne načine. Predstavniki SDS s predsednikom Janezom Janšo na čelu so predstavniki države, parlamenta in vlade predlagali sestanek, na katerem naj bi preverili možnost, ali pri nosilcih najvišjih funkcij v Sloveniji obstaja pripravljenost za iskanje dogovora o politični popravni krivici, ki je bila povzročena slovenski demokraciji in SDS. Gre za znane protustavne in protizakonite ukrepe državnega zbora, ki je Janezu Janši odvzel poslanski mandat in druge pravice, kar je Ustavno sodišče pozneje vse razveljavilo. Vsi poslanci, ki so glasovali zo-

per prvaka opozicije in ga tudi osebno žalili, se zdaj sprenevedajo in ne premorejo niti toliko osebnega dostojanstva in kulture, da bi se Janezu Janši za svoja ravnanja vsaj opravičili. V časniku Delo se je nekemu časnika celo zapisalo, da Janez Janša s svojimi predlogi za popravilo omenjenih krivic, povzročenih zoper njega v državnem zboru, pravzaprav pripravljaja nekakšen plazeči državni udar. Sicer pa tako SDS, torej največja opozicijska stranka, kot tudi nekatere organizacije civilne družbe mimo vlade ali celo zoper njo pripravljajo svoje predloge za rešitev nekaterih iz kopice najbolj perečih vprašanj v državi. Reformo zdravstva že dolgo napoveduje, a se z začetkom obnavlja, zato je predlog svoje reforme v slovenskem zdravstvu zasnovala skupina strokovnjakov pod okriljem Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani. Ministrica za zdravje Milojka Kolar-Celarc poskuša delovanje te konkurenčne skupine onemogočiti in je zato poklicala na pomoč tuje izvedence. Odbor 2014 bo s pomočjo znanih pravnih strokov-

njakov do jeseni pripravil predlog sprememb v slovenskem pravosodju. Po pričanju Odbora 2014, ki je s svojimi okoli 85.000 člani največji državljanski forum, kar jih je Slovenija kdaj imela, "je namreč sedanje stanje v pravosodju eden glavnih vzrokov za krizo v Sloveniji ter pomeni glavno oviro za vzpostavitev svobodne, pravične in demokratične družbe". Po mnenju predsednika SDS Janeza Janše je potreben tudi preboj na medijskem prizorišču. "To naj bi dosegla nova medijska hiša, ki bo omogočila, da bodo ljudje v Sloveniji vedeli, kaj se dogaja". No, bi vendarle dodali, tisti, ki hoče vedeti, kaj se dogaja, lahko izve to najboljše na spletu.

25. junij, Dan državnosti, ki je državni praznik, očitno tudi letos ne bo potekal v najbolj primernem ozračju in razmerah. Žal je res tako, kot je v Praznični Družini zapisala njena urednica Manica Ferenc, namreč, da se pogosto sploh ne zavedamo, kakšen privilegij je, da imamo Slovenci svojo državo.

Marijan Drobež

Znani slovenski glasbenik in pobudnik raznih mirovnih akcij Gianni Rijavec je na svojem domu, kjer je uredil tudi prostore Fundacije Beli golob in Deček miru, priredil v nedeljo, 21. t. m., okroglo mizo, na kateri so znani slovenski časniki Ervin Hladnik Milharčič, Jože Možina, Ali Žerdin in Jurij Paljk spregovorili o spravi v Sloveniji. Dobro obiskan in razgiban večer je pokazal na razhajanja v slovenski družbi, a vsi prisotni so se strinjali, da je nujno potreben najprej takojšen in dostojen pokop vseh žrtev povojnih pobojev, saj gre za osnovno gesto, ki pritiče omikanemu narodu.

Prenova Lanthierijevega dvorca v Vipavi

Uresničene neizrečene sanje

Kar je bilo pred četrto stoletja na Vipavskem povsem nepredstavljivo, se te dni uresničuje: Lanthierijev dvorec postaja nov turistični biser. Prenovljena dela se končujejo.

Pred 25 leti je Lanthierijev dvorec, z urbanističnimi domisljicami povojnih arhitektov potisnjen na obrobje glavnega trga, zasedala jugoslovanska vojska. Dokler je v stavbi delovala restavracija, se je življenje v njem še ohranjalo, zadnja leta pa ga je tudi vojska z imenom Jugoslovanska ljudska armada (JLA) potisnila v pozabo.

Slavna zgodovina lastnikov ni zanimala, pa čeprav je bil dvorec zgrajen zato, da bo v njem lahko prenočil rimsko-nemški cesar Leopold na svoji poti iz Ljubljane v Gorico. Lanthierjevi, plemiška rodbina iz Brescie, je namreč ob povišanju v grofovski stan dobila častno dolžnost, da prenoči cesarja, če se ta mudi v njihovih krajih. Dne 17. septembra 1660 je cesar tako prespal v Vipavi, pa tudi za vseh 240 konj, ki jih je imelo njegovo vojaško spremstvo, so zgradili štale. Leta kasneje sta v dvorcu spala tudi cesar Karel VI. in znani beneški komediograf Carlo Goldoni.

Drvarnica v baročni kapeli

Znani poliglot in prevajalec Svetega pisma, duhovnik Otmar Črnilogar, je znal svoj protest izraziti tudi glasno. Tako je med uro latinščine v škofijski gimnaziji, ki takrat takega imena ni smela nositi, ampak so jo morali imenovati Srednja verska šola, pet semenišnikov peljal na glavni trg in jih postavil pred vrata v levo krilo dvorca. Vtem je enemu

od semenišnikov velel iti po stolico v bližnjo slaščičarno, ki so jo kot v vseh slovenskih krajih takrat upravljali Albanci, in si prižgati cigareto. Semenišniki pa so mu prisluhnilo, ki se poslusalni kakega grškega filozofa v kakem atenskem stebrišču. Ko so mladi fantje začeli boječe

oblasti začele prenovo. Ko je bila že davno postavljena nova škofijska gimnazija in bil povsem prenovljen dijaški dom, so začeli restavrirati veliki dvorec sredi trga (Vipava namreč ni mesto, ampak ponosno ohranja starodavni naziv trg).

Obnova je povečala turistični

prebirati latinske črke na portalu, je pristopil stražar in jih hotel odgnati. Črnilogar je pristopil in mlademu rekrutu v brezhibni hrvaščini pojasnil, da gimnazije učijo, kako v latinskem napisu najdemo tudi letnico gradnje. Vojaček je samo strmel v velikega profesorja, in ko ga je ta poprosil za ključ od vrat, je uslužno stekel ponj. Ko so se vrata odprla, so imeli kaj videti. Razmetano drvarnico, ki pa je bila v času svojega nastanka – baročna kapela. A propadanje dvorca se s propadom JLA ni ustavilo. Še precej let je moralo preteči, da so pristojne

obisk Bivalni del dvorca je bil slednjič obnovljen pred tremi leti, gospodarska poslopja pa bodo nared v naslednjih tednih. Kot se za tako imeniten dogodek spodobi, bo simbolično odprtje na prvi julij-ski dan z znamenito Verdijevo opero Traviata.

Dvorec so zgradili tik ob slavnih izvirih reke Vipave, ki ima za razliko od drugih rek sveta t. i. deltasti izvir. Vsa okolica sicer še vedno ni urejena, turistov pa je vsak dan več. Pred palačo sta še vedno namesto nekdanjega baročnega parka asfaltirana cesta in

parkirišče, baročni kipi putov pa še naprej pogumno kljubujejo vetru in vipavski burji (na fotografiji). Kipov je sicer vsako leto manj – odpadajo jim okončine, nekaj pa jih je celo izginilo. Na srečo so nekaj okončin našli med odkopavanjem po drugi svetovni vojni porušene cerkvice sv. Marka v bližini.

Vipava namreč ni mesto, ampak v bližini. V graščini, ki jo upravlja novogoriška univerza, danes delujejo visoka šola za vinarstvo, center biomedicinskih znanosti in center za raziskave vina. Univerza je dvorec zagotovila vsebino, zaradi katere je veliko denarja prišlo iz Ljubljane in Bruslja.

Domačini si sicer želijo, da bi bil dvorec s pred leti odkritimi in obnovljenimi poznorenesančnimi freskami bolj vključen v turistično ponudbo. V to pa sodijo tudi poroke. Na dvorcu Zemono so namreč ceno za najem poročne dvorane nedavno postavili na 170 evrov, kar je ajdovski upravni enoti povzročilo precej skrbi, saj kljub mnogim arhitektonskim biserom po vsej Vipavski je danes brez enega samega protokolarnega objekta.

Da si turistov želijo še več, kaže tudi vse več prireditev, ki so povezane z zgodovino Vipavske. Tako bo na največji državni praznik 25. junija na glavnem vipavskem trgu ob 20.45 premiera filma *Rimska zgodba*. Gre za neodvisni slovenski celovečerni film, ki je nastal pod okriljem DD Studio produkcije, Red Vision production in Kulturno izobraževalnega društva Teodozija. Večinoma domači ustvarjalci filma vstopnine ne bodo zaračunali.

Tino Mamić

Na rojstni hiši Maksa Fabianija

Odkrili so njegov doprni kip

V letošnjem letu v Sloveniji, Avstriji in Italiji obeležujemo 150-letnico rojstva arhitekta, urbanista in humanista Maksa Fabianija. V tem njegovem letu so zato pripravili številne prireditve, med katere so uvrstili tudi odkritje doprsnega kipa na njegovi rojstni domačiji v Kobdilju v občini Komen.

Pred kratkim odkriti doprni kip Maksa Fabianija je edini v Sloveniji. Doslej so se mu s postavitvijo kipa zahvalili le na Dunaju.

Na prireditvi sta zbranim spregovorila komenski župan Marko Bandelli, ki se je lastnikoma Fabianijevega posestva zahvalil za doslej opravljeno delo, predsednik iniciativnega odbora Fabianijevega leta Janez Koželj pa je orisal pomen arhitektovega dela.

Doprni kip na Fabianijevi domačiji v Kobdilju je ustvaril slovenski kipar Janez Pirnat v belem braškem kamnu. Za njegovo postavitve je poskrbel Zavod Fabiani, ki je bil ustanovljen za namen revitalizacije in oživitve Fabianijeve domačije v Kobdilju, ki je zaščitena kot kulturni spomenik. Posestvo Fabianijevih je dolga desetletja propadalo, pred petimi leti pa ga je odkupila družina Malgaj in ga začela prenavljati. To je 600 let staro vinogradniško posestvo, znano po vinu pikolit, in sestavljeno iz enajstih stavb ter okoliških kmetijskih površin. Na dvorišču še danes kraljuje več sto let stara murva, ki je edina te vrste v Sloveniji in je zaščitena naravna vrednota.

Posestvo želijo Malgajevi postopoma obnoviti in oživiti ter ga ponovno vključiti v življenje kraja. Postalo naj bi tudi turistična točka s prenočišči in prostor za organizacijo različnih dogodkov. Odprto bo za turistične ogledne ter vključeno v Fabianijevo pot od Kobdilja do Štanjela. Trenutno je zaradi prenove še zaprto za javnost.

Vrtovi bodo za javnost predvidoma na ogled od maja do oktobra vsak drug teden v mesecu ter za najavljene skupine. Doprni kip, ki ga je Zavod Fabiani postavil ob pomoči različnih sponzorjev, pa si bodo obiskovalci lahko ogledali kadarkoli. V počastitev 150-letnice rojstva arhitekta in urbanista Maksa Fabianija je bilo letos razglašeno Fabianijevo leto, v katerem sodeluje preko 15 različnih ustanov, občin, društev in posameznikov. V okviru Fabianijevega leta se vrstijo številne prireditve, postavljenih je bilo več razstav, pripravili so tudi več strokovnih simpozijev in predavanj.

S 6. strani

O Soči, krasotici...

Bellavite je po slovenskem pozdravu predstavil svoje delo v italijanščini, ker mu pač materni jezik "bolj teče". Sam je goreč zagovornik znanja več jezikov. Razkril je, da je knjiga nastala po naključju. Lansko leto je Adriano Orsola, odgovorni pri Založbi Editrice Goriziana, povabil njega in fotografa Massima Crivellarija na srečanje. Tega fotografa prej ni poznal. Orso-

nalu, ki si ga je zamislil duhovnik Valentin Stanič, ali tisti v Solkanu z največjim kamnitim lokom. Mostovi so kraji srečanj, ki približajo domačine, pa tudi prebivalce različnih tu živčih narodnosti, zadnje čase pa so tudi zatočišče pribežnikov z raznih koncev sveta. V knjigi se ob Soči pretakajo preteklost in sedanjost, lepi trenutki, ki nas npr. spominjajo na tekmovanje s kanuji, na

njej je polno cerkvic, pa tudi stari templji boga Mitre, celo ostanki kulta Soče, ob njej so našli tudi votivne kipce ... Ob njenih mostovih stojita Janez Nepomuk ali Janez Krstnik, ki jih ščitita.

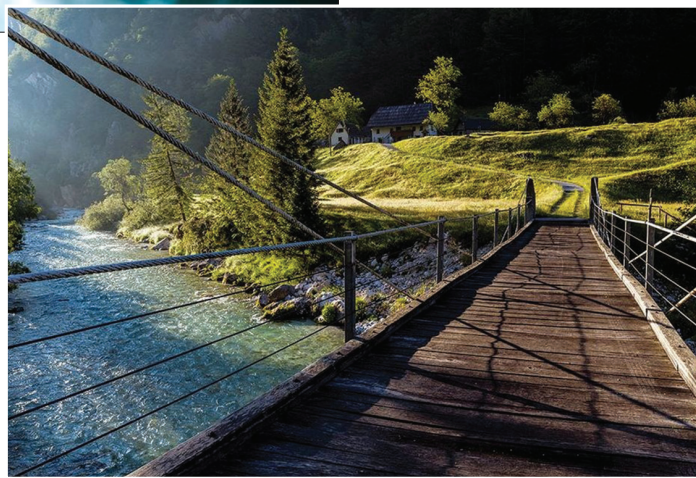
Bellavite je segel tudi na področje statistike, ko je povedal zanimivost, da je na Slovenskem dvanajst žensk z imenom Soča. Božanskost reke Soče lahko občuti vsakdo že ob pogledu na čudovite slike, ki jih je naredil fotograf Crivellari in se s tiskarjem trudil, da bi se ohranile naravne barve. Bellavite je zatrdil, da je Soča najlepša in najbolj privlačna evropska reka prav zaradi kristalno čiste vode; pri izviru je voda tako čista in prozorna, da je niti ne opaži.

Ob prijetnem kramljanju pri kavi je bilo izrečenega še marsikaj. Bellavite je omenil svojega brata Pierluigija, ki je strasten pohodnik in je pred leti izdal knjigo o Soči *V strugi izbrušeni kamni*; to je za Goriško Mohorjevo družbo prevedel msgr. Oskar Simčič. Dotaknil se je tudi osebnosti Celsa Macorja, ki je bil pristen Furlan, in poudaril tisto mirno sobivanje med Slovenci in Furlani. Naglasil je, da o sebi sedaj pravimo, da smo predvsem Goričani,

la jima je zaupal, da bi želel izdati knjigo o Soči, ki naj bi bila "podobna" Macorjevi. To se je Bellaviteju zdelo nemogoče. Pogumno je sicer izbral preko sto tematik, povezanih s Sočo: od izvira do izliva. Fotograf je šel slikat, sam se je z vneto lotil pisanja.

Nastala je knjiga, ki želi prikazati Sočo kot nekaj živega, kot bitje: od njenega rojstva pri Mojstrovki do konca njenega potovanja pri morju. Kot vsa bitja ima tudi reka svoje otroštvo, v gorskem svetu je namreč živahna, iskriča, razigrana, nato preide v bolj odraslo, zrelo dobo, ko svojo vodo daje na razpolago kmetom ali pa jo nudi za pridobivanje električne energije, itd. Ko se "postara", v tem tretjem obdobju prehaja v morje, v skrivnost smrti. A rečni tok se obnavlja, ker se vodne kapljice kot hlapi dvigajo spet v nebo in potem kot dežne kaplje padajo spet na zemljo in pišejo novo življenjsko zgodbo te krasne reke. To je krogotok življenja, ki se ponavlja. Na svoji poti Soča najde kamen, ki ga mora izdolbsti (korita), srečuje rastline, ki je v hribih popolnoma drugačna kot ob njenem izlivu. Srečuje pa tudi različne vrste živali, med drugimi game in ponosnega zlatoroga (njemu je namenjeno eno celo poglavje). Soča srečuje seveda tudi ljudi različne narodnosti, ki živijo ob njenih bregovih. Žal je videla tudi že veliko bojov v vseh časih zgodovine. Najbolj srditi in krvavi so bili spopadi med prvo svetovno vojno. Čez Sočo k sreči vodi tudi veliko mostov, tudi takih sugestivnih, kot je tisti v Ka-

katerega prihajajo kanuisti od vsepovsod, pa tudi tragični dogodki, kot je bil tisti v Petovljah ob obujanju neofašističnega ustrahovanja. Tudi v zgodovini reke se prepletajo trenutki sreče in žalosti, kot tisti, ki tkejo življenje vsakega človeka. Bellavite se je zaustavil tudi pri ugotovitvi, da je Soča v italijanščini moškega spola. Njeno moškost lahko povežemo z nasiljem, z vojno, je dejal, s potrebo po osvajanju novih območij, pa tudi z divjimi lovci ... V slovensčini je Soča ženskega spola kot tudi v furlanščini. Ženski spol priključuje pred oči materinstvo, čustvenost, nežnost, prijaznost, a tudi napor pri delu, saj so včasih morale prav ženske skrbeti za kmečko delo, ko so bili moški na fronti ali so se klatili po hribih kot lovci na divjad. V latinščini pa je reka - flumen - srednjega spola; v tem vidi avtor nekaj, kar je nad moškim in ženskim spolom: to se pravi neki božanski transcendentni element, ki je prisoten v vsem toku reke. Ob

to je tisti, ki živijo na tem področju ob Soči, na Krasu, tam pač, kjer sobivajo narodi, ki se morajo oplajati med seboj. Nihče se ne sme utapljati v drugem, ampak se mora zavdati svojega bogastva in ga podarjati drugemu. Bellavite je ob tem tudi izrazil svoje pomisleke, v kakšno smer se je obrnilo spominjanje na prvo svetovno vojno, ki je bila velika norost, kot je dejal papež Francišek. Zelo ostro je Bellavite obsodil manifestacijo CasaPound v Gorici. Oblasti so to zavedo obravnavale preveč lahkomišelnost, je dejal. Proti tej se je jasno in odločno izrekel le Novi glas, je opozoril Paljk. Prizadevati si moramo, da gradimo mostove med narodi, take trdne, kot so nekateri na Soči. Bellavite je povedal tudi, da je sam izredno povezan s Sočo, od otroštva dalje; tudi s kanujem jo je že obdelal, v zgornjem in spodnjem toku. Skratka, knjiga ima čudovite, zelo povedne fotografije in nadsobne opise, zato jo je vredno kupiti.

Predavanje v organizaciji goriških upokoencev

Kožni rak: znaki, vzroki in nasveti

Človeka napadajo mnoge bolezni, nekatere so ozdravljive, druge pa težko ozdravljive ali sploh neozdravljive. Marsikatero obolenja se človek nalez zaradi neprevidnosti ali nevednosti. Pravočasno zdravljenje je najbolj učinkovito tudi pri hudih boleznih. Če pri bolniku odkrijejo bolezen dovolj zgodaj, je zdravljenje bolj enostavno in uspešno. Ena od hudih boleznih, kot so npr. rak na pljučih, dojki, želodcu, trebušni slinavki itd., je tudi kožni rak. Za predavanje o tej tematiki je Društvo slovenskih upokoencev za Goriško povabilo dermatologinjo Majdo Cossutta, ki je 26. maja v Tumovi dvorani KB centra v Gorici natančno in poglobljeno razgrnila društvenim članom vso problematiko omenjene bolezni. Najprej je navedla najbolj pogoste vrste kožnega raka, ki so rak bazalnih celic (bazalnocelični rak), ploščatocelični rak in maligni melanom. Vsako vrsto navedenih rakov je treba na poseben način obravnavati. Kožni rak se

Dermatologinja Majda Cossutta

po navadi razvija na vrhnji plasti kože, tako je obolenje vidno očem. Bazalnocelični rak se pojavlja na koži, predvsem na obrazu osebe, izpostavljene močnemu soncu. Značilen je njegov prosojni videz. Redko povzroči smrt, zdravijo ga z operacijo ali obsevanjem. Vrsta ploščatoceličnega raka je manj pogosta od bazalnoceličnega. Po navadi se pojavlja v obliki rdečih, skorjastih madežev ali izboklin. Najredkejša od treh vrst raka je maligni melanom, ki pa je smrtno nevaren. Žal se ta bolezen zadnje čase bolj širi tudi

po Evropi. Poznamo štiri stopnje melanoma, v četrti fazi je umrljivost zelo visoka. Pri njem je treba paziti na obliko, asimetrijo, nepravilen rob, barvo, ki se spreminja; njegov premer je več kot 6 mm; če se pojavi temno znamenje, je treba takoj k zdravniku, ker rak hitro raste. Širjenje zasevkov je lahko smrtonosno. Bazalioim je precej razširjen rak, največkrat prizadene svetlopolte ljudi, kritične točke so pri očesu. Glavni krivci raka so sončni žarki, ultravijolični žar-

ki (UVA in UVB), ki prodirajo globlje v kožo. Zato se odsvetuje prekomerno izpostavljanje premočnemu soncu med 10. in 15. uro. Človek potrebuje zaščito pred žarki. Predavateljica je tudi govorila o koristnosti vitaminov in čim bolj naravni prehrani. Priporočila je jemanje C vitamina, sadja, zelenjave, zelenega čaja, bučnega olja, kurkume, toda čim manj cvrtega mesa in soli. Predavanje je bilo zelo zanimivo in koristno za vsakogar. Povsem je zadovoljilo prisotne udeležence, ki so bili, žal, maloštevilni. (ed)

Izlet članov Zadrugne banke Doberdob in Sovodnje v Expo

Zadrugna banka Doberdob in Sovodnje je v četrtek, 18. junija, organizirala izlet za člane na svetovno razstavo Expo 2015. V spremstvu vodiča so, po kosilu, obiskali več paviljonov. Pred odhodom je bilo na voljo še nekaj časa za prosti ogled. Nato so se, zadovoljni z uspešnim izletom in lepo preživetim dnevom, odpeljali domov.

Erika Brajnik

NATUROPATSKI NASVETI (71)

ZAKISANOST TELESA

Sladkarije in rafinirana hrana nas zvečer zakisajo. Že Hipokrat je izjavil, da je zakisanost tisto stanje telesa, ki je za telo najbolj škodljivo. Zelenjava je najbolj nevtralno živilo, ki telesa ne zakisa, z njo spodbujamo celično inteligenco in s tem tudi zdravje. Če smo zakisani, je telo polno toksinov, celična inteligenca je zavrtja oziroma celica ne sliši same sebe, saj telesu ne oddaja pravih informacij; ker so toksini v celici, ji spremenijo njeno interno delovanje in celica odda telesu napačne informacije. V telesu z veliko toksini vlada kaos, v njem se nič ne sliši in celična inteligenca ne narašča! In to je prvi znak, ki nas popelje do bolezni.

Če našemu telesu ne uspe dnevno odvajati zakisanosti, se le-ta nabira v tkivih, z leti se razširi po telesu in botruje nastanku raka, vege obolenja, levkemije, skleroze, bolezni srca in ožilja itd.

Obolenja zakisanega telesa: zoženje arterij, nagnjenost k diabetesu, kariesu, osteoporozi, hipertenziji, palpitanje, rana na želodcu, krči, težave z jetri, napenjanje, zaprtje, revmatska obolenja, ekcem, težave z ledvicami in mehurjem, astma, slab zadah, utrujenost, nepotrpežljivost, vzkipljivost, smrdeče in pospešeno znojenje, glavobol, slabost

itd.

Telesni procesi se bistveno spremenijo, ko smo budni ali ko spimo. Lahko bi rekli, da si čez dan zdravje kvarimo, čez noč si ga pa zdravimo. Vsi fiziološki procesi so tako usmerjeni, da se ponoči, ob uri počitka, izvaja prečiščevanje telesa. Temu procesu moramo vsekakor nameniti dovolj pozornosti in mu pomagati, da se kar najprilneje izvede s tem, da mu nudimo prave pogoje: gremo zgodaj spat (21. uri) in zvečer zaužijemo lahko večerjo, ki temelji predvsem na zelenjavi. V tem primeru bo tudi naš telesni pH pravi (7). V nobenem telesnem organu pH ni tako pomemben, kot je v črevesju. V njem

mora biti pravi, saj se po celem prebavnem traktu nahajajo različne žleze z nalogo, da proizvajajo encime. Le-ti imajo za nas pomembno vlogo, strokovnjaki celo navajajo, da je naša življenjska doba odvisna od encimatskega potenciala v našem telesu. Če je v našem telesu nepravilen pH, te žleze ne morejo proizvajati encimov. Samo na zakisanem telesu raste rak!

Iščimo zdravje!

www.saeka.si

NOVI
GLAS

ODGOVORNI UREDNIK Jurij Paljk, e-mail paljk@noviglas.eu

Izdajatelj Zadruga Goriška Mohorjeva - Predsednik prof. Peter Černic

Registriran na sodišču v Gorici 28.1.1949 pod zaporedno številko 5 - št. ROC 3385

Uredništvo v Gorici: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 550330, faks 0481 548808, e-mail gorica@noviglas.eu

Uredništvo v Trstu: Ulica Donizetti 3, 34133 Trst, tel. 040 365473, faks 040 775419, e-mail trst@noviglas.eu

Uprava: Piazza Vittoria-Travnik 25, 34170 Gorica, tel. 0481 533177, faks 0481 548276, e-mail uprava@noviglas.eu

www.noviglas.eu

TISK: Centro Stampa delle Venezie Soc. Coop. a.r.l., Via Austria, 19/B - 35129 Padova PD, tel. 049 8700713 - faks 049 8073868; e-mail cdascv@libero.it

LETNA NAROČNINA: Italija 45 evrov, Slovenija 48 evrov, inozemstvo 100 evrov - Poštni tekoči račun 10647493

PODPORNA LETNA NAROČNINA: 100 evrov

Bančni podatki: IBAN: IT 67 M 05484 12401 001570069280, SWIFT ali BIC koda: CIVI22C, naslovljen na: Zadruga Goriška Mohorjeva - P.zza Vittoria/Travnik 25 - 34170 GORICA.

OGLAŠEVANJE: Oglaševalska agencija Publitar, ul. Treppo 5/B - Videm.

Tel. št. 0039 0432 299664 - Faks 0039 0432 512095 - E-mail info@publitarudine.com

Jamčenje zasebnih podatkov: v smislu zakonskega odloka št. 196/03 (varstvo osebnih podatkov) jamčimo največjo

zasebnost in tajnost za osebne podatke, ki so jih bralci posredovali Novemu glasu. Bralci lahko brezplačno zaprosijo za spremembo ali izbris podatkov, ki jih zadevajo, kakor tudi izrazijo svoje nasprotovanje rabi le-teh.

Novi glas je član Združenja periodičnega tiska v Italiji USPI in Zveze katoliških tednikov v Italiji FISC

Izdajanje našega tednika Novi glas podpira tudi Urad Vlade Republike Slovenije za Slovencev v zamejstvu in po svetu

Tednik Novi glas prejema neposredni državni prispevek v skladu z zakonom 7.8.1990 št. 250

To številko smo poslali v tisk v torek, 23. junija, ob 14. uri.

Poezija Alda Klodiča

"Beneška večer"

Pred seboj imam drobceno knjigo pesmi, ki jih je v beneškem narečju spisal Aldo Klodič. Odkar mi jo je podarila njegova življenjska sopotnica Margherita, jo rada vzamem v roke in preberem eno, dve pesmi. Najraje tisto *Beneška večer*, ker so v njej vsi tisti občutki, ki jih nosim v srcu od prvega večera, odkar sem tu. Tak beneški večer je bil ravno na dan, ko sva prvič videla najin dom. Tak, kot o njem poje Aldo. Tak, kot so pravzaprav vsi večeri tu, v tej deželi, ki zame in za mnoge nosi v sebi nekaj pravičnega, magičnega, tako lepega, da ti napolni in ukrade dušo.

Tista luna, tisto sonce, tiste gore, tisto petje, tista čarobnost bregov in trav me je začarala, ko sem odločila, da bom živela tu. Pred letom... Z mozem sva bila po selitvi tako utrujena, da sva ta pravični mir rezala v velikih rezinah in ga kradla samo za naju. Mislila sem, da mi bo narava dovolj, da bom živela v samotni, zaradi utrujenosti. Ker največkrat trdno verjamem, da ljudje čisto lepo shajajo brez mene in me nihče ne potrebuje, se nisem nikoli mislila vsiljevati v življenje teh dolin. Vedela sem in vem, da sem tu tujec, sicer tujec v nebesih, a vendarle tujec. In včasih tujci težko razumemo različnost sveta, ki ni naš. In ko ne dojemam, ko ne razumem v celoti, lahko bolj škodiš, kot koristiš. Zato sem ukradla le te beneške večere, čarobne večere in se zahvalila Bogu, kot pravi Aldo, da je vse to zame, za naju.

Pa je naneslo drugače. Ne vem zakaj, morda zato, ker imam preveč rada te doline, ki se stekajo v Nadižo, da ne bi zaživela njihovega življenja v celoti, da ne bi šla med te ljudi, da ne bi skušala

najti poti v srca teh kamnitih vasi, ozkih poti, grabnov in potokov, strmih grebenov in prastarih kostanjev. Da ne bi skušala najti poti v te zvezdne noči in naročje razgledov in neskončnosti.

Pred tednom sem se tako znašla na Liesah, v vaški telovadnici, kjer sem se nekoliko plaho in izgubljeno ozirala okoli sebe. Večer v spomin na Aldo Klodiča. Večer v spomin na človeka, ki ga sicer nisem imela sreče spoznati, a je postal del mojega življenja zaradi skupnih prijateljev, ki so nekako po naključju stopili v moje življenje ali, bolje, jaz v njihovo.

Tam, na meji med Brdi in Benečijo. Zaradi njegovih idej, ki so mi blizu. Zaradi ljubezni do te zemlje, ki mu je bila domovina, meni pa samo dežela, kamor sem prišla živeti. Kot večer popotnik, nekje po Siddhartovih stopinjah. In predvsem, ker je bil Aldo duša Benečije in ga ljudje omenjajo skoraj v vsakem pogovoru. Tudi mi. Veliko nas je namreč, ki smo tu tujci, prišleki in vsak dan gledamo njegove ljubljene zarje in večere v objemu dolin, kjer si želimo živeti in biti doma.

V telovadnico prihaja vsa vas, morda vsa Benečija, kajti Benečanov žal ni veliko, pravzaprav le peščica. Tako da imaš, ko hodiš po stezah in poteh in greš mimo vasi, občutek, da si v svetu preteklosti, v muzeju na prostem. Kamen in lepota, le človeka težko srečaš. Domačina pa še težje.

V telovadnici je nekako tako, kot čutim, da je bilo nekoč povsod. Otroci, ki tekajo naokoli, med

njimi, resni in zamišljeni, tudi Aldovi vnukinji, starejši, skupine sovaščanov. Živahno in preprosto, tudi ko zmanjkujejo klopi in vsi priskočijo, da od nekod prinesejo nove. Med nastopajočimi je veliko napetosti, ne vedo, kako bo šlo, samozavestna, a vendarle nasmejana je le režiserka večera, Tržačanka po rodu. Ena izmed tistih številnih tujcev, ki se niso znali upreti tej lepoti in tej drugačnosti. In so se tudi vživeli. Prihajajo tudi nekateri moji znanci in prijatelji. Lucia, po rodu Benečanka, razdvojena med Trstom

in Vidmom. In svetom. Kajti kot vse Benečane Lucio vabi svet, a se vendar vrača v naročje svojega Topolovega. Korenine, ki so močnejše od večnega odhajanja. Lucia je fotograf. Ona nam vsak dan podarja utrinke lepote in življenja neke zemlje, ki je še vedno njena. Pravzaprav je ta svet tako majhen, da ima tu vsak svojo vlogo. To je nujno, ker je ljudi tu tako malo. In pobočja neusmiljeno zaraščata gozd in robida. Ne vem, katera bo moja, vloga namreč, a čutim, da si počasi želim, da bi jo imela.

Potem prihajajo še drugi, Moreno, Mario, Ornella, Beatrice. Večina nas je tujcev. Margherita, z njo je drugače. Margherita nosi te doline v naročju. So njene. Kot so bile Aldove.

Končno se začne. Z zborom in otroki. In s slikami v ozadju. Nič tega, kar poznamo mi, tam dol v Trstu, ki je v tem trenutku tako oddaljen. Nič teh praznih govo-

ranc, besed, ki največkrat nimajo pomena. Nič te izluščene prefinjenosti. Aldovo življenje se razgrne pred nami. Njegova čustva in sanje, ljubezni in poti so na odru. In ljudje z njimi. Ko na oder pricaplja njegova mala Mila in zajoje skupaj z očetom, Aldovim sinom, v ozadju pa je na platnu slika Aldo in Margherite in njune ljubezni, ki ji še vedno ni konca, začutim človeka v celoti, začutim človeka in njegove ljudi. Brez vsakih krink in olepšav. To je Aldov večer, v katerem je čutiti njegovo Margherito, njegova dva otroka, njegovi vnukinji. In vse njegove prijatelje, sovaščane. Samo to in nič več. Malo in največ.

Nekaj pesmi zapoje tudi publika. Ko je na vrsti tista, *Tam za goro*, se jim podzavestno pridružim. Skoraj nikoli ne pojem, ker nimam posluha, tokrat me zanese v tok. Na to pesem sem popolnoma pozabila. Sedaj vidim, da jo še znam, da poznam besedilo. Od kod vendar?? Tok me odnaša nazaj, v mladost, v obdobje, ko še voziškega dovoljenja nisem imela. V leta, ko sem prihajala v Benečijo, na Mlado briezo, da sem bila z otroki in sem jim govorila slovensko. Zvečer smo peli

in plesali na nekem skednju, ki je sedaj "vikendica". Tam v Gorenjam Tarbiju. Tam za goro. Tam, kjer sem tedaj pustila srce, ne da bi vedela, da se bom nekega daljnega dne vrnila.

Pojem in počasi se ne počutim več tako tuje, tako na robu. Nazadnje že leta ne hodim na proslave, ker ne maram vsega tistega kiča, visokodonečih besed, govorov v prazno, besed, ker morajo biti. Tu se počutim doma, ker je vse tako preprosto, ta Aldov mali svet. Tako resničen. Tudi deklica, ki se zmoti pri nastopu in jo je potem sram, prijateljica pa jo prime za roko in ji pomaga z odra, je del tega malega resničnega sveta. V teh dolinah ni zakulisja. In to imam najraje. In zato poslušam ta Aldov večer, v katerem je čutiti njegovo Margherito, njegova dva otroka, njegovi vnukinji. In vse njegove prijatelje, sovaščane. Samo to in nič več. Malo in največ.

Ko je nastopov konec, sta na vrsti pašta in glasba. Nama, Ornelli in Gigiju, nam Tržačanom, prinesejo vegetarijansko, brez mesa. Iz Trsta so prišli tudi Giulianini (režiserka) starši. Še veliko nas je, ki živimo tu. Mi, ki nam je bilo mesto pretesno in smo si zaželeli

pravljic. Mi, ki upamo, da bomo nekoč lahko rekli, da smo tu doma.

Kot je navada pri nas Slovincih, se komemoracija konča s petjem. Petje na meji med nostalgijo in veseljem. Kajti življenje se kljub vsemu nadaljuje. In Aldo ostaja živ v teh svojih dolinah, med svojimi ljudmi in med nami, ki smo še tujci, a smo vendar razumeli njegovo sporočilo o ljubezni in strpnosti. Tiho, nevsiljivo, s srcem, tako kot je to delal Aldo, se namreč daleč pride.

Kuo tiho prihaja beneška večer, kar sonce za goro umori se počas an magle vžiga da nebo se lašči, potiska vse h kraju, naj mierno zaspi.

Vsa tale armonija objame nas vse ki se čujemo živi, četudi v tame, zvonovi nas vabijo na večerni Oče naš, Boga zahvalimo, Vse tuole je za nas. (Aldo Klodič)

Suzi Pertot

JURIJ PALJK

TAKO PAČ JE!

13

Ta zapis pišem v nedeljo jutraj, ko se je jutro v krasnem vremenu že prevesilo v še lepši poletni dan, po sobotnem muhastem vremenu je poletje pokazalo, kaj je krasno sonce, kakšen je pravi praznični dan. Zgodaj jutraj sva šla z ženo k maši v vas; na stolah, kamor se zadaj na levi po navadi usedeva, je že sedel ostareli odvetnik, ki je med nedeljsko mašo vedno zamišljen, ko poredko pride, zato sem se usedel v zadnjo vrsto, kjer je že bil možki mojih let, s katerim se vsako nedeljo pozdraviva, izmenjava nekaj besed. Žena pa je sedla k odvetniku, ki pod kip Don Bosca vedno odloži očala in obvezni italijanski dnevnik, ki ga kupi, preden pride v cerkev. Naš zlati duhovnik don Pino je pristopil k oltarju in začel bogoslužje, vedno pride nevsiljivo, tudi njegove besede so zmeraj polne obzira in tihe vdanosti v življenje, proti osemdesetim gre, a je vedno enako zvest vsem nam, maloštevilnim, ki se zberemo pri jutranji maši, včasih nas tudi povabi, da kaj skupaj zapojemo, če pa vidi, da nas je premalo, ki bi z njim peli, ima kar preprosto mašno daritev, med pridigo je vedno kratek in jednat, vedno se tudi nasloni na odlomek evangelija, ki ga je prebral, in vedno je tih in svečan. Nagnil sem se k možu svojih let, ki je po življenjskem brodolomu našel svoj mir prav v nedeljskih zgodnjih mašah in v zgledni ter vsakodnevni skrbi za petindevetdesetletno mamo, njegova otroka sta že pred leti odšla na svojo pot, nekdanja žena pa si je tudi nekako uredila drugo življenje v neki drugi furlanski vasi, čas je vsaj za silo zacelil rano, živeti je nekako le treba, ne? Tiho sem mu po koncu pridige zašepetal, da je naš don Pino neverjeten in si sam ne predstavljam, kako bi bilo, če ga ne bi imeli več, pa čeprav je star, bolehen in je med nami že dvajset let ter sam priznava, da vsega ne zmore več, pomoči pa mu iz goriške nadškofije tudi ne dajo. Pritrdil je in sem dodal: "Ampak naša cerkev je pa lepa, ne?", saj cerkev, ki je posvečena v Terzu svetemu Blažu, deluje zares gosposko, svečano, ima nadih po svetem in mož zraven mene je čez čas odvrnil: "Ja, to pa zato, ker nas vse skupaj v cerkvi nekako sila, da se zberemo za trenutek in razmislimo same sebe. Sam se namreč med mašo večkrat izgubim v svojih mislih, a sem hodim redno zato, ker me že cerkev sama nekako sila, da razmislim družbo in svet, v katerem živim".

Po maši mi je pred cerkvijo še dodal, kako sam ne najde zbranosti v modernih cerkvah, ki jih je preveč okrog, skupaj sva podvomila o veri arhitektov, ki so jih zasnovali. Pozdravil me je, kot vedno povedal, da gre k mami kuhat kosilo in se tudi malo kregat z njo, saj da je trmasta in noče k njemu na dom, ampak hoče še vedno živeti sama. "Poznamo to", je bolj vzdihnila kot rekla žena, ki je prišla iz cerkve za nama. Pozdravili smo še nekaj starejših ljudi, s katerimi se pri maši zbiramo že več kot dvajset let, in skupno odšli k avtom, da se razkorpimo po svetu. Ženo sem povabil na kavo k Sandri, kjer se po maši navadno dobim s tremi Toskanci, enim Si-

cilijancem in vedno redkeje se nam pridruži še neki Furlan, ki je kot razočaran komunist danes obtičal v tej družbi nekje med besom, razočaranjem in vdanostjo v dejstvo, da mora biti trem vnukom stari oče, a je eden tistih, ki z grenkobo gleda nazaj v leta, ko je še verjel, da se lahko kaj spremeni, pa se je vse obrnilo drugače. Pa me je Adriana prosila, če jo peljem domov, kjer naju je čakala tašča, ki pri devetdesetih zahteva zase točno določene stvari, ko se namreč z njo zmešiš za neko uro, mora ta ura držati.

Tako sva zavila proti domu in pristavil sem avto, da bi enega od svojih prijateljev Toskancev pozdravil, v rokah je namreč imel škatlo. Ko sem ga skozi okno vprašal, kaj nosi, je dejal, da je na jutranjem sprehodu zaslišal iz zabojnika za smeti na koncu vasi mijavkanje, pogledal je noter in zagledal štiri mačke mladičke, ki jih je nekdo odvrigel. Piero pa, ki je iz hribov rodne Toskane v naše kraje prinesel veselje do lova in živali, do narave in dolgih jutranjih samotnih sprehodov, ni zmogel mimo zabojnika in štrihih malih muck, našel je škatlo, jih dal noter, in ko sem ga vprašal, kam jih nese, mi je odvrnil, da se je zmešnil z nekim lovskim kolegom, da se dobita in najdeta skupaj rešitev: "Že res, da so mačke, a vseeno... Dej, Jurij, saj veš, tako pač je, ne, a vseeno"! Še svoj toskanski 'vabbe', ki nosi v sebi tako vdanost sedemdesetletnega upokojenca v življenje kot tudi in predvsem še mladostni upor, je pristavil ter zavil sem proti domu. Adriani sem povedal, kako sem Pietra pred časom vprašal, zakaj ni kupil novega psa, ko mu je poginil stari maremanski lovski pes, a je samo nekam mimo mene povedal, in še to samo zato, ker me ima rad, da se pač ne da..., prestar da je namreč že, da bi se ponovno navezal. In je s tem povedal vse o ljubezni do živali in sebi.

Vedel sem, da ga ne bo k Sandri v bar in sem se še sam doma preoblekel.

"Saj se bomo srečali že prihodnjo nedeljo", sem rekel ženi, ko me je vprašala, zakaj nisem odšel v bar.

Vem, da bi Sicilijanec Rocco, ki gara za znanega vinogradniškega veleposestnika med trtami in je ožgan od sonca ter spran od dežja, bolj sebi v brado kot nam nekaj malega zaklel, Toskanec Carlo bi se pa obrnil k meni in dejal: "Evo, vidiš, zakaj ti pravim, da mi gre na bruhanje ta družba, v kateri moram preživeti zadnja leta življenja"? Samo nekaj kilometrov stran je bil v Toskani rojen Sergio, ki bi dodal: "In potem rečejo: 'Tako pač je'! in gredo naprej, ne"?

Razočarani komunist pa bi umirjeno, med mojstrskim zavijanjem cigarete in srebanjem kave, bolj sebi v brado kot vsem nam dejal: "Kaj sem že pravil? Ma naj gredo v...!"

In bi najbrž jaz vstal in skušal poravnati račun za kave vseh, a bi mi Sandra, ki nas ima rada, saj nas redno obvešča, kje je kdo, če pač zmanjka, povedala: "Jurij, je že opravil Rocco"! Nato bi se zaslišal možki zbor: "Ma ni bilo treba, Rocco, dej! Tokrat sem bil jaz na vrsti"! In bi se razšli po raztegnjeni vasi.

Uspehi mlade tržaške Slovenke - športnice

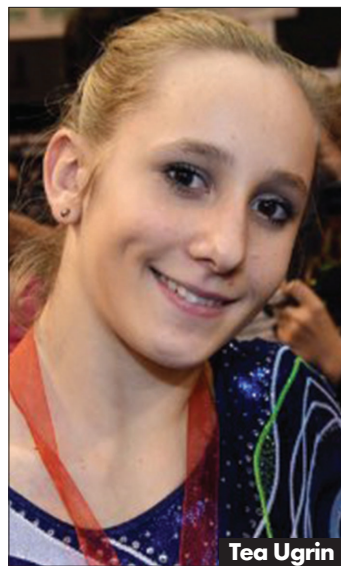
Tea Ugrin med protagonisti na evropskih igrah

Tokrat postavljamo z veseljem v ospredje mlado telovadko Teo Ugrin, ki je uspešno nastopila na Evropskih igrah olimpijskih športov v Bakuju. Gre za prvo izvedbo zanimive športne prireditve, ki je vzbudila precej zanimanja v začetku poletja, ki bo sicer drugače zelo skopo z odmevnimi mednarodnimi tekmovanji (izjemi bosta v bistvu le avgustovsko svetovno prvenstvo v atletiki v Pekingju in septembra košarsko evropsko prvenstvo na Hrvaškem, v Franciji, Nemčiji in Latviji).

17-letna tržaška Slovenka, članica društva Artistica 81, je v športni gimnastiki branila barve italijanske državne reprezentance in dosegla dva velika rezultata, peto mesto v mnogoboju in šesto na dvovišinski bradlji. Bila je celo edina azzurra, ki se je v Azerbajdžanu prebila do finala na posameznem orodju. Njena dosežka sta še toliko bolj odmevna, če vemo, da je bila po briljantni mladinski karieri z mednarodnimi nastopi tokrat prvič prisotna na velikem tekmovanju pri članicah. Poleg tega pa ima za sabo hudo poškodbo z operacijo Ahilove tetive, zaradi katere je izgubila vso prejšnjo sezono. V mnogoboju je bila Tea, ki se

šola na privatnem zavodu in trenira v bistvu že leta dvakrat dnevno, peta med 18 udeleženkami finala. Tu je bila najboljša Rusinja Alija Mustafina pred Švicarko Giulio Steingruber, Nizozemko Lieke Wevers in Nemko Sophie Scheder.

Še prestižnejši pa je morda povig, ki je Ugrinovi uspel na dvo-

višinski bradlji. V finale šesterece se je uvrstila s petim mestom v kvalifikacijah, čeprav je v resnici bilo pred njo sedem tekmovalk, a po pravilniku gre v finale samo

po ena predstavnica vsake države, tako da so bile Nemka Elisabeth Seitz (tretja) in Rusinja Viktorija Komova (četrt) ter Seda Tutkhalyan (šesta) izločeni kljub

boljšemu rezultatu na bradlji. Tudi tu je po zlati medalji posegla Mustafina pred Schederjevo in Romunko Andreeo Iridon. Tržaška telovadka je bila na koncu, kot rečeno, šesta, posegla pa bi lahko celo po bronu, ko bi se ji - morda zaradi kančka treme - ne zalomilo prav v finalu, zaradi česar je bila malce razočarana.

Obračun te nove izkušnje pa je za Teo Ugrin nedvomno izjemno pozitiven, navdušujoče odzive smo na primer brali po specializiranih spletnih straneh v vsedržavnem merilu. Glede na zanesljivost in svežino, s katero se je uveljavila (po suverenosti in zrelosti je presenetila celo svoje mentorje) morda malce nepričakovano, že tik pod evropskim vrhom, vlada vtis, da v državni reprezentanci z njo srednjeročno močno računajo. Temelje za uspešnost v izjemno težkem, garaškem in večkrat krutem športu (v katerem pa uživa!) postavlja že vrsto let, zaprt v mali telovadnici pri Svetem Jakobu v Trstu s trenerjema, zakoncema Diegom Pecarjem in Tereso Macri'. Želimo ji, da bi res nadaljevala po tej poti in bogato nabirala sadove znoj in odrekanja.

HC

Fotografska razstava v Miljah

I Frullani, oče in sin fotografa

Ljubitelji fotografije niso ali nemara ne bodo zamudili priložnosti, ki se ponuja še ta teden, da bi si ogledali dvojni fotografski poklon "I Frullani" v muzeju sodobne umetnosti Cara' v Miljah. Krožek Photoimago in njegov animator Adriano Perini sta skupaj postavila zadnja dela priznanega bizjaškega fotografa Maurizija Frullanija, ki je nedavno preminil, in potopisni ciklus sina Giacoma, ki se je kot oče zaljubljal v ljudi in pokrajino Daljnega vzhoda.

Spoznal sem in začel ceniti Maurizija Frullanija v 80. letih, ko je skupaj z Arnoldom Grundnerjem sodeloval pri fotografski priložnosti posebne številke revije Il Territorio o slovenski manjšini v FJK. Kulturni konzorcij občin s Tržiškega, vključno z doberdobsko, je takrat posvetil dvojno monografsko številko še Italijanom iz Istre, prvi (in edini?) je izdal italijansko ustavo v slovenščini v prevodu pokojnega Marijana Bajca in prvi italijanski prevod Pahorjeve Nekropole (v prevodu Ezia Martina).

Maurizio Frullani je bil človek in umetnik z veliko, humanistično in kozmopolitsko dušo, ki je dobrih 30 let prepotoval Turčijo, Afganistan, Pakistan, Indijo, Nepal. Zaljubljal se je v kulturo teh krajev in ljudi, študiral je indijsko glasbo in nastal je fotoknjiga *Sulla strada del Raga*. Kot profesor telesne vzgoje je 7 let delal na italijanski šoli v Asmari, pri tem je obiskal ob Etiopiji še Jemen, Egipt, Lesoto. Kot pričevanje o globoki empatiji in sočustvovanju s krajanji so ostali čudoviti portreti iz ciklov Etiopija, Masawa.

Človeške pričujočnosti, umeščena v značilnih orientalskih templjih in drugih značilnih sakralnih objektih, nas vabijo, da bi se pridružili idealnemu potovanju obeh fotografov proti Daljnemu vzhodu. V današnji hipertrofiji zdigitaliziranih elektronskih podob so njegovi klasični analogni formati pravi požirek čiste studenčnice. Razstava je odprta med tednom od 18. do 20. ure, v soboto od 10. do 12. in od 18. do 20. ure, v nedeljo samo dopoldne, od 10. do 12. ure.

Davorin Devetak

V Miljah so na ogled njegovi zadnji veliki "tableaux vivants", ki uprizarjajo s sugestivno scenografsko in kostumografsko postavitevjo učinkovito masko in brezčasno postatomsko "štimgungo", posodobljene mite in relikte zgodovine. Evokativni naslovi (hipolita, baba yaga, gea, ikaros, hronos, minotaver, jonas, valkirije, priapos, sv. Sebastijan), z ilovico in obvezami prekrita telesa, kiaroskuralni odsevi mračne svetlobe nam povračajo aseptično moreče, statične in klavstrofobske prikazni sodobnosti.

Ta zadnji, pesimistični Frullani te ne pušča lagodnega in udarja po našem današnjem, baumanovsko tekočem vrvežu in utripanju.

Giacomo Frullani je predstavil izbor č/b portretov in dokumentarnih izrezov iz svojega "vandranja" po Japonski, Kambodži in Vietnamu. Spokojni pejsaži, izrazi poduhovljenosti, naravi prijazna arhitektura, čistoča čustev, harmonični konzorcij občin s Tržiškega, vključno z doberdobsko, je takrat posvetil dvojno monografsko številko še Italijanom iz Istre, prvi (in edini?) je izdal italijansko ustavo v slovenščini v prevodu pokojnega Marijana Bajca in prvi italijanski prevod Pahorjeve Nekropole (v prevodu Ezia Martina).

Smrt v gledaliških vrstah Za vedno se je poslovil igralec Tone Šolar

V petek, 19. junija 2015, so v Kropi, kjer se je rodil 28. januarja 1936, nesli k zadnjemu počitku igralca Toneta Šolarja, ki je po hudi bolezni izdihnil 17. junija 2015, v starosti 79 let. Že kot mladenič je nastopal na ljubiteljskih odrih, leta 1956 pa se je vpisal na Ljubljansko akademijo. Ko je dokončal študij igre, je najprej igral v Slovenskem ljudskem gledališču v Celju. L. 1965, ko je bilo Goriško gledališče še polpoklicno, je postal član tega ansambla. Bil je aktivno soudeležen, ko je gledališče postalo poklicno in se preimenovalo v Primorsko dramsko gledališče (sedaj SNG Nova Gorica). V njem je v treh desetletjih (1969-1999) izoblikoval sto predstav, tem je treba prišteti še dvajset iz obdobja Goriškega gledališča. Gledalci, ki so v tem času spremljali delo v novogoriškem gledališču, se bodo gotovo spomnili na njegovega

Temnikarja v Povšetovi priredbi Kosmačevega dela *Balada o trobenti in oblaku*, **Marjana** v monodrami istega avtorja *Izvolite*,

Tone Šolar in Ivo Barišič ob njegovem zadnjem obisku v SNG Nova Gorica

tovariš **Marjan, Ponza** v Pirandellovi drami *Kaj je resnica?* (zanjo je prejel Borštnikovo diplomu l. 1979) in **Doktorja Ranka** v Ibse-novi *Nori*. V *Krstu pri Savici* Dominika Smoleta, ki je bil odigran od odprtju nove gledališke stavbe v Novi Gorici, v maju l. 1994, je bil **Oče Zlatoust**. Nazadnje je tu nastopil v sezoni 1989-1999 v

predstavi *Gospod Puntila* in njegovega hlapca *Matti* (premiera je bila aprila 1999). Zelo rad je tudi igral v predstavah za otroke in mlade (bil je npr. **Sladoledar** in **Zvezdogled** v predstavi F. Milčinskega *Zvezdica Zaspanka* (premiera oktobra 1994). Poleg tega je sodeloval v mnogih celovečernih filmih in televizijskih nani-zankah ter nadaljevanjih.

Prav ko je užival zasluženi pokoj, mu je zahrbtna bolezen izpila vse življenjske sokove. Med kolegi v gledališču v Novi Gorici – še se najdejo igralci, ki so igrali z njim – bo ostal Tone Šolar v lepem spominu, saj je bil veselega značaja s prijaznim pogledom in velikim srcem. Tisti, ki smo ga videli na odrskih deskah, se ga bomo spominjali kot postavnega igralca z markantnim glasom, ki je predano opravljal svoj poklic, tudi v tistih časih, ko si je novogoriško gledališče šele utiralo pot med gledališke "izbrance" na Slovenskem. Pred kakim letom smo ga še videli na neki premieri v SNG Nova Gorica. Naj mu bo lahka domača zemlja in naj še kaj lepega ustvari v onstranstvu!

IK

Kresovanje na Vrhju Sv. Mihaela

Iskrice so zaplesale v temno nebo

DVS Bodeča Neža

Prijeten in domač je bil večer z naslovom *Razpalite kres, divje skačajo živi akordi* na

Largi na Vrhju Sv. Mihaela v ponedeljek, 22. junija. Prizadevni člani Prosvetnega društva Vrh Sv. Mihaela so kot vsako leto povabili domačine in prijatelje na sklepno prireditev ob koncu uspešne sezone, ki je spadala k *Junjskim večerom* v organizaciji občine Sovodnje ob Soči. Hkrati je to tudi priložnost za družabno srečanje ob kresovanju.

Krajši kulturni spored, ki ga je predstavila Vesna Devetak, je uvedla Dekliška vokalna skupina Bodeča Neža; pod vodstvom Mateje Černic je s tremi pesmimi ustvarila primer-no vzdušje. Zelo prisrčno so se ob spremljavi kitaristke Mihaele Devetak oglasili nežni glasovi domačega otroškega zbora z zborovodkinjo Karen Ulian.

V programu vrhovskega kresovanja se je zaiskril tudi komedijski trenutek. Dobro poznana člana dramskega odseka PD Štandrež Marko Brajnik in Božidar Tabaj sta uprizorila enodejanko *Na trimu*, ki jo je prav za štandreško skupino napisal Janez Povše in sta jo igralca premierno odigrala na Prazniku špargljev l. 2004 pod "šegavo" režijsko taktirko igralca Janeza Starine. V humornem prizoru, prepletenem z narečno govoricco, zabeljeno s kakšno "kosmato" besedo, in v katerega je Tabaj spretno vpletel tudi domačine, sta protagonisti dva rekreativca-tekača. Iz

njune pogovora se izrisuje njun odnos z ženama. Eden od njiju je "frajer", drugi pa je povsem podložen ženi, ki ga kljub temu hoče že osemnajstič zapustiti in oditi spet k mami. A dva telefonska klica popolnoma zasukata situacijo... Komični utrinek v mojstrski igri obeh igralcev je prijetno pozabaval gledalce in jih spravil v smeh, ki se je ob koncu zil z iskrenim ploskanjem.

Preden so prižgali mogočen kres sredi lepo urejene gmajne, kjer so se v prijetni družbi radi zadržali številni navzoči ob dobri kapljici, domačih dobrotah in zvokih harmonikarja Mihaela Lavrenčiča, je predsednica društva Karen Ulian javno pozdravila županjo Alenko Florenin in župnika Karla Bolčino. Zahvalila se je vsem, ki so omogočili srečanje, zlasti Čotovi družini, ki je dala na razpolago travnik, vsem sodelavcem, gostom, pa tudi staršem, ki celo leto vozijo otroke in dekleta na vaje in nastope. Tradicija svetoivan-skega kresa, je dejala Karen, sega v davne čase, ko so pogani s prižiganjem ognja na poletni solsticij poz-

Otroški zbor

dravljali sonce in verjeli, da mu na tak način dajejo še večjo moč. Predsednica je otrokom in vsem zbranim zaželela, da bi se v poletnem času odpočili, da bi z novimi močmi septembra zakorakali v novo sezono.

(več fotografij na www.noviglas.eu)

Študentka-stažistka pri nas na uredništvu "Lepo izkušnjo bom gotovo izkoristila!"

Kar tri tedne v juniju je bila pri nas v uredništvu mlada študentka Eleonora Pahor iz Jamelj (v spodnjem zapisu se sama predstavlja), da bi kot stažistka vsaj malce "pokukala" v svet dela in spoznala časniškarski poklic in vse, kar spada zraven. Prikupna, zgovorna zlatolaska jasnih, modrih oči, polnih iskričevega optimizma, je k nam prinesla sijoč žarek sonca, ki je blagodejno vplival na naše delo in ga seveda olepšal. S pladnjem sladkih dobrot je neko sredo tudi osladila naše bolj grenko štiriurno spremljanje tečaja za "marketing". Upamo, da se je v naši družbi dobro počutila in da bo poleg "delovne" izkušnje ohranila v lepem spominu vse nas. Mi jo bomo prav gotovo!

Vesele počitnice, draga Eleonora! Sem Eleonora Pahor, stara 18 let in prihajam iz Jamelj. Obiskujem IV. razred srednje višje tehnične šole Žige Zoisa v Gorici. Izbrala sem to smer, ker mislim, da me bo dobro pripravila na prihodno življenjsko usmeritev. Vzdušje v šolskem posloju je zelo živahno in dobro se razumem s sošolci. Med poukom mi ni velikokrat dolgčas, tudi zaradi tega ne, ker sem si v zadnjem letu, v okviru projekta Memobus, ogledala Krakov in koncentracijsko taborišče Auschwitz. Memobus je projekt, ki se ga udeležijo trije dijaki IV. razredov iz vsake višje srednje šole iz goriške in videmske pokrajine. Ta "avtobus spomina" je bil zame izredna izkušnja in mislim,

da bi si morali vsi vsaj enkrat ogledati te kraje in si tako predstavljati, kakšne grozote so se tam dogajale. Na bolj sproščujoč, čeprav poučen šolski izlet pa smo šli v Sarajevo in Beograd, kjer smo si ogledali glavne znamenitosti obeh mest.

Že od majhnega sem bila navdušena za zborovsko petje in ta konjiček še vedno gojim. Trenutno pojem kot mezzosopran v dekliškem pevskem zboru Kraški slavček - Krasje pod vodstvom slavne in prestižne pevovodkinje Petre Grassi. Pred kratkim je dosegla 1. mesto na državnem tekmovanju za zborovske dirigente v Arezzu in na zadnje pa 3. mesto na najpomembnejšem tekmovanju zborovskih dirigentov na svetu oziroma na 8.

mednarodnem tekmovanju za mlade zborovodje, ki je potekalo v Turinu. Petra Grassi je med drugim moja sestrična. Rada hodim na vaje in v zboru se imam zelo lepo, ker moje sopevke so na prvem mestu tudi moje prijateljice, s katerimi se družim in zabavam izven vaj in nastopov. Pred približno enim mesecem smo se udeležile 13. mednarodnega zborovskega tekmovanja Venezia in musica 2015, na katerem smo prejele zlato priznanje in prvo mesto v kategoriji dekliških zborov, pravico nastopa na Grand prix-u tekmovanja (zmagovalci kategorij) ter posebno nagrado, ki jo je prejela naša zborovodkinja Petra Grassi za najboljšega dirigenta celotnega tekmovanja. Letos naš zbor praznuje 15-letnico delovanja, zato bomo v soboto, 26. junija, ob 20.30 v prostorih SKD Igo Gruden v Nabrežini predstavile prvo zgoščenko. Zelo sem ponosna na zmage in dosežke našega zbora. Poleg tega se ukvarjam že drugo leto s solopetjem pri Glasbeni matici, najprej v Trstu pod vodstvom prof. Ilarie Zanetti, letos pa v bližnjem Doberdobi pod vodstvom prof. Mojce Milič.

Trenutno sem dokončala 3-tedensko delovno prakso na uredništvu Novega glasa in prav zato so me novi "sodelavci" vprašali, ali bi tudi jaz prispevala kak zapis v tednik in se v njem predstavila ter povedala mnenje o tej svoji delovni izkušnji. Tako sem napisala ta krajši članek. Iskreno moram povedati, da sem se veliko naučila o novinarstvu. Doživela sem res lepo izkušnjo, ki mi bo gotovo koristila v življenju.

Eleonora Pahor